

V Elradu 40-urni delovni teden

Trideset uspešnih slovenskih delovnih organizacij bo s 1. januarjem začelo s poskusnim skrajšanjem delovnega časa. Poskusna doba bo trajala dve leti, vse delovne organizacije, ki jim je odobreno skrajšanje, pa so morale že prej narediti analize in natančne programe.

Predlog so obravnavali najprej občinski sindikalni svet, republiški sindikalni svet, Gospodarska zbornica Slovenije, dokončno soglasje pa je dal republiški komite za delo.

Elrad ga je dobil konec decembra. Tako bodo s prvim januarjem delali namesto 42 le 40 ur na teden. Skrajšanje delovnega časa pa so odobrili tudi Murinemu tozdu Moda iz Gornje Radgone.

NASLOV

bp

KJE NAJ GRADIM, KJE NAJ ŽIVIM?

Tako se je na zadnji skupščini samoupravne stanovanjske skupnosti v Murski Soboti glasno vprašal delegat s podeželja, ko je tekla beseda o upočasnjeni družbeno usmerjeni in preostali gradnji v občini, za katero je bil razgrnjen tudi dolgoročni načrt stanovanjskega gospodarstva do leta 2000.

Na kmetijskih zemljiščih ni dovoljeno graditi, ker so zaščiteni in ne dobimo lokacijskih dovoljenj, v mestih pa je stanovanj in prostora (pa tudi kruha) premalo za vse priseljence. Kje naj torej gradim, oziroma kje živim, se je vprašal, vendar je namesto neposrednega odgovora dobil napotek, naj potrka na vrata pristojnega občinskega komiteja, ki odloča o našem bivanju. Kakšen bo odgovor tam, je seveda vprašanje, saj je težko krmiliti med zakonskimi določili in prakso, v kateri je individualna gradnja bolj prijetna od blokovske. V zadnjih dveh letih, ko je družbeno usmerjena stanovanjska gradnja zaradi urbanistično neurejenih parcel, predvsem na podeželju, zastoja pri urejanju stavbnih zemljišč in pomanjkanja finančnih sredstev soinvestitorjev poslovnih prostorov vse manj, pa toliko bolj. Morda so tudi zato stanovanja vse manjša, težko pa bi rekli, da so cenejša.

bb

IZHOD IZ EKOLOŠKIH ZAGAT

Kdor onesnažuje, naj plačuje

Ali bodo morda tudi v pomurskih občinah šli po (zgodovinskem) ilirskobistriškem zgledu, kjer so konec decembra ukiniteli Lesonitov obrat za izdelavo plošč po mokrem postopku, ki je sodil med največje onesnaževalce na tem območju? — Če bodo letos začeli čistiti reko Savo, kdaj bo na vrsti Mura?

Odgovori na gornji vprašanji so — kot ponavadi pri problematiki te vrste — zaviti v gosto meglo. Tudi po tem, ko pogledamo v poročilo o stanju na področju varstva okolja v Sloveniji, ki ga je pripravil republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora in naj bi ga v kratkem obravnavali delegati republiške skupščine, se nam kdo ve kako ne zjasni. Opredeljuje se namreč zelo podobne tistim, ki jih najdemo v Ugotovitvah, stališčih in predlogih predsedstva SR Slovenije iz junija 1986. Recimo: »Vztrajati je treba, da vsaka organizacija združenega dela in druga organizacija, ki onesnažuje ali kako drugače ogroža okolje, ter vsaka krajevna in družbenopolitična skupnost, kjer so imisijska žarišča, izdelava program postopne sanacije oziroma odprave virov onesnaževanja in drugih oblik ogrožanja okolja, s katerimi opredeli tudi vire in način financiranja«.

Nič manj ohlapne in načelne niso vse vrste usmeritev in napotil, po katerih naj bi v Pomurju sanirali največje onesnaževalce, zlasti recimo prašičje farme, določene tovarne in obrate. Pri tem se kaj takega kot v Ilirski Bistrici kajpak ne more zgoditi, kvečjemu lahko pride do kompromisne »rešitve«. Ta se najraje ponuja pod firmo tako imenovanega ekološkega sanacijskega programa, vsi pa dobro vemo, kako je z njihovo izpeljavo. Zato smo tudi z mešanimi občutki sprejeli novico o zadnjem (decembrskem) posvetu predsednika republiške vlade Dušana Šinigoja s kolegi iz občin, ko so se zmenili, da bodo skupaj s Socialistično zvezo — v okviru priprav na bližnjo problemsko konferenco o ekologiji, energiji in varčevanju — po vseh občinah izvedli razprave o varstvu okolja. Z drugimi besedami naj bi to pomenilo, da bodo v sleherni občini pripravili sanacijski program in vanj zajeli vse onesnaževalce ter ukrepe za odpravo onesnaževanja.

Tudi če se bo kaj takega zgodilo, težko verjamemo, da bo reka Mura vsaj za razred čistejša. Po stopnji onesnaženosti je že lep čas uvrščena v četrto ali peto, najnižji torej, kakovostni razred. Sicer pa doslej še ni bil ponujen vsestransko strokovno pretehtan predlog, kako sploh očistiti reko Muro. V razpravah o nameravani gradnji murske verige vodnih elektrarn so ponujali zgolj različice in možne alternative: nič zanesljivega ali dovolj oprijemljivega. Ministrski svet Evropske gospodarske skupnosti je v belgijskem Bruslju že konec novembra 1986 leto 1987 razglasil za mednarodno leto varstva okolja. Morda bo tudi Pomurju kaj prineslo. Če bi začeli vsaj tu in tam razmišljati in ukrepati po načelu, kdor onesnažuje, naj plačuje (vlaga v čiste in naprave, se preusmerja za »umazanih« na »čiste« tehnologije in podobno), bi bil namen dosežen.

B. Žunec

PROGRAMSKA SEJA PMS SZDL POMURJA

ZAUPANJE RASTE, KRIZE AKTIVIZMA NI

Lani tako rekoč ni bilo vprašanja, naj bo na področju dejavnosti, narodnostne politike, mednarodnega sodelovanja, informiranja in varstva okolja, ki ga — ali forumsko ali v osnovnih organizacijah — ne bi imela na dnevnem redu pomurska Socialistična zveza. Njena medobčinska organizacija (svet) je na nedavni programski seji položila račune in hkrati sprejela programske usmeritve za leto 1987.

Predsednik Boris Prejac je povzel samo pomembnejše naloge s poudarki na frontnosti, odgovornosti in nadzorni vlogi SZDL. Da so bile krizne družbenogospodarske razmere ovira za prepričljivejši uveljavljanje te politične organizacije, je do neke mere razumljivo. Na območju Pomurja morda še bolj, saj se po tradiciji zatika že pri infrastrukturi: ptt dejavnosti, javni prevoz, cestno-komunalno področje, kar je vse osnova hitrejšemu razvoju. Rdeča nit je bila politika skladnejšega regionalnega razvoja, pri čemer gre tudi za agroživilski kompleks z vsemi spremljajočimi dejavnostmi, trženjem, trgovino, raziskavami, alternativnim kmetovanjem, programi in izdelki. Posebno zapleteni in občutljivi se kažejo problemi v družbenih dejavnostih (zdravstvo, šolstvo), medtem ko je pri narodnostni politiki, mednarodnem sodelovanju in varstvu okolja (murske elektrarne) zaznati občutno večjo osveščenost in odzivnost javnega mnenja.

V razpravi je naprej padlo vprašanje o usodi soboške Platane in prisilni upravi v tem kolektivnu, nato kar nekaj pomislekov na račun nedavno referendumsko izglasovane odločitve za odcepitev Certusovega tozda Avtobusni promet v Murski Soboti iz delovne organizacije v Mariboru, za tem pa so se opredeljevali do vprašanja, kakšen naj bi bil pomurski zdravstveni center in kako bo z morebitnim ponovnim zbiranjem dodatnih sredstev za

rekel, da v krajevnih skupnostih ne bi mogli govoriti o krizi aktivizma, saj primerjave, če vzamemo samo referendum, tega ne potrjujejo. Omenil je spodleteli plebiscitarni odločitvi na Obali in v Ljubljani ter spomnil, da so se recimo v Lipi, kjer še vedno ni sprave zaradi Zložbe zemljišč, na zadnjem referendumu za krajevne potrebe vzorno odrezali.

Dokaj ostro je izzvenelo razmišljanje Bele Banfija, da najbrž rabimo regijo kot je Pomurje, vendar mora biti ta odprta v slovenski in jugoslovanski prostor. Manj drobljenja denarja, manj lokalizmov, več dogovarjanja za skupne programe in naloge ob dejstvu, da imamo okrog 2500 iskalec zaposlitve. V čigavem interesu so vsa mogoča preoblikovanja v združenem delu, se je vprašal ter pripomnil marsikako na rovaš nesposobnosti, da bi našli skupen jezik (recimo lovci, ribiči, veterinarji) z obeh bregov Mure. Posebej se je zadržal pri vzgoji in izobraževanju s treh vidikov: idejnost pouka, kadrovska problematika in mreža šol. Nekateri mislijo, da so razmere v soboškem srednješolskem centru tehniško-pedagoške usmeritve (SC TPU) povsem urejene, toda temu ni tako, je pribil Banfi in opozoril predvsem na problem idejnosti pouka ter vprašanje usposobljenosti učiteljev. Dotaknil se je še mednarodnega sodelovanja Pomurja z zgovorno pripombo, da bi se enkrat za vselej dogovorili, kaj to sodelovanje zajema, kdo vse naj sodeluje, motive in cilje.

Na omenjeni programski seji PMS SZDL Pomurja so po živahnem dialogu in polemičnih razmišljanjih sprejeli še predlog vsebinske in programske zasnove Vestnika in Radia Murska Sobotica za letošnje leto.

BREZ IZGUBE V MESNI INDUSTRIJI?

V Mesni industriji. Foto: L. Klar

Čeprav bodo dokončni podatki o poslovanju pomurskega združenega dela v letu 1986 znani šele po zaključnih računih, prve ocene kažejo, da vseh resolucijskih ciljev ne bomo uresničili. Industrijska proizvodnja, ki je zlasti v prvem polletju močno zaostajala za predlansko v enakem obdobju, je v drugi polovici leta začela naraščati, vendar v vseh občinah z resolucijo načrtovane rasti ne bo dosegla. Zlasti velja to za lendavsko občino, kjer bo največji izpad v Naftinem tozdu Petrokemija, kjer so izgubo ocenili na 1,3 milijarde dinarjev, vendar pravijo, da bodo drugi tozdi poslovali pozitivno in bodo izgubo v Petrokemiji po zaključnem računu pokrili. Vse kaže, da brez izgube ne bo tudi kmetijstvo, vendar bo leta manjša kot v devetih mesecih. Z njo so po prvih ocenah končali leto v Ljutomerčanu, dokaj spodbudne pa so napovedi v soboški Mesni industriji. Ta delovna organizacija, ki je že vsa

vrednost izgub zmanjšuje, manj pa je tudi izgubarjev. V devetih mesecih leta 1985 je z izgubo poslovalo 24 organizacij združenega dela, lani se je njihovo število zmanjšalo na 13, pa tudi ob koncu leta ta številka ne bi smela biti bistveno drugačna. Če odštejemo elektrogospodarstvo, je največji pomurski izgubar v letu 1986 Naftin tozdu Petrokemija, kjer so izgubo ocenili na 1,3 milijarde dinarjev, vendar pravijo, da bodo drugi tozdi poslovali pozitivno in bodo izgubo v Petrokemiji po zaključnem računu pokrili. Vse kaže, da brez izgube ne bo tudi kmetijstvo, vendar bo leta manjša kot v devetih mesecih. Z njo so po prvih ocenah končali leto v Ljutomerčanu, dokaj spodbudne pa so napovedi v soboški Mesni industriji. Ta delovna organizacija, ki je že vsa

leta poslovala z izgubo, je po devetih mesecih imela več kot 900 milijonov dinarjev izgube, v zadnjem četrtletju pa se je položaj bistveno izboljšal in pravijo, da je možnost, da bo po zaključnem računu finančni rezultat pozitiven in bodo nekaj sredstev celo namenili za sklade. V zadnjem četrtletju se je v Mesni industriji namreč bistveno povečala proizvodnja in prodaja tistih izdelkov, ki so dohodkovno zanimivejši, v tem času pa se je močno povečal tudi izvoz. Če so še v desetih mesecih izvozili povprečno mesečno okrog 230 ton izdelkov, je v oktobru izvoz dosegel že 491 ton. Največji problem v Mesni industriji so še vedno cene, saj so

na račun disparitet samo v štirih mesecih izgubili več kot 540 milijonov dinarjev. V zadnjem četrtletju so ta problem rešili z uvozom 1.800 ton mesa, ki je cenejšo od domačega in na ta račun naj bi tudi poslovno leto končali brez izgube. Brez izgub ne bodo končali tudi lesarji, pa še morda v kakšni organizaciji združenega dela, povsod pa se bo treba že zdaj dogovoriti za pokrivanje letih. Kot vse kaže, jih bodo dober del pokrili še pred zaključnim računom in v zakonskem roku po zaključnem računu, da tako ne bi prizadeli osebnih dohodkov zaposlenih v teh organizacijah združenega dela.

L. Kovac

Bo gospodarstvo zmoglo breme ptt dejavnosti?

Ekonomski položaj ptt dejavnosti v Pomurju ni zaviljiv. Podatek, da za razširjeno reprodukcijo nimajo skoraj nobenih lastnih sredstev (le 1,5 odstotka), sredstva uporabnikov znašajo 62,7 odstotka, kreditna sredstva pa 35,8 odstotka, dovolj zgovorno priča o denarnih zagatah Delovne organizacije za ptt promet v Murski Soboti. Poleg tega je treba upoštevati, da pri razvoju telefonije močno zaostajajo za republiškim povprečjem, povpraševanje po novih telefonskih priključkih pa je iz dneva v dan večje. Za podatek, da imajo v SR Sloveniji 14,1 telefonskega naročnika na sto prebivalcev, v Pomurju pa le 7,1, je dovolj zgovoren.

Po republiških usmeritvah so se tudi v Delovni organizaciji za ptt promet v Murski Soboti odločili za vrsto ukrepov, ki naj izboljšajo ekonomski položaj te dejavnosti v Pomurju v tem srednjeročnem obdobju. Zato delovnim organizacijam iz gospodarstva ponujajo samoupravni sporazum o dodatnem združevanju denarja za nujne naložbe do leta 1990. S tem bi omogočili povečanje zmogljivosti telefonskih cen-

tral od sedanjih 17 tisoč na 20 tisoč do konca srednjeročnega obdobja 1986–1990. Tako bi bil razvoj ptt prometa vzporeden z razvojem gospodarstva in družbenih dejavnosti, hkrati pa bi omogočili zmanjšanje razkoraka z razvitejšimi območji v naši republiki.

Z novim samoupravnim sporazumom, ki je dobil zeleno luč na vseh štirih pomurskih izvršnih svetih in ga bodo gospodarske

delovne organizacije v Pomurju dobile še ta mesec, naj bi zagotovili 449 milijonov 400 tisoč dinarjev. Pri tem je upoštevano združevanje sredstev na osnovi cen iz leta 1985. In kaj načrtujejo s predlaganimi ukrepi? Predvsem to, da bi s cenami ptt storitev zagotovili enostavno reprodukcijo in omogočili akumulativno sposobnost Delovne organizacije za ptt promet v Murski Soboti. Poleg tega ponujajo družbenopolitični skupnosti, da razširi združevanje na vse uporabnike družbenih sredstev in da se višji del cene namensko usmeri v razvoj telefonije. Najpomembnejša pa je gotovo odločitev, po kateri bi organizacije združenega dela v Pomurju dodatno združevale 60 odstotkov od cene telefonskega impulza, kar bi omogočilo za-

gotoviti manjkajoči denar.

Lepo in prav, da so občani marsikje pripravljivi sofinancirati gradnjo telefonskega omrežja, toda vprašanje je, koliko denarja bo pomursko gospodarstvo v tem srednjeročnem obdobju sposobno zagotoviti. Posebno zato, ker bi na ta način moralo na svoja ramena prevzeti dodatne obveznosti. Morda bi se dalo obsežen program telefonskih naložb nekoliko skrajšati in upoštevati le najnujnejše? Šele ob koncu prvega četrtletja prihodnjega leta pa bomo dejansko videli, koliko so bili uspešni pri podpisovanju samoupravnega sporazuma o dodatnem združevanju denarja in ali bo akcija, ki so jo sprožili v vsej Sloveniji, padla na plodna tla!

Milan Jerić

V Sovjetski zvezi mraz, v Južni Ameriki in v ZDA poplave, ki so terjale tudi človeške žrtve: v okolici New Yorka je bilo 19 mrtvih. Vodna stihija je tudi v Braziliji terjala trideset žlvtjen in več kot 10 tisoč hiš. Tale na sliki kar na strehi avtomobila čaka na boljše čase — tudi takšen obraz je pokazal začetek leta

Razvitih je vse manj

Nerazviti Jugoslavije dolguje preko 660 milijard dinarjev in 700 milijonov dolarjev — vroče razprave že ob sprejemanju srednjeročnega načrta gospodarskega razvoja 1981—85 — Tudi kasneje ni bilo nič drugače — Nerazviti predeli države se ne razvijajo dovolj hitro, razvitih pa je vedno manj.

S svojimi argumenti so nerazviti prepričali razvite tudi ob sprejemanju srednjeročnega načrta za obdobje 1986—90: krog nerazvitih se ni nič zmanjšal, kakor tudi ne vsota denarja, ki ga morajo bolj razvite republike dati manj razvitim. Spremenilo se je le to, da je vedno manj tistega denarja, ki priteka na republiške sklade manj razvitih in vedno več v obliki sovlaganj v posamezne projekte. Nerazviti se takšnemu načinu pomoči upirajo. Trdijo, da je s tem okrnjena pravica odločanja o lastnem razvoju.

In kako je pri »razvitih«? V Vojvodini trdijo, da se je gospodarski razvoj pokrajine nevarno upočasnili. V Srbiji (oziroma imajo dovolj možnosti za enostavno reprodukcijo. Nič veliko boljše ni v SR Hrvaški in SR Sloveniji. Izračunali so, da celotna enoletna akumulacija razvitih republik ne bi zadostovala za normalizacijo gospodarskih razmer v Makedoniji, Črni Gori in na Kosovu.

Od leta 1966 do leta 1984 so razviti predeli Jugoslavije izločili za razvoj manj razvitih 549 milijard dinarjev (po tekočih cenah), kar je povprečno letno po 3 odstotke družbenega proizvoda.

Letos Belgija

Nekakšno vodstvo v Evropski gospodarski skupnosti je z novim letom od Velike Britanije prevzela Belgija. Kar zadeva leto 1986, v EGS ni šlo vse kot po loju, vendar veliko boljše kot prejšnja leta. Vstop Španije in Portugalske v EGS ter kandidatura zanjo s strani Turčije dokazuje, da evropska gospodarska skupnost »ima nekaj v sebi.« Skupnost, ki letos vstopa v trideseto leto obstoja, bo letos v znamenju dogovorov o Evropski listini, najpomembnejšem aktu združenja, ki naj bi začel veljati najkasneje februarja prihodnje leto. Prvi namen te listine je, da bi omejili pravico do veta in pospešili nastajanje enotnega evropskega trga v dvanajstih državah skupnosti, ki štejejo danes 320 milijonov prebivalcev. Cilj — enoten trg je zastavljen do leta 1992.

Koalicija bo

V Avstriji še nadalje trajajo pogajanja za sestavo nove vlade. Po vsej verjetnosti bo prišlo do soglasja med obema velikima strankama: socialistično (SPO) in ljud-

Vsaka napaka se nam zdi neverjetno neumnna, kadar jo zagrešijo drugi.

Georg LICHTENBERG

Manj terorističnih napadov

V letu 1986 se je v svetu zvrstilo okoli 800 terorističnih akcij, toliko kot leto poprej. Manj pa je bilo terorističnih napadov v Evropi (116 v devetih mesecih). Odkrili in preprečili so več kot 120 mednarodnih terorističnih akcij. V prvih devetih mesecih je bilo ubitih 12 Američanov, predlani v enakem obdobju 38. Povečalo pa se je število terorističnih akcij na Blížnjem vzhodu.

Avtocesta do 1992

Avtomobilska cesta Bratstva in enotnosti, najdaljša in najbolj primerna žila v Jugoslaviji, bi morala biti končana do leta 1992. V zveznem komiteju za promet in zveze pravijo, da gre pri tem za posamezne odseke med Jesenicami in Gergelijo, dolge 635,7 kilometra. V Sloveniji bodo letos gradili odsek Šmarje—Višnja gora. Dostaj je zgrajenih že 547,8 kilometra ceste, in sicer Naklo—Kranj—Ljubljana, obvoznica okrog Ljubljane, odsek Zagreb—Lipovljani—Otočani, Sašinci—Ruma—Dobanovci—Beograd—Niš, Kumanovo—Katlanovo—Titov Veles, Gergelija—meja z Grčijo in še nekateri krajši odseki na Hrvaškem in v Vojvodini. Iz najnovejše cene bencina izločajo 12 dinarjev od litra za gradnje in vzdrževanje cest, od tega 7 dinarjev za gradnjo avtomobilske ceste.

Nepismen vsak deseti

Statistika trdi, da se okoli 9,5 odstotka Jugoslovanov, starejših od 10 let, še vedno ne ve niti podpisati. Od 6,5 milijona zaposlenih je povsem nepismenih 220.000. V preteklih letih je skozi tečaje, na katerih so se naučili pisati, šlo letno po 120 tisoč nepismenih. Sedaj teh tečajev zaradi pomanjkanja denarja ni več.

Sindikati si zadnje čase spet veliko prizadevajo, da bi se število pismenih povečalo. Delovnim organizacijam predlagajo, naj delavcem pomagajo tudi z učbeniki in dopusti.

Skoraj neverjetno se vse to sliši ob dejstvu, da v Jugoslaviji deluje 19 univerz (toliko kot na Kitajskem), da imamo osem akademij znanosti in umetnosti in tako naprej, ugotavlja Tanjug.

Dve milijardi

Ob koncu leta 1986 so bili tuji gospodarski partnerji Jugoslaviji dolžni dve milijardi dolarjev. Vedno bolj se namreč povečuje naš izvoz na posojila, ker drugače pač ne gre — kot pravijo poznavalci razmer. Letos naj bi dobili od tega 390 milijonov dolarjev, ostalo pa v naslednjih sedmih letih.

Koper prvi

Koprski luka je lani dosegla 4 milijone ton pretovora. Povečal se je njen tranzitni promet, ki predstavlja četrtno vseh luških storitev. Samo tranzit za Avstrijo se je povečal za 70 odstotkov in je v letu 1986 znašal 900 tisoč ton. Tako je Koper glede avstrijskega tranzita prehitel Reko in Trst.

Letos bodo do žetve v koprski lukii uredili nove silose za prevoz žitaric.

(Samo)zaščita

Zgodbe kot iz westernov so vse pogostejša tema naših časnikov. Tako je tudi zgodba o trčenju dveh avtomobilov na beograjskih ulicah. Zgodilo se je v noči na 24. september lani, da je jugo zadel v taksistov avtomobil in nastala je nezasišana drama, čeprav je bil to v resnici le vihar v kozarcu vode.

Posebnost dogodka, ki bi se sicer normalno končal, je bila, da je v jugu sedel delegat republiške skupščine, v drugem vozilu pa radiotaksisti. Prvi je imel pri roki delegatsko imuniteto, drugi pa radijsko postajo. Ker se po trčenju nista sporazumela, jo je delegat popihal, taksisti pa je poklical na pomoč svoje kolege, ki so navdušeno sprejeli vlogo lovca na lisice.

Ko je prispela policijska patrolja, so se taksisti, ki so sicer že obkolili ubežnika, razbežali, voznik juga pa se je skrtil za delegatsko legitimacijo. Kazalo je, da so taksisti pretepli delegata, ki se najbrž poškodoval pri trčenju, kot se je pokazalo pozneje, ker je udaril ob volan, taksisti pa menda tudi niso bili nežni, zato so preganjalci postali preganjani in po zaslišanju sta dva taksista ostala v priporu osemnajst dni.

O tem so tukajšnji časniki na veliko pisali, kot da gre za velikanski dogodek, bilo je precej tiskovnih konferenc z obeh strani, mnogo izjav, tudi zdravnikov, da ni bilo nikakršne težke telesne poškodbe, in naposled se je vse skupaj razjasnilo, da je namreč v praksi vse preveč hibridnega tudi glede zaščite, posebej pa pojmovanja oblasti.

Delegat je bil namreč vidno vinjen, a vendar ga niso alkotestirali, čeprav takšno preverjanje ne sodi v delegatsko zaščito, potem pa so se miličniki obnašali proti taksistom, kot da so osebno užaljeni, ker je znano, da so taksista pretepli, da bi dobili priznanje, ki so ga želeli imeti, v nekakšni solidarnosti predstavnikov oblasti do ljudi iz oblasti. Očitno pa je, da so tudi radiotaksisti delovali po načelu kolegijske solidarnosti, ko so šli na lov za človekom, ki je ogrozil njihovega sotrpina, za kar imajo sebe v velemestu, kjer da niso dovolj zaščiteni.

Resnica je sicer, da so taksisti nenehno v nevarnosti, saj vozijo kdo ve koga, in zgodilo se je že tudi, da so roparji ubili njihovega kolego, ko jim več ni bil potreben, in da bi si prilastili njegov avto, milica pa je posumila, da je tudi po več let zopora zaradi nasilja in kriminala, ker je preslaba selekcija pri dajanju dovoljenj za opravljanje tega poklica.

Prav tako pa je tudi res, da dela oblast marsikaterega vršilca oblasti prevzetnega, tudi miličnika ali delegata, kot se je pokazalo v tej nenavadni drami, ki jo lahko imamo tudi za svojevrstno komedijo. Zato je vprašanje prave mere pomembno za dandanašnje medsebojne odnose, ki so tudi glede zaščite preveč hibridni, saj se vse preračunamo na (samo)zaščito, a po preveč kavbojskem načelu upravičene samoobrambe.

Pojem pravičnosti pa je kajpak sila relativen. To je pokazalo že nič koliko praktičnih primerov. Tako je na primer miličnik ubil razposajenega srednješola prav po pravilu samoobrambe, saj ga je napadla kar cela skupina razuzdancov, in potem je bila na mah vsa milica črna, zmerjana in obsojana, prav tako kot je bila v nasprotnem primeru, ko je neki maloletnik kriminalnega tipa na novobeograjskih ulicah ustrelil miličnika, ki ga je lovil brez uporabe orožja, vsa mladina na ves glas obsojana v vseh sredstvih obveščanja. Milica pa je bila kajpak povsem nekritično povzdigovana med angele, od koder je menda zvedek zanje — »plavi angeli«.

Preveč črno-belo slikanje življenja in pojmovanja oblasti je zatorej nevarno kot črno-bilo sevanje in bi ga kazalo čim prej izključiti iz naše zavesti in podzavesti, pokopati kot tisto žarišče nevarnosti v črno-bilo slikanje, kar naj nas stane, kolikor pač to stane. V snovanju oblasti vsega delovnega ljudstva pač ne smemo več verjeti, da je trajajoča državna oblast brezmadažna in da se po tem pojmovanju še vedno delimo na bele, ki imajo oblast, in črne, ki so ji podrejeni. S tem je tako kot s pojmovanjem hudiča: črnci menijo, da je hudič bel. Človeka ne dela obleka, pa tudi legitimacije ne!

Viktor Širec

Na vidiku nov spopad

Že tradicionalni carinski spori med ZDA in evropsko gospodarsko skupnostjo dobivajo z novim letom nove razsežnosti. Ameriška administracija je napovedala kar 200-odstotne carine na nekatere zahodnoevropske kmetijske pridelke. Ameriški ukrep naj bi

bil protudarec na prepoved prodaje ameriške koruze v Španijo in na Portugalsko. Ameriški farmarji so bili zaradi tega ob 400 milijonov dolarjev, ameriško zvišanje carin pa pomeni izgubo 600 milijonov dolarjev za evropske kmetijce.

Kot kaže bo najbolj prizadeta Francija, ki v Ameriko izvozi 25 odstotkov svojih vrhunskih vin in konjakov. Ministri evropske dvanajsterice se bodo o svojih ukrepih proti ZDA dokončno dogovorili na zasedanju 27. januarja.

V ŽARIŠČU DOGODKOV

ŠAH BREZ MATA

V dneh pred novoletnimi prazniki smo na televizijskih zaslonih videli, v časopisju pa lahko prebrali o novi (kdo ve o koliki že) iranski ofenzivi, ki naj bi dokončno odločila o že šesto leto trajajoči vojni med Iranom in Iranom. »Operacija Kerbala,« kot so najnovejšo ofenzivo imenovali Iranci, ni uspela. To se da sklepati po uradnih komentarjih tako iz Bagdada kot Teherana. Kako dolgo bo še trajala ta nesmiselna vojna?

Iranci so začeli z ofenzivo na dveh sektorjih južne fronte, vzhodno od Basre in na polotoku Fao. Trdijo tudi, da so zavzeli nekaj otokov v Slat-el-Arabu. Iraška televizija je v istem trenutku posredovala prizore, ki kažejo mrtve in zajete iranske revolucionarne gardiste in prostovoljce. V Bagdadu so trdili, da so onesposobili — kar pomeni mrtve in ujete — blizu 100 tisoč iranskih vojakov. V Teheranu priznavajo manj kot polovico tega, vendar je tudi to dovolj za priznanje poraza.

S čim razpolagajo, v šestem letu vojne, eni in drugi? Najprej je treba povedati, da je Irancev 45 milijonov, Irancev samo 15 milijonov. Iran ima 705 tisoč mož regularne vojske in 350 tisoč rezervistov. Poleg tega 1000 tankov (sovjetskih, kitajskih, severnokorejskih, ameriških in britanskih), iranska vojska pa razpolaga tudi s 1400 oklopnimi transporterji, 1500 protiletalskimi topovi in 3000 minometali. Vojska mornarica razpolaga s 14.500 vojaki, ima tri rušilce, štiri fregate, dve korveti, osem raketnih čolnov, sedem večjih patroljnih čolnov in tri bataljone mornariške pehote. Slaba plat iranske vojske je tetalstvo, ki ima 35 tisoč vojakov, toda le 68 bojnih letal. Iranu je uspelo še za časa vladanja šaha Reze Pa-

hlavija dobiti od Američanov letala F-14, ki jih takrat niso imele niti vse ameriške letalske baze po svetu! Danes je tako, da v Iranu iz dveh onesposobljenih letal naredijo eno, ki je potem še uporabno.

Irak je kljub manjšemu številu prebivalstva nekoliko močnejši, saj ima 800 tisoč mož regularne vojske, h kateri je treba prišteti še 230 tisoč rezervistov. Veliko močnejši je glede tankov, saj jih ima 4500, potem 4000 oklopnih transporterjev, 1000 pehotnih vojnih vozil, skoraj 10 tisoč topov, vojno tetalstvo pa šteje 40 tisoč vojakov, ki razpolagajo s 500 najmodernejšimi letali. Iraška vojska mornarica šteje dve fregati, šest korvet, deset raketnih čolnov in še nekaj drugih plovilnih objektov.

Tudi kar zadeva polvojaške formacije je Irak na boljšem: nasproti 500 Irancev lahko postavi milijon Irancev.

Leto 1986 je bilo v znamenju bitk za polotok Fao, ki je še vedno v rokah Irancev, vendar je tako le ob velikih ljudskih žrtvah, ki si jih Iran pač lažje privoščil. Iranci vidijo svoj strateški cilj v iranskem otoku Kharg (nafta), ki so ga s svojimi letali v letu dni napadli kar 250-krat. Pa ne samo Kharg, tudi v Teheranu, Tabrizu in Isahanu so poskušali narediti čim več škode na iranskih rafinerijah in elektrarnah. Potem letalski napadi na tovarne, prometna križišča: spopad med Iranom in Iranom dobiva vse bolj značaj totalne vojne, ki ima cilj gospodarsko uničiti sovražnika.

Prav nafta je tista strateška zadeva obeh vojskujočih se dežel, ki odloča o tem, koliko časa bo vojna še trajala. Tu pa nihče ne upa biti prerok: ob šestletnem vojnem šahiranju ni videti mata.

MOSKVA — V sovjetskem Jarkutu so teden dni ob novem letu vsak dan namerli minus 57 stopinj Celzija. Bila je tudi tako gosta megla, da se je videlo le pet metrov pred nosom, kar je močno oviralo mestni promet. Šole so zaprli, živila pa so razvažala s posebnimi vozili, da ne bi zamrznila.

ROTTERDAM — Nizozemski premier Ruud Lubbers je preživel novoletni večer v preganjanju tatov, ki so iz avtomobila njegove žene ukradli radio.

BUDIMPEŠTA — Gospodarske naložbe bodo letos na Madžarskem povečali za 5 odstotkov. Glavne so: gradbena dela v rudnikih v pogorju Meczeg, budimpeštansko letališče Ferihegy in podzemeljska železnica, donavska elektrarna Nagymaros, ceste, električno ter telefonsko omrežje, vodnogradnje in financiranje raziskav za utekočinjanje premo-ga.

RIM — Albanija je zaplenila dve italijanski ribiški ladji, ki sta lovili ribe v albanskih teritorialnih vodah v Otrantskem prelivu.

BRUSELJ — NATO je do konca minulega leta razpostavil po Evropi 316 jedrskih raket s srednjim dosegom. Od tega v ZR Nemčiji 108 perhingov 2, v V. Britaniji, Italiji, Belgiji in ZR Nemčiji pa 208 manevrirnih raket. Pershing 2 doseže le 1800 kilometrov, medtem ko manevrirne rakete letijo z nadzvočno hitrostjo tik nad tlemi in zadevajo cilje, ki so oddaljeni do 2500 kilometrov.

ANKARA — Kapitan romunskega trajekta Bazias I je okrog 35 milj pred Carigradom ukazal, naj vržejo v morje šest romunskih in pet turških tovarnjakov, da bi tako rešili trajekt, ko sta mu od-povedala dva motorja.

BONN — Kar 23 strank se bo potegovalo za poslance na parlamentarnih volitvah v ZR Nemčiji, ki bodo 25. januarja letos. V nemški parlament — Bundestag se takole pride: stranka, ki kandidira, mora dobiti najmanj 5 odstotkov glasov, ali pa morajo vsaj trije njeni poslanci zmagati v posameznih volilnih okrožjih. Poleg tega pa mora volilna komisija dobiti vtis, da gre za resno stranko.

Uveljavili so se redni stiki s KS

Kot zadnja v Pomurju je bila programska seja občinske konference Socialistične zveze v Murški Soboti, na kateri je uvodoma spregovoril predsednik Geza Farkaš, ki je podrobneje razložil poročilo o enoletnem delu soboške frontne organizacije. Ta je v enoletnem obdobju opravila vrsto pomembnih družbenopolitičnih dogovorov, srečanj in akcij, s poglobitvijo ciljem, da se čim bolj približajo interesom delovnih ljudi in občanov na terenu. To jim je, kot je poudaril predsednik medobčinskega sveta SZDL za Pomurje Boris Prejác, precej uspelo, predvsem z rednimi stiki s krajevnimi skupnostmi, kjer se je potrjevala učinkovitost frontne organizacije. Zato pa mora biti SZDL v soboški občini, kot je opozoril Geza Farkaš, še bolj tankočutna do pobud ljudi, ki pričakujejo manj besedičenja in več konkretnih akcij. Ob pozitivnih dosežkih pa se niso mogli izogniti pomanjkljivostim, ki jih bodo skušali v prihodnje odpraviti.

Se vedno je preslabo uresničena nadzorna funkcija SZDL, povečati pa je potrebno odgovornost za neizpolnjevanje skupno načrtovanih nalog. Tudi glede prešibkega vključevanja družbenih organizacij in društev v frontno organizacijo ter nujnosti večje vpetosti OO ZKS v delovanje krajevnih konferenc SZDL bo treba resneje razmišljati. V razpravi so se zavzeli za vnovično preverjanje lastne organiziranosti, saj delovanje raznih koordinacijskih odborov in drugih organov marsikdaj ne odsluškava

pravega življenjskega utripa na terenu. Zato bo nujno spremeniti nekatere metode dela in jih prilagoditi dejanskim razmeram, hkrati pa naj bi bolj razmejili delo med družbenopolitičnimi organizacijami. S tem bi se namreč izognili podvajanju in nepotrebnemu sestankovanju v istem krogu.

Na programski seji pa je bilo veliko rečenega tudi o delegatskem sistemu, ki se kljub prizadevanjem še ni povsem uveljavil. Zato naj bi ustvarili ustrezne možnosti za oblikovanje demokratičnih odločitev na vseh ravneh, kajti pojavi malodušja resno, opozarjajo na nevarnost, da se dobre pobude in kritike ljudi ne izgubijo v mlinih foramskega dela. Velja omeniti še nekaj konkretnih poudarkov iz daljše razprave! Tako je delegat iz Lipe pohvalil SZDL kot gonilno silo na njihovem terenu in KZ Panonka, ki bi morda lahko razmislila o postavitvi tovarne za predelavo krompirja na beltskem območju. V sosednji KS Lipovci tamajo nad premajhnim številom povratnih informacij in predolgo čakalno dobo pri zdravniških, nezadovoljni pa so tudi zaradi prevelike obremenitve kmetov za celodnevno šolanje njihovih otrok v beltski osnovni šoli in avtobusnih prevozov. Delegatka iz Mačkovec pa je opozorila na problematiko starejših kmetov, ki težko plačujejo razne davke. Predstavniki mladinske organizacije je znova načel problem neustreznih prostorov za shajanje mestne mladine. V razpravi je bil govor tudi o

varstvu okolja, kjer se zavest ljudi vse bolj krepi, kadrovske politiki, skrbi za mlado družino, razdrobljenosti dela lovskih družin in drugih aktualnih vprašanj. Zanimive pa so prav gotovo pobude iz KS Park v Murški Soboti, da bi v mestu postavili zabojnike za zbiranje stekla, uredili reden avtobusni prevoz do bolnišnice v Rakičanu, zagotovili minimalne količine premoaga vsem gospodinjstvom in poskrbeli, da novi upokojenci ne bi čakali na pokojnino po pol leta in več. Dotaknili so se tudi neposrednega obveščanja v SZDL, materialnega položaja lokalnih sredstev obveščanja, informiranja pripadnikov madžarske narodnosti in solidarnega pokrivanja bremen v bitki za stabilizacijo, ki bo ena najpomembnejših nalog tudi v prihodnje.

Milan Jerše

KAKŠNA OCENA DIREKTORJU?

Zbrali so se v zadnjem tednu minulega leta v Murški Soboti in dali pod povečevalo najnujnejše in najpomembnejše naloge delavske organizacije predvsem v tem in prihodnjem mesecu. Posvet o samoupravni organiziranosti združenega dela je medobčinski sindikat že opravil, zdaj se razprave o tej problematiki, ob ustreznem republiškem gradivu, selijo v občine. Pri tem morata sodelovati še medobčinska gospodarska zbornica in družbeni pravobranilci samoupravljanja ter predstavnik določene republiškega odbora sindikata za posamezno dejavnost, smo razumeli navzoče občinske sindikalne predstavnike in sekretarje. V lendavski občini naj bi osrednjo raz-

pravo izvedli v Ina-Nafti, kjer se pripravljajo na organizacijsko preoblikovanje in so sicer, zaradi bistvene motenege poslovanja, v izrednih razmerah. V radgonski občini predvidevajo, da bi se v tej zvezi dobili v apaški Lini, kjer so po ukrepu družbenega varstva poskusili, da bi šli v oblikovanje enostavne delovne organizacije. V soboški občini bodo najverjetneje javno razpravo izpeljali v okviru sozda ABC Pomurka, saj menijo, da bo tako celovitejša in objektivnejša. V ljutomerski občini se za konkreten kolektiv še niso opredelili, slišali pa smo, da bo Marlesov toz s prvim januarjem obrat, da so v tozdu Vitrina škofjeloškega LTH težnje po izločitvi iz matične delovne organizacije in da bodo v Lesninem tozdu Mizarstvo poslovno leto baje zvočili brez izgub. Marjan Neuvirt iz radgonskega občinskega sindikalnega sveta je predlagal dopolnitev 320. člena zakona o združenem delu v tem smislu, da bi k pogojem za ustanovitev organizacije združenega dela dodali še elaborat o statusni spremembi, ki naj ga obravnava zbor združenega dela občinske skupščine kot neke vrste centralni delavski svet v občini.

Ko so razpravljali o usklajevanju samoupravnih splošnih aktov po ozidih zakonoma o javnem obveščanju in družbenem sistemu informiranja, so omenjali primere zapiranja informacij in celo cenzure po tovarnah, kar opozarja na potrebo po temeljitem razčiščenju in odločnem ukrepanju. V Lendavi so v tej zvezi med 200 delavci izvedli anketo in pokazalo se je, da je kljub načelno zelo razvejanemu sistemu infor-

miranja in obveščanja na tem področju marsikaj narobe. Pri letnih sejah in članskih sestankih sindikata tu in tam kasnjajo ali uporabljajo bližnjice, zbrani pa nujogosteje kažejo na lastne slabosti in probleme organizacije. V integrativnem tozdu Promet in delavnice v Lendavi je bil letni članski sestanek sindikata resda nesklepčen, vendar razprava burna in vtis je, da so — po besedah predsednice občinskega sindikalnega sveta Lendava Marije Dobričeve — v tem tozdu očitno moteni medosebni odnosi.

Ponovno in podrobneje je bil govor o delovni organizaciji Ina-Nafta, kjer gredo izgube v milijarde dinarjev in bo vsakršna sanacija izjemno naporen in odgovoren proces. Ob tem so rekli, da bo Pomurje (in še posebej lendavsko Nafto) ta mesec obiskal predsednik slovenskega sindikata Miha Ravnik. Kar se tiče akcije sklepnih računov 86 je medobčinski sindikalni svet za Pomurje pripravil pisne usmeritve z 11 opornimi točkami, ki jih bodo — s posebnim priporočilom — dobili tudi vsi direktorji. Letos je še posebej pomembno, da delavcem natočijo čistega vina glede izgub in likvidnostnega položaja, prav tako pa je potrebno v vsaki delovni organizaciji in skupnosti dobera razčleniti lasten prispevek poslovnega organa (kolegija, direktorja) k poslovanju kolektiva. Za to, da bo ocena prispevka kolikor mogoče stvarna in celovita, sindikat v 11. točki navaja kar 7 meril, ki naj služijo za njeno izoblikovanje. Dodajmo še, da so ponekod tovrstne ocene utečene, drugje bodo ledino šele zoraali.

B. Žunec

RADGONSKI SINDIKALNI SVET BO ORGANIZIRAL JAVNO RAZPRAVO O PREKINITVAH DELA

Kje je sindikat?

Tudi Pomurje je v minulem letu preplaval val prekinitve dela. V večini primerov (vsaj v radgonski občini) so bili vzrok nizki osebni dohodki. Prav tako pa je bila večina izsiljenih sestankov sklicanih brez sindikalnih delavcev v določenem delovnem okolju. Ti isti sindikalisti pa so v svojem rednem poročilu vedno znova navajali, da pri njih ni nobenih problemov.

Ena od razlag, ki smo jo slišali na zadnji seji OS ZSS Gornja Radgona v letu 1986, je, da so sindikalni funkcionarji (v delovnih organizacijah) premalo usposobljeni, ne razumejo, ne poznajo drugačnih postopkov... ali pa nimajo pravega odnosa do delavcev, bi lahko dodali. Za Avtoradgono to ne drži, kajti med vodilnimi imajo tudi prejšnje (in bodoče) občinske funkcionarje — ti pa bi morali poznati prave poti za rešitev problemov. Prav v Avtoradgoni so prekinile z delom zadnje dni decembra čistilke, spomladi delavci Bivalnih enot (vzrok je bilo nerazumevanje nove plačilne liste). V Lini Apače so imeli »izbruh nezadovoljstva«, v Fizioterapiji Naravnega zdravišča pa je bila »klasična prekinitve tozdu«, zavestno izpeljana mimo sindikata in vseh drugih poti. V tem tozdu Radenske so bile nezadovoljne tudi sobarice in delavke v pralnici. Prav gotovo je bilo takih prekinitiv dela še več.

V delovnih okoljih, kjer ni razvojnih možnosti in materialne varnosti, bodo delavci še naprej štrajkali, smo slišali na minuli sindikalni seji. Bojan Brunec je dejal: »Jaz bom prvi štrajkal, če moj delavec ne bo imel socialne varnosti.« Seveda bo prej uporabil druge poti, je še dodal. Kar precej resnično je bilo razmišljanje Draga Horvata: »Mimili so časi, ko je sindikat živel v mirni blaginji. V svojem delovanju je obremenjen s preveč nepotrebnimi stvarmi. Razpravlja o zaključnem računu, ne pa tudi o programih. Zakaj ljudje ne zaupajo svoji organizaciji in se bojujejo mimo nje? Zakaj imenujemo vsako prekinitve dela štrajk, ali delavci ne smejo imeti sestanka med delovnim časom, saj so vsi drugi sestanki prav tako med delovnim časom. Ali se mogoče ne smejo pogovarjati s svojim direktorjem? Pa tudi: kakšen vpliv ima sindikat na kadrovsko politiko? Če bomo rešili te našete osnovne probleme, bodo ljudje spet verjeli v sindikat.«

Bila je zanimiva in odkrita razprava, žal jo je predsednik prekinil, češ da ni načrtovana za to sejo. Pa tudi republiškega gradiva o štrajkih še ni!

Bernarda Peček

Soboški sindikat o zdravstvu

Materialni položaj zdravstva v Pomurju in s tem tudi v soboški občini ni zavidielj. Pomanjkanju denarja v občinskih zdravstvenih skupnostih, ki se srečujejo z izgubami, se pridružuje prepričala opremljenost z medicinsko opremo, pereče pa je tudi kadrovsko vprašanje. Poleg tega je treba upoštevati posebnost te pokrajine, kjer je v primerjavi s slovenskim povprečjem neugodna starostna in socialna sestava prebivalstva. Zato niso dovolj sredstva republiške solidarnosti in se vse bolj razmišlja o prehodu zdravstvenih dejavnosti od dražjih, kot so bolnišnično zdravstveno varstvo, k cenejšim oblikam osnovnega zdravstva. Kljub prizadevanjem pa PZC, ki ima trenutno 218 študentov, večina na medicinski fakulteti v Ljubljani, ni uspelo pritegniti kadrov z razvitejših območij.

S temi ugotovitvami so se seznanili na seji občinskega sindikalnega sveta v Murški Soboti, na kateri so osvetlili tudi druga aktualna vprašanja. Menili so, da gradivo, ki so ga dokaj dobro pripravili v PZC, ni dejanski prikaz vseh razmer v zdravstvu, predvsem pa je premalo govora o možnostih nadaljnje racionalizacije zdravstvenih storitev. Tudi s kakovostnejšim zdravljem in boljšim odnosom do bolnikov bodo lahko vplivali na zmanjšanje odliva na druga območja, s čimer bi prihranili znatna sredstva. Ob vrsti stabilizacijskih ukrepov pa bo treba zaostriiti odgovornost v PZC za neizpolnjevanje obveznosti, je bilo rečeno v razpravi, ki je opozorila še na vrsto drugih problemov. Zato je prav, da so na seji OS ZSS v Murški Soboti kritično in samokritično poudarili obe plati medalje zdravstva, kar je že spodbudila razprava na zborih skupščine občine. Z njo bodo nadaljevali tudi v začetku letošnjega leta, saj želijo pritegniti tudi delegate v združenem delu, posebno pa zdravstvene delavce soboške občine.

M. Jerše

PROGRAMSKO-VOLILNA KONFERENCA POMURSKIH MLADINCEV

Izobrazba in znanje!

V ta dva elementa bi lahko strnili jedro razprav na programsko-volilni konferenci MS ZSMS za Pomurje. V naši družbi primanjkuje prav znanja, oziroma izobrazbenosti, kar vodi k novim in novim anomalijam. Vendar pa moramo (žal) tudi za sekretariat MS ZSMS za Pomurje, ki je podpisan pod poročilo o delu medobčinskega sveta zapisati, da so ga sestavljali, blago rečeno, slabo izobraženi ljudje z malo znanja. Kajti tri tipkane strani, ki naj bi bralca povedale, kaj vse je medobčinski svet naredil v obdobju 1984—86, ne povedo praktično ničesar, poleg vsega pa so slovnično tako šibke, da bi se jih sramoval že petosolček. Kaže, da je šlo zgolj za poročilo zaradi poročila, česar pa si na tako pomembnem sestanku ne bi smeli privoščiti — to je v svoji razpravi omenil tudi sekretar soboške mladine, Milan Fujs, ki je še dodal, in s tem se popolnoma strinjamo, da se s tovrstnimi poročili le sramotijo.

Pa predidmo od oblike k vsebini, čeprav bi že omenjeno poročilo moralo označevati prehod od prvega k drugemu. Mladinci niso povedali veliko novega, razen da so samokritično priznali, da medobčinski svet v minulem mandatu ni storil veliko, kar pa je že bilo mogoče sklepati iz brezvebinskega poročila. Osrednji problemi mladih v Pomurju še naprej ostajajo štipendiranje, izobraževanje, zaposlovanje. Ob tem še podatek, ki nam je najbolj ostal v ušesu: v ljutomerski občini je izobrazbena sestava nezaposlenih višja kot tistih, ki so v delovnem razmerju. Podatek, ki je vreden vsaj tehnege razmisleka, če že ne poglobljene analize!

Bojan Peček

USPOSABLJANJE VODIJ DELEGACIJ V GORNJI RADGONI

Kdo ne mara delegatov?

Delavska univerza in občinska konferenca SZDL Gornja Radgona sta tudi letos organizirali usposabljanje vodij delegacij, ki se bo končalo marca. Čeprav so bile teme seminarja bolj teoretične kot ne (poslušali so predavanja o pripravi in vodenju sestanka ter o vlogi delegatskega sistema), pa so bile zato pobude med razpravo kar konkretne.

Zaenkrat so opravili seminarje le vodje delegacij za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti, od 160 vabljenih pa se je štirih seminarjev udeležilo nekaj manj kot sto delegatov. Večina udeležencev je menila, da so takšna usposabljanja nujna, teme pa bi morale biti bolj konkretne in aktualne. Skrb zbujajo spoznanje, da ponekod delegacije nimajo osnovnih možnosti za delo (na primer ustreznih prostorov) ter da se čutijo preveč odrinjene od dogajanja v krajevnih skupnostih ali delovnih organizacijah. Delegati so premalo povezani z družbenopolitičnimi organizacijami ter samoupravnimi in poslovnimi organi v združenem delu. V razpravi na seminarjih se je pojavilo tudi vprašanje nadomestila za čas odsotnosti z dela ter vračanja pbnih stroškov za seje delegacij. Aktivnost članov delegacij bi morali preverjati sproti, tako da bi se v prihodnje čutil njihov vpliv na sejah skupščin, prav tako pa tudi v okolju, ki jih je izbralo.

Bernarda Peček

ŠTEFAN ANTALIČ dipl. inž. agr.

V petek, 19. decembra, smo se številni stanovski kolegi, kmetijski proizvajalci, sodelavci in prijatelji na pokopališču v Murški Soboti poslovlili ob Štefanu Antaliču, diplomiranega kmetijskega inženirja.

Slovo je bilo boleče, ker je usoda tokrat usekala v vrsto tiste generacije kmetijskih stro-

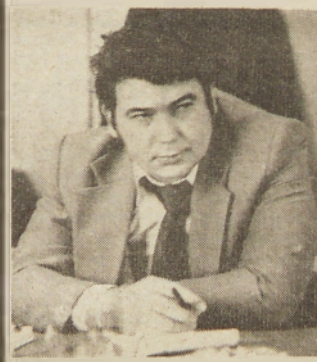
mislec, z daljnosežnimi pogledi na razvoj, imel je take intelektualne sposobnosti, da je v so-

razmerno kratki delovni praksi v marsičem soustvaril raven sedanja stopnje kmetijske proizvodnje v občini. Iskal je rešitve

strukturnih problemov v razvoju sadjarstva, predvsem vzgoji sadik in razvoju semenarstva. V sodelovanju s tujimi in domačimi partnerji je dosegel zavidljivo količinsko in kakovostno raven te proizvodnje. Idejne zasnovane melioracije kmetijskih zemljišč, ki so zajele velike površine in v marsičem spremenile ne samo obseg pridelkov, temveč miselnost in poglede kmetijskih proizvajalcev do družbeno organizirane proizvodnje, je soustvarjalni plod njegovega dela. Napredna družinska vzgoja in študijska leta so Štefana Antaliča izoblikovala tudi v aktivnega družbenopolitičnega delavca. Ne samo po dolžnostih, ki so izhajale iz njegovih opravil, temveč s prirojenim in pridobljenim zavestjo je bil vnet aktivist in oblikovalec družbenih odnosov, predvsem na vasi in v razvoju združne organiziranosti kmetov. Kot član pomembnih republiških in občinskih organov samoupravljanja, je predvsem s konkretnimi in kritičnimi gledišči na razvojne poglede, vrednotil in oblikoval smeri razvoja in reševal vsakodnevne probleme, ki jih v kmetijstvu nikoli ni manjkalo. Oblika samoupravne organiziranosti kmetov v zadrugi, predvsem v njenih temeljnih organizacijah, je nastala ob njegovem poznavanju razmer, z njegovim posluhom do spoštovanja mnenj neposrednih proizvajalcev in je zato še danes čvrsta in uspešna oblika tedanje odločitve.

Štefan Antalič je umrl star le 43 let. Mnogo prezgodaj, da bi lahko končal z življenjem zastavljene cilje, in prezgodaj, da bi mu okolje vrnilo tudi nekaj tistega, kar mu je sam dajal. Ob odprtem grobu je njegov sodelavec ugotovil, da je narava, katere del je naše življenje, mnogo prezgodaj uresničila svojo pravico. Njegov plug ni zaoral do željene globine in njegov jasni in iskri duh je minil kot poletna nevihta. Kljub temu bo spomin nanj v mislih njegovih kolegov in sodelavcev ostal trajen.

inž. Edvard Perhavec

kovnjakov, ki je v šestdesetih letih začutila svoje korenine v zemlji kmetijske pokrajine ob Muri in spoznala, da bo za njen napredek storila največ, če jo bo zaorala tako, da bo rodila bogato in žlahtno.

Kakor druge mlade strokovnjake je čas organizacijskega in tehnološkega prilagajanja tudi Štefana Antaliča pritegnil in vključil v prizadevanja za preobrazbo kmetijske proizvodnje. Ko je leta 1968 diplomiral na Biotehniški fakulteti ljubljanske univerze, je potem najprej prevzel delo vodje sektorja takratnega obrata za sodelovanje s kmeti v Beltincih. To je bilo delo, na katerem je mlad strokovnjak spoznaval vsakodnevna vprašanja tehnološkega in strukturnega stanja kmetijske proizvodnje in si nabiral izkušnje za poznejše delo. To ga je, glede na njegove osebne sposobnosti in nagnjenosti, pričakalo v isti organizaciji, najprej v vlogi vodje nastajajoče planske službe, potem pa tudi pri opravljanju in nalogah direktorja Kmetijske zadruge Panonka. Delo je opravljal vestno in uspešno, dokler ga načeto zdravje ni usmerilo v oblikovanje in načrtovanje razvojnih možnosti celotnega kmetijskega prostora. Na tem mestu je pravzaprav našel tisto delovno področje, kjer je mogel uporabiti vse svoje strokovne znanje in uveljaviti nemirni duh ustvarjanja, spreminjanja in načrtovanja. Bil je briljanten

101 SPLOŠNA OBRATNA ZADRUGA **prekmurka** M.SOBOTA

V okviru določil samoupravnih aktov zadruge in po sklepu razpisne Zadrugne svet dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili:

- individualnega poslovnega organa — direktorja zadruge** (reelekcija)
- vodja komercialno-tehničnega sektorja** (reelekcija)

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih v ZZZ in dogovoru o izvajanju kadrovske politike, izpolnjevati še naslednje pogoje:

Pod 1: Da ima višjo ali visoko izobrazbo ekonomske, pravne ali tehnične smeri in 5 let delovnih izkušenj.

Pod 2: Da ima višjo ali visoko izobrazbo ekonomske ali tehniške smeri in 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih del.

Poleg navedenih pogojev morajo imeti kandidati ustrezne moralne in politične vrline in organizacijske in vodstvene sposobnosti. Kandidata bosta izbrana za 4 leta.

Pisne ponudbe z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: Splošna obrtna zadruga PREKMURKA, p. o., Murška Sobota, Kidričeva 15, z oznako za Zadrugni svet.

O izbiri bomo kandidata obvestili v 30 dneh po končanem postopku.

Tako mi moj pranečak v četrtem kolenu, potomec mojega strica Jurija, edini Trstenjak, ki je z menoj ožje soroden, zatrjuje: »Pravzaprav je moja materinsčina nemščina.« Dih mi zastane ob tem, ko je hkrati zatrjeval, da ni znal niti besede nemški, dokler ni vstopil v prvi razred nemške osnovne šole v avstrijski Radgoni, kjer je s starši živel; starši so pač z njim govorili samo slovensko, saj nemško sami niso znali. Kako se je mogoče tako sprenevedati in ne hoteti več znati niti besede slovensko, in sicer v obraz svojemu stricu? Tu mi odpoje vsa psihologija. Tu nekaj ni v redu s psiho nemčurja. Taka nelogičnost ob akademski izobrazbi, tako laganje samemu sebi; taka krčevita drža proti lastni, zavestno doživeti preteklosti; tak nasilni skok z enega brega (Mure) narodnosti na drugega?

Priljučujoče misli so dobesedno povzete iz okvira razprave o preobrazbi slovenske identičnosti na lanskem blejskem kulturnem plenu OF, imel jo je znameniti rojak, prof. dr. Anton Trstenjak, ter dodal še tole, nič manj pomenljivo spoznanje: »Slovinci smo pač »mejni« narod, skoraj večina živi v »obmejnem pasu«, tam pa se pač prilagaja drugim.«

Izpoved in bibliografija

Ko se skušamo — kot že tolikokrat — približati vlogi in položaju Slovencev na avstrijskem Štajerskem v okrajih Radgona, Lipnica in Deutschlantsberg, se spominjamo obiska pri eni od dvojezičnih družin v Gorici v Radgonskem kotu, kjer se nam je gospodinja, zaposlena v radgonski tekstilni tovarni zasebnika Peterke, odkrito in zelo čustveno izpovedala: »Pa kako naj bi svojega otroka ljubkovala v nemščini, ko vendar mislim in čutim in govorim slovensko!« Najbrž ni kaj bistvenega dodati.

Za krepitev samozavesti slovenskega življa na avstrijskem Štajerskem ima prav gotovo poseben pomen bibliografija graških slovenskih tiskov od 1918, ki jo dalj časa pripravljajo slavisti ljubljanske in univerze v Gradcu. Njen izid smo resda napovedali že maja lani, a se je iz različnih vzrokov zavlekel. Gre za podobno delo, kot je izšlo leta 1985 pri avstrijski zvezi založbi na Dunaju pod naslovom Slovenska beseda na Koroškem (Pismenstvo in slovnost od začetkov do danes) in je poskus na novo ovrednotiti

regionalne knjižne tradicije v slovenskem prostoru. Zdi se namreč, da so v slovenski kulturni zavesti le-te, kot sploh vsa starejša slovenska književnost, še preskromno navzoče. Dokaj obsežna publikacija bo zajemala okrog 400 bibliografskih enot z naslovi knjig in knjižnicami, ki jih hranijo. Med tiskarnami je dokaj pogosto omenjena radgonska lastnikov Janeza in Alojzije Wajzingerjevih, kjer so med drugim natisnili in vezali velik del brošur, strokovnih in nabožnih knjig rojakov Petra Dajnika, Andreja Gutmana (literarni ustvarjalec iz Žetincev v Radgonskem kotu), Martina Veršiča in drugih. Zgodovinski viri in pričevanja dopuščajo sklepanje, da je tiskarna in knjigoveznica Wajzinger v današnji avstrijski Radgoni delno sodelovala z drugimi tiskarnami v Gradcu, delno pa tudi sama zalagala in izdajala slovenske knjige, predvsem molitvenike in druge priročnike. Vsekakor je predvidena izdaja omenjene bibliografije pomembno dejanje, ki je vredno širše nacionalne pozornosti.

Prof. dr. Janko Pleterski: »Še vedno odprto vprašanje subjektiva!«

Toda vrnimo se k odgovoru na naša anketna vprašanja, ki smo jih pred več meseci poslali 34 naslovnikom v Sloveniji in Avstriji. Do sedaj se jih je odzvalo 15, nazadnje književni ustvarjalec in publicist Drago Druškovič ter zgodovinar prof. dr. Janko Pleterski, avtor slovitje študije Narodni, Jugoslavija, revolucija, ki je bila lani ob izidu v jugoslovanskem prostoru deležna izjemne pozornosti in publicitete. Pojasnila sta nam, da se z zadevno problematiko več ne ukvarjata, vseeno pa dodala nekaj zanimivih in koristnih pobud.

Drago Druškovič: »Kot najbrž veste, so se dežele v delovni skupnosti Alpe-Jadran odločile, da bodo spregovorile o manjšinah, ki živijo v njenih okvirih. Zanimivo bi bilo zvedeti, če bo sodelovala tudi Štajerska. (Med 13 članicami skupnosti Alpe-Jadran, ki so jo ustanovili 20. novembra 1978 v Benetkah, je tudi avstrijska Štajerska, tačas pa se v skupnosti največ ukvarjajo s prometom, okoljem in tehnologijo. — op. B. Ž.) Mislim, da bi bilo koristno ohraniti vsaj nekakšno bikulturnost in dvojezičnost s kulturnim sodelovanjem v najbolj primarni obliki.

Pred mnogimi leti so na primer za koroške prebivalce veliko pomenila gostovanja Avsenikov. Seveda so zanimive zamisli z muzejem Avgusta Pavla. (O tem podrobneje govori v intervjuju za naš tedenik v številki 25 (26. junij 1986) prof. dr.

Wolfgang Gombocz, docent na filozofskem inštitutu graške univerze, doma iz Potrne v Radgonskem kotu. — op. B. Ž.) Morda bi poskusili z bolj skromnimi začetki, s spominsko sobo ali čim podobnim.«

Prof. dr. Janko Pleterski je pred 18 leti zapustil ljubljanski inštitut in se odtlej raziskovalno s temi vprašanji ni ukvarjal. »Ostalo bi mi, da zberem in še enkrat pregledam vse tisto, kar so nekoč javno ali interno pisali sodelavci inštituta dr. Julij Felaher, Lojze Ude, dr. Tone Zorn, vsi že pokojni. Vem pa, da drugačne podobe, kot ste jo že Vi tako skrbno zbrali, ne bi dobil. Nekega posebnega vira informacij ni bilo, pobirali smo drobce iz tiska, pa še tu in tam kaj od Veiterja in podobno. Slejkoprej je glavni problem v tem, da v Avstriji pač vztrajajo na subjektivnem načelu, kar je v duhu meščanskega liberalizma. Med Slovenci na avstrijskem Štajerskem pa je še vedno odprto vprašanje subjekta. To ugotavljata tudi oba Vaša udeleženca v pogovoru, ki sta tem krajem najbližja: Manko Golar in prof. dr. Vilko Novak.

Ali naj se še jaz pridružim zboru, ki to ugotavlja? Morda bodo prizadevanja, kot so Vaša, stvari kaj premaknila. Glavni bi bil še vedno živ stik s tereonom, poročati o vsaki najmanjši stvari. Premetavanja starih papirjev je v tem trenutku že zadosti. »nam je sporočil ugledni zgodovinar, profesor na ljubljanski filozofski fakulteti, dr. Janko Pleterski.

Freda Meissner-Blau: »Zakaj ne sodelujejo s koroškimi Slovenci?«

Najbrž je bilo že dovolj izrečenega in zapisanega (o) izvolitvi koroškega Slovenca Karla Smolleja v avstrijski zvezni parlament. Zdajšnji predsednik centra narodnih skupin na Dunaju je kandidiral na zeleno-alternativni listi Freda Meissner-Blau in bil kot predstavnik vseh narodnih manjšin v Avstriji za štiri leta izvoljen za zveznega poslanca. Njegovo iz-

javo za Vestnik in radio Murska Sobota o štajerskih Slovencih smo objavili v lanski zadnji številki našega tedenika. Tokrat pa objavljamo mnenje Freda Meissner-Blau, s katero smo se pogovarjali nekaj mesecev pred izrednimi parlamentarnimi volitvami (23. novembra) na enem njenih množično obiskanih predvolilnih shodov v Gradcu. »O številu štajerskih Slovencev nisem obveščena.

Zelo sem se zanimala za Slovence na Koroškem, ki so moji prijatelji. O Štajerski, recimo Lipnici, vem zelo malo in o tem ne morem govoriti. Imate kakšne konkretne številke?« nas je spraševala za svoja pozna zrela leta izredno vitalna, odločna in borbeno nastrojena avstrijska aktivistka, ki ji je — kot je znano — z devetčlansko parlamentarno frakcijo uspelo prebiti se v sam »establishment« političnih strank. »Čudno, da nikoli niso govorili o Štajerski. Morala bi pripeljati katerega od štajerskih kolegov. Problematiko na Koroškem zelo dobro poznam, na Štajerskem pa ne. Ne razumem, zakaj štajerski Slovenci ne sodelujejo s koroškimi Slovenci. (podčrtal B. Ž.) Samoumevno je, da se bom — če bom dobila poslanski mandat v zveznem parlamentu — zanimala tudi za to vprašanje. Manjšine so ena naših osrednjih tem. Mislim seveda na vse manjšine, naj bo slovenska, izraelska ali katere druga, vključno z obrabnimi skupinami. Menim, da smo v tej zvezi državno pogodbo le formalno izpolnili, ne pa tudi vsebinsko, in da bo moralo priti do velikih izboljšav.

Pogled v Naše razglede

»Ob vrsti srečanj, ki smo jih imeli nekateri filozofi iz Slovenije in Hrvaške z avstrijskimi kolegi iz Gradca, zlasti še z dr.

Wolfgangom Gomboczem (ki si med drugim močno prizadeva za revitalizacijo slovenskega življa v avstrijski Štajerski), se je porodila tudi ideja o avstrijsko-jugoslovanski filozofski zvezi ter o skupnem kolokvijju, pri čemer je bila ideja, naj bo prvi kolokvij v obeh Radgonah in z osrednjo temo Vebrove filozofije, naravna. Dobri dve leti smo potrebovali do realizacije«. Odlomek je iz daljšega članka v lanski predzadnji številki slovenskega štirinajstodnevnik Naši razglede (št. 23 (838), 12. december 1986) z naslovom Vebrov iz gluhe loze in podnaslovom Kolokvij »Skupno v tradiciji avstrijske in slovenske filozofije XX. stoletja«. Avtor je dr. Andrej Ule, filozof in matematik, docent za analitično filozofijo in teorijo znanosti na ljubljanski filozofski fakulteti, ki obširneje predstavlja okoliščine in izrečeno na dvodnevnem srečanju jugoslovanskih in avstrijskih filozofov sredi oktobra v naši in avstrijski Radgoni. Nameniti so ga filozofiji rojaka dr. Franceta Vebra (1890—1975), pri čemer je dovolj očitno, da je kolokvij presegel ozke strokovne okvire oz. pomeni odpiranje še enega od pomembnih procesov pri zblizevanju in sodelovanju dveh nacionalnosti na tem delu severne meje. Spominimo naj, da je v isti številki Naših razgledov objavljen tudi intervju z že imenovanim koroškim Slovencem Karlom Smollejem (Ni dosti razlike med Grafenauerjevimi in našimi časi), ki ga je vredno vsaj preleteti.

(se nadaljuje)
Branko ŽUNEC

KAM IN ZAKAJ JE UŠLA (UHAJA!) POMURSKA »PAMET«?

UTAPLANJE V MEDNARODNEM MORJU

Najbrž se je mogoče hitro strinjati, da so zemlja (kmetijstvo), naravne lepote (turizem) in delovna sila tisti pomurski aduti, ki v dobru meri vlečejo (ali zavirajo?) voz razvoja. Pri tem pa ponavadi — z izjemami, ki potrjujejo pravilo — spregledamo še en vir, ki ga je v izobilju, žal predvsem drugje (po Sloveniji, Jugoslaviji in svetu), in manj v domači pokrajini. V mislih imamo razumnost in razumnike, na katere naj bi poslej, v skladu z usmeritvami pri izvajanju politične skupnega slovenskega prostora,

ki ga je sredi leta sprejelo predsedstvo RK SZDL, resneje računali. »Smo narod s tako bogato duhovno tradicijo, kot jo premore le malokateri narod, po velikosti podoben nam. Kljub temu, da naše razmere niso bile nikoli razsežne, je naša baza visoko kultivirana. Le kje uspejo na primer gojiti radijsko oddajo Pokaži, kaj znaš! cela desetletja, pa ne zmanjka in ne zmanjka novih talentov. Mislim, da pri nas laže govorimo o narodnem geniju. Samo pogledite, koliko matemati-

kov, fizikov, kemikov in drugih bistrih Slovencev danes prodaja svoje znanje po Nemčiji, Franciji in Ameriki. In če sežem nazaj v zgodovino, lahko ugotovim, da smo imeli Slovenci desetine dekanov in rektorjev na dunajski univerzi, da smo imeli stotine kapitanov največjih plovil avstro-ogrske armade, da smo imeli Prešerna, Vego, Štefana, Gerbca, Jakopiča in še nešteto drugih, ki si jih lastijo tuji narodi, ker kot politično formiran narod v prejšnjih stoletjih pač nismo obstajali. Tako neznan narod — pa smo

dali človeštvu take velikane! Mnogo preskromni smo za vse, kar je vzvetelo v tem dvomilijonskem narodu, ki se je vrh tega moral vedno bojevati za svojo narodno bitnost. Slišim, da naši znanstveniki prevzemajo vodilna mesta v NASI, v velikih svetovnih laboratorijih vseh vrst, da... pa, kdo bi naštevati, izbrskali jih bodo zgodovinpisci, ugotavlja znameniti Pomurec, prof. dr. Anton Trstenjak. Ali res že ne bi bil čas, da bi v slovenskem nacionalnem prostoru dosegli dogovor o ustanovitvi ustreznega informacijskega in dokumentacijskega središča z urejenimi podatki o delu in življenju številnih naših znanstvenikov, ki žive zunaj meja naše države, in jih poskušati uspešneje vključevati v reševanje vprašanj našega družbenega in nacionalnega razvoja? Se res ne bomo ali se nočemo ničesar naučiti od drugih? Prof. dr. Vid Pečjak nam je v pogovoru dejal, da se večkrat sprašuje, če morda nenehen beg možganov oz. migracija strokovnjakov brez povratka ne prizadene celo genetskih potenc naroda. Vprašanje je nesporno usodnega pomena in se nam že kažejo določene posledice. Najočitnejše je to pri nemoči oz. nesposobnosti najti učinkovite scenarije razvoja Pomurja. Ko smo

se pogovarjali z nekaterimi pomurškimi strokovnjaki, ki so že več let ali desetletij na tujem (ZDA, ZR Nemčija, Kanada), so nam zagotavljali, da bi se radi vrnili, vendar se bojijo, da bi v svoji stroki nazadovali ali celo usahnil. »Saj to je posledek zakonitosti, ki jo izraža pravilo: majhne razmere in majhni časi rodijo majhne ljudi, velike razmere in veliki časi rodijo velike osebnosti. V tem je tudi vzrok za vedno vedno številnejše »selitve možganov«, kar je eden tipičnih simptomov malega naroda. Za Slovence pa še prav posebno to, da se v tujino preseljeni možgani utopijo v internacionalnem morju, da jih zlepa več nihče ne pozna in ne prepozna kot Slovence,« si dovolimo še enkrat povzeti prof. Trstenjaka. Ali s tega vidika ne bi bilo koristno in smiselno, če bi skušali raziskati fenomen Bettlehama v ZDA, kjer živi in ustvarja v pravnici izseljenski koloniji na tisoče Pomurcev? Gre za številne inženirje, zdravnike, ekonomiste, matematike, fizike, arhitekto in druge strokovnjake. Najdejo se tudi taki, ki so se poskušali vrniti — pisali so ali se osebno oglasili na določenih naslovih (univerzah, inštitutih, organizacijah združenega dela) — toda izkazalo se je, da zanje ni prostora, ali točneje: ni ustreznih del in nalog

oz. možnosti za ustvarjalno delovanje. O plačilu pa bolje, da ne govorimo. To je paradoks, ki ga ni vredno komentirati, kvečjemu ugotoviti. Mimogrede: v švicarski tovarni Brown-Boveri je zaposlenih kar okrog 250 elektro in strojnih inženirjev iz Jugoslavije, največ iz sosednje Hrvaške. Tudi Pomurci so med njimi.

Obrnimo medaljo in se vprašajmo, če sploh imamo zanesljive podatke o tem, koliko strokovno podkovanih ljudi, kakšnih profilov, pri kakšnih delih in nalogah zaposlenih, je tačas v Pomurju. Nimamo jih; tudi na skupnosti za zaposlovanje ne. Imamo zgolj približno, verjetno že zastarelo oceno, da je med 37 tisoč zaposlenimi kakih tisoč delavcev z višjo in visoko izobrazbo, specializacijo, magistriranjem oz. doktoratom. Kaj mislite, kakšna bi bila številka — in kaj razvojno gledano pomeni — če bi k domačim kadrom pritekli še tiste, ki so »raztepeni« po Sloveniji, Jugoslaviji in svetu? In če bi recimo imeli podroben pregled nad vsemi pomurškimi študenti, ki študirajo bodisi na mariborski, ljubljanski ali katerikoli drugi univerzi pri nas ali na tujem? Sicer pa je najbrž že znano, kar se dogaja zlasti v Srbiji, da namreč tisti študentje na naravoslovno-matematičnih fakultetah, ki končujejo zadnji letnik z najvišjimi možnimi ocenami, lepega dne dobijo pismo iz Zuricha, Pariza, Londona ali celo iz Santa Clare v znameniti Silicijevi dolini v Kaliforniji, naj pridejo na testiranje in ustvarjalno delo. Tudi v tem primeru komentar najbrž ni potreben. Branko Žunec

Nova stanovanja pred novim letom

Dvajset stanovanj so stanovniki prevzeli v petek, 23. solidarnostnih pa v ponedeljek, med kupci novih bivalnih prostorov pa je, kot smo zvedeli od tovarišice Nade Cvetko, ki je opravljala prevzem kot predstavnica samoupravne stanovanjske skupnosti, največ delovnih organizacij, ki rešujejo stanovanjske probleme svojih delavcev.

Če katero, potem je najlepše novoletno darilo prav gotovo novo stanovanje. Posebno za mlade družine in vse, ki potrebujejo streho nad glavo, pa čeprav gre le za znatno kvadraturu enosobnih ali večjih stanovanj, kakršna so vseljevali na Stefanovo pred novim letom v stanovanjskem bloku LJ 1, Lendavska jug v Murski Soboti.

Prvi stanovalec, ki je prejel ključve novega stanovanja v bloku LJ 1, Lendavska jug v Murski Soboti je bil Ivan Prelog, zdravnik na infektivnem oddelku v Murski Soboti. »Vsekakor je prejeti ključve novega stanovanja eno od najlepših daril, ki jih lahko človek dobi v svojem življenju. Stanovanje, ki mi je bilo dodeljeno, ima 78 kvadratov, je dvoipolnoba in mislim, da je ustrezno za družino.« Foto: A. Abraham

LETOVANJA

Pobuda sindikata za razširitev zmogljivosti

Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov v Murski Soboti je za zadnji seji obravnavalo gradivo, ki ga je pripravila Počitniška skupnost Murska Sobota o letovanjih v počitniškem naselju v Monseni pri Rovinju in v domu Jelka na Pohorju. Ugotovljeno je bilo, da je bilo tokrat skrbno pripravljeno poročilo počitniške skupnosti, ki daje v pogled dejansko stanje in problematiko letovanja. Največ razprave je bilo o poslovanju počitniškega doma Jelka na Pohorju, ki se zaradi slabe zasedenosti nikakor ne more otresti rdečih števil. Letos bo izguba znašala okrog 1.800.000 dinarjev. Od načrtovanih 4.158 je bilo le 2.551 nočitev, kar je komaj nekaj nad 61 odstotkov. Od predlaganih štirih možnih različic za rešitev tega problema, ki jih je izvršni odbor predlagal članicam skupnosti, je predsedstvo zavzelo stališče, da oddaja Jelke v najem ali prodaja ne pride v poštev, ker so članice vložile precej sredstev za ureditev doma, temveč je potrebno

doseči, da se število nočitev v domu Jelka poveča vsaj na 3.000, ker, kot kaže, do sedaj načrtovanih nočitev ni mogoče zagotoviti. Pri tem pa bi se morali bolj potruditi tako zaposleni v počitniški skupnosti, kot tudi članice. Za letošnje povečanje števila nočitev v domu Jelka imajo zasluge predvsem Mura, Pomurski tisk in občinski svet Zveze sindikatov, medtem ko so druge članice storile zelo malo ali pa nič. Sindikat tudi predlaga, da bi kazalo proučiti možnost zmanjšanja zaposlenih v domu Jelka, tako da bi bil en delavec redno zaposlen, en pa sezonsko. Dokončno bodo o tem odločili delegati na skupščini počitniške skupnosti. Predsedstvo je tudi razpravljalo o poslovanju letovišča v Rovinju in ugotovilo, da je bila letošnja zasedenost zmogljivosti rekordna, saj znaša število nočitev 56.112, kar kaže, da je med delavci interes za letovanje. K povečanju števila nočitev v Rovinju pa je pripomogla tudi boljša povezava med Rovinjem in Mursko Soboto,

tako da so lahko sproti dopolnjevali odpovedane nočitev. Predsedstvo je tudi soglašalo, da je potrebno zagotoviti potrebna sredstva za gradnjo vodnih zbiralnikov, kar bo stalo 12.210.000 dinarjev. Prerežni del sredstev bodo zagotovili iz amortizacije, preostali del, 4.030.000 dinarjev, pa naj bi zagotovile članice. Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta Murska Sobota je zaradi vse večjega zanimanja za cenena letovanja dalo pobudo o razširitvi počitniških zmogljivosti. Nove naj bi zgradili na srednjem Jadranu z združevanjem sredstev. Predlog bodo posredovali vsem delovnim organizacijam v Pomurju, občinski sindikalni svet Murska Sobota pa je v ta namen že odobril milijon dinarjev za urejanje nove lokacije. Prav tako je občinski sindikalni svet Murska Sobota prispeval tri milijone dinarjev za gradnjo športno-rekreacijskih objektov in otroških igrišč v Rovinju.

F. Maucec

VSE VEČ NASILJA

Na že tradicionalni vsakoletni tiskovni konferenci na soboškem sodišču sva bila žal samo dva (še Večerov kolega) deležna informacij o delu »hiše pravice« v Murski Soboti v preteklem letu. Predsednik Ladislav Pentek je najprej spomnil na pomembnejša veljavna navodila, ki urejajo javno objavljanje določenih zadev z njihovega področja, nato pa pojasnil, da osnovne podatke daje uprava za notranje zadeve, v fazi preiskav oz. pripravljalnih dejanj javno tožilstvo in šele nato sodišče.

Iz letnega pregleda dela bi izluščili dejstvo, da jim tako pri sodnikih kot pri sodniških pripravnikih in administrativnih tehničnih delavcih manjka ljudi, za kar je več vzrokov. Gotovo na prvem mestu slabe plače in nagajevanje, pa stanovanjske zadeve in podobno, kar vse odvrtača se tisto peščico pomurskih študentov na pravni fakulteti v Ljubljani, da bi se po študiju vrnili in zasedli sodniško mesto v enem od občinskih središč. Po besedah Ladislava Penteka vzgajajo kadre tudi za sodišče združenega dela, javno tožilstvo, javno pravobranilstvo, sodnike za prekrške in sodnike oz. pravnike za potrebe združenega dela. »Imamo sicer 500 sodnikov porotnikov, vendar je delo ovirano, kajti pogosto v zadnjem trenutku odpovedujejo udeležbo. Denarna nadomestila zanje so sramotno nizka, saj dobijo recimo za ves dan obravnave vsega 180 dinarjev in povračilo potnih stroškov. V letu 1985 smo v tej zvezi na zasedanju soboške občinske skupščine postavili delegatsko vprašanje in predlagali ustrezno uskladi-

šimi v naši republiki. Poslovanje v soboški in lendavski enoti je tudi dvojezično (v slovenščini in madžarsčini), za kar sredstva dosledno zagotavljajo.

V letu 1986 so prejeli 26024 bolj ali manj pomembnih zadev, kar je za kakšna dva odstotka manj kot leto poprej. Tako imenovani pripad zadev, s katerimi se je ukvarjalo 25 sodnikov (s predsednikom sodišča bi jih moral biti 29), trje sodniški pripravnik (predvidenih je osem) in 85 administrativnih tehničnih delavcev (po sistematizaciji 92) se je povečal le na preiskovalnem in zapuščinskem oddelku, pri gospodarskih prestopkih in v zemljiški knjigi. Na kazensko-pravnem področju v zadnjih dveh, treh letih pripad upada, kar je glede na krize gospodarske razmere nenavadno. Gre za kazniva dejanja zoper zasebno in družbeno premoženje (poneverbe, goljufije ipd.), zoper varnost javnega prometa in zoper življenje in telo. Narašča pa število kaznivih dejanj zoper javni red in mir, posebej še nasilniško obnašanje. Zanimivo je, da že nekaj let na soboškem sodišču ne beležijo kaznivih dejanj s političnim obelježjem. Pri kaznovanih politiki menijo, da niso ne premili ne prestrogi. Približno tretjina zapornih kazni je nepogojna, dve

tretjina sta pogojni. Posebej ostri so pri obravnavanju prometnih kaznivih dejanj, kar je tudi razumljivo. Na pravnem področju je največ obveznostnih sporov in sporov pri delitvi premoženja, ko gre za razpad zakonske skupnosti. To so najbolj zahtevni, več let trajajoči postopki. Slišali smo, da je sorazmerno veliko sporov zaradi plačila električne energije. Pri tem je najtežje ugotavljati dejansko stanje in sodišče je večkrat nemočno; tudi z izvedenci ni preprosto dokopati se do prave slike. Ob bistveno manjšem številu gospodarskih prestopkov so na temeljnem sodišču v Murski Soboti zaskrbljeni zaradi vse številnejših gospodarskih sporov, čeprav je v veljavni zakon o zavarovanju plačil. Predvsem je posredni nelikvidnost podjetij oz. neporavnavanje obveznosti. V sodnem registru je pripad zadev manjši, ker je manj statusnih sprememb ozdov.

Problematico zase pomeni mladoletniška kriminaliteta, kjer se sicer število kaznivih dejanj in storilcev v zadnjih treh letih bistveno ne povečuje, zato pa tem bolj zaskrbljuje teža strojenih dejanj. Če do leta 1985 niso obravnavali primera ropa, so lani kar tri taka kazniva dejanja. Več je tudi vlomov in znatno so v porastu kazniva dejanja poškodovanja tuje stvari z elementi nasilja. Vseh zadev s področja mladoletniške delikvence je bilo lani 92, med njimi niti ene, ki bi bila povezana z mamili, so nam povedali na tiskovni konferenci na soboškem sodišču.

Branko Žunec

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

Vožnjo prilagodimo cestam in času

Zadnji dnevi starega in prvi novega leta so bili še kar primerni za vožnjo, seveda, če smo upoštevali pravila, ki veljajo za zimski čas. Po številu prometnih nezgod sodeč se nismo obnašali dovolj samozadržano, ogrozili smo svoje in tuja življenja.

HUDA NESREČA V APAČAH

28. decembra je voznik osebnega avtomobila Darko Felbar iz G. Radgone vozil iz Trat proti G. Radgoni. V Apačah, pri delovni organizaciji Lina, je zapeljal v levo, zdrknil po nasipu in trčil v drevo. Trčenje je bilo tako hudo, da se je voznik hudo telesno poškodoval, sopotnik Zdenko Topolnjak iz Hercegovščaka pa umrl. Hude telesne poškodbe je dobila sopotnica Jožica Kampuš iz G. Radgone, lažje pa sta se poškodovali A. Š in F. S. iz G. Radgone.

VELIK POŽAR V RENKOVCIH

17. decembra je ogenj zajel gospodarsko poslopje Franca Magdiča iz Renkovec. Zgoreli so ostreže gospodarskega poslopja, osebni avtomobil, motorna kobilnica in več kmetijskega orodja. Škoda so ocenili na 10 milijonov dinarjev. Pri ogledu pogorišča je bilo ugotovljeno, da je Jože Magdič priključil električni polnilnik na akumulator. Poleg je bil pločevinast sod, v njem pa nekaj nafte. Zaradi pregretja je najprej zagorelo v osebnem avtomobilu, nato pa je razneslo sod z nafte. Ogenj so pogasili gasilci iz Renkovec, Turnišča, Dobrovnik in Črenšovce.

STISNILO MU JE GLAVO

24. decembra dopoldan je Ludvik Kovač iz Adrijance doma na posestvu želel priklopiti k traktorju hidravlični nakladalnik. Traktor je zapeljal na skedenj, kjer je bil nakladalnik. Ko ga je hotel priklopiti, je nehote vklopil hidravliko in ta mu je stisnila glavo. Kovač je takoj umrl.

PADEL NA BETONSKA TLA

26. decembra so v delovni organizaciji Gorenje v Meleh praznovali konec leta. Anton Petovar iz Ilijševca se je odpravil domov. Ko je hodil po stopnicah, mu je postalo slabo, omahnil je in padel na betonska tla. Čez dva dni je poškodbam podlegel.

PUSTIL POŠKODOVANEGA NA CESTI

1. januarja se je zgodila prometna nezgoda na lokalni cesti med Prosenjakovci in Selom. Miran Jerič iz Rakičana je na poleđeneli cesti zaviral, zaradi tega ga je zaneslo s ceste v jarek. Pri nezgodi se je hudo poškodoval sopotnik Jože Zver iz Bratonce. Voznik je kraj nezgode zapustil, poškodovanega pa je drugi voznik odpeljal v bolnišnico.

REŠILI SO JIH IZ ZVITE PLOČEVINE

3. januarja se je na lokalni cesti Noršinci—Rakičan zgodila huda prometna nezgoda. Voznik osebnega avtomobila Drago Jerebic iz Odrance je peljal z neprimerno hitrostjo po poleđenem cestnišču proti Rakičanu. Zaneslo ga je s ceste v drevo. Iz zvite avtomobilske pločevine so voznika in sopotnika rešili gasilci. Pri nezgodi so se poškodovali: Drago Jerebic iz Odrance in Roman Slatinšek iz Beltince laže, Bernarda Raščin in Z. N. iz Rakičana pa huje. Vse so prepegljali v bolnišnico.

J. D.

Sončna energija lani, kabelska TV letos

Obrtna zadruga 14. oktober v Gornji Radgoni je že dolgo prerasla okvir normalne obrtne zadruga, ki samo združuje obrtnike.

S prvim januarjem letos so v svojo hišo sprejeli šestdeset delavcev nekdanjega Elementa (ki je pol leta še obstajal le na papirju), in sicer njegovo gradbeno enoto. S sabo so prinesli tudi dolge in skoraj neuporabno orodje. V tem letu je Obrtna zadruga 14. oktober dodatno zaposlila nekaj delavcev ter popravila najnujnejše stroje in orodje.

Milan Pintarič, vodja enote proizvodnih dejavnosti, skrbi za organizacijo dela: »Čeprav je gradbeništvo sedaj povsod v težkem položaju, se v zadrugi zaenkrat še noben ni pritožil, da nima dovolj dela. Ljudje namreč po navadi vedno raje najamejo obrtnike, kot pa kako organizacijo združenega dela, ki se ukvarja s gradbeništvo. Velikokrat so obrtniki cenejši, predvsem pa mi stranki zadevo hitro rešimo. Verjetno ima obrtnik tudi drugačen odnos do dela. Ve namreč, da je rezultat (plača) odvisen le od njegovega dela, zato je bolj prizadeven.«

Delavci v obrtni zadrugi se obravnavajo podobno kot delavci družbenega sektorja — torej lahko tudi ves potreben material dobijo po ceni brez prometnega davka. Zaradi tega in zaradi veliko manjšega števila režijcev (administrativnih delavcev) so lahko obrtniki konkurenčnejši, meni Jožica Kovačič, vodja kooperacije v Obrtni zadrugi 14. oktober. Prednost obrtnikov, ki so združeni v zadrugo, je, da na tržišču nastopajo enotno, saj zadruga na večjih gradbiščih združi njihova dela. In če še malo ponovimo besede vodje enote proizvodnih dejavnosti: »V zadnjem času se pogosto dogaja, da investitor (kdor naroča delo) oddaja delo na ključ. To pomeni, da je pripra-

vljen plačati neko ceno, mi pa potem to naredimo. Vemo pa, da en sam obrtnik ne more dati celotne ponudbe, saj nima za to ustreznega znanja, niti zadostnega števila delavcev. Zato mi organiziramo skupinsko delo obrtnikov ter spremljamo njegov potek.«

Največ del je v gradbeništvu, obrtna zadruga pa se ukvarja še z različnimi zemljskimi deli, izsuševanjem, s kovinskopredelovalno industrijo (znane lestve in transporterji), lani so razvili sončni sistem, letos pa se je razmahnilo montiranje kabelskega omrežja. Želje za nameščanje kabelske televizije se pojavljajo iz različnih krajev. Tačas končujejo z deli v Mariboru — Selnici. Začeli so pred pol leta, 90 odstotkov dela je že opravljenega. Tamkajšnji občani so lahko prej gledali le dva programa, sedaj pa jih sprejemajo šest. Da so v Obrtni zadrugi 14. oktober zaposleni strokovnjaki, ki se spoznajo na svoje delo, dokazuje tudi, da so pri nameščanju kabelske televizije v Mariboru izdelali neke vrste prototip, ki so si ga prihajali ogledovat strokovnjaki iz vse Slovenije. Gre namreč za linkovski prenos signalov, kar ni običajno v tem delu. Naročila za kabelske omrežja imajo tudi iz Tabora in Radvanja, iz Medvod in Murgel z ljubljanskega območja, iz Kranja in drugod.

Ker so ti strokovnjaki, ki se ukvarjajo s kabelsko tv, prej delali v delovni organizaciji, ki prav tako namešča enaka omrežja za sprejem signalov prek kablov, se je s strani DO pojavilo negotovanje, češ da so jim ukradli izšolane strokovnjake, ki jih sami potrebujejo. Vendar Milan Pintarič takole odgovarja: »No, moje osebno mnenje... Nihče ne krade strokovnjakov. Vsi ti kooperanti so prišli k nam prostovoljno. Prišli so in poveda-

li, da si želijo te zadeve (kabelsko omrežje) delati prek zadruga. Kajti sami tega ne bi mogli izpeljati, ker nimajo celotne ponudbe del, ki jih pri montiranju potrebujejo. Sprejeli smo jih in jim dali možnost. Če smo že nosilci obrti v tej občini, je to tudi naša naloga. Mogoče ti strokovnjaki ne bi odšli iz delovne organizacije, če bi imeli tam dovolj možnosti za samostojno in ustvarjalno delo. Nobenih drugih razlogov ne vidim; najmanj, da bi jih zadruga vabila, naj odidejo od tam in pridejo k nam.«

Meni še, da so strokovnjaki dovolj usposobljeni za tako odgovorno pionirsko delo v delovni organizaciji kot v zadrugi. Da pa imajo njihovi obrtniki še nekaj več — ti se ukvarjajo s kabelsko televizijo kot ljudje, to jih zanima in veseli, zato jim delo ni le opravljanje delovnih obveznosti. V zadrugi si želijo tesnejšega sodelovanja z Elradom, od koder dobivajo tudi nekaj potrebnega materiala, vendar še vedno ni pripravljenosti z njihove strani.

Obrtno zadrugo najbolj pesti problem, da nimajo svojega skladišča in zaposlenega skladiščnika. Tako pa dobi obrtnik le naročilnico, potrebno blago pa si mora poiskati sam in ga hraniti mogoče doma. Zadrugi pa je težko obračunavati opravljeno delo obrtnika, po navadi se zatakne pri nabavljanju materiala po normativih. Zadruga namesto obrtnikov fakturira ter po opravljenem delu naredi obračun. Ker pa obrtniki niso (ali ne morejo biti) knjigovodje, ki redno beležijo vsa dela in račune, je obrtni zadrugi oteženo sprotno obračunavanje. Sicer pa je do konca leta prav gotovo vse obračunano, je še dejala vodja kooperacije, Jožica Kovačič.

Bernarda Peček

V LENDAVI RAZGLASILI NOVATORJE

Kadar nam ne mečejo polen pod noge...

»Kadar nam ne mečejo polen pod noge, moramo biti zaskrbljeni!« je samo ena izmed misli-ugotovitev dr. Matjaža Muleja, profesorja na Vekšu v Mariboru, ki je v ponedeljek predaval v Lendavi. Predavanje je bilo ob dnevu novatorjev, ko so razglasili letošnje nagradence. Kadar nam ne mečejo polen pod noge, tedaj je to znak, da je naše ustvarjalnosti konec in smo se izgubili v nekem povprečju. No, v nekaterih lendavskih tozdih je drugače, saj je novatorstvo prešlo »v kri in meso« marsikomu, zato tudi nekateri novi dosežki! In kdo so letošnji nagradenci!

Skupina novatorjev iz Vestroja (Janez Orban, Silvo Domjan, Stanko Novak in zunanji sodelavec Andrej Kavčič) je dobila nagrado 110 tisoč dinarjev za izdelavo naprave varus D 13 TIG — varilni usmernik z elektronskim krmiljenjem vartig I. Naprava je namenjena za najbolj kakovostna varilska dela pri varjenju visokolegiranih jekel, nerjavečih jekel in

barvnih kovin ter zlitin (razen aluminija).

Drugo nagrado, 80 tisoč dinarjev, je dobil Milan Biro iz Ina-Nafte za nov izdelek triplex punger pumpa, ki se uporablja za odstranjevanje usedlin v dimniku, v katerega se vlaga cement in zmanjšuje presek kanala za čiščenje izmenjevalcev, odstranjevanje rje, čiščenje reaktorjev, rezervoarjev in drugega.

Nagrado v višini 60 tisoč dinarjev so podelili Štefanu Vučaku in Jožetu Hozjanu iz Vestroja za nov izdelek dvotočkova enotka, ki je namenjena za dvotočkovo uporovno varjenje jeklene pločevine in okroglih palic.

Podelili so še 6 nagrad po 35 tisoč dinarjev. Džuro Vugrinec iz Elektrokontakta je prejel nagrado za tehnično izboljšavo za tipko na stikalu. Štefan Vučko, prav tako iz Elektrokontakta, je izboljšal pripravo za sestavljanje bakelitnih okovov. Že uveljavljena novatorja iz Gorenja Varstroj Silvo Domjan in Stanko Novak sta prejela na-

grado za nov varilni usmernik varus 600 D 13 na tristrorsko nastavljanje varilnega toka. Jože Leček iz Naftnega tozda Strojne delavnice je dobil nagrado za tehnično izboljšavo na področju varstva pri delu za doziranje guan amina v formalinu. Stanko Novak iz Vestroja je prejel nagrado za polavtomatsko napravo za varjenje aluminija v zaščitni atmosferi plina (Ar). Pa še Tibor Horvat, prav tako varstrojevec, za zamenjavo dvojnih spojk z doma izdelanimi elementi.

Nagrade so podeljene, objavljen pa je tudi že razpis za nove novatorje. Nagrade bodo nedvomno prispevale, da se bodo nagradenci še bolj zagrizli v svoje delo, snovanje, tehnične izboljšave. K vsemu temu pa je velika spodbuda tudi predavanje Matjaža Muleja, ki je opozoril na vrsto vrzeli v naših prizadevanjih (ki to včasih niso) za nove izdelke. Veliko več uspeha pa bo, ko se bodo uveljavile skupine (več ljudi več ve), kar se sicer kaže pri Vestroju. S. Sobočan

Razpisna komisija tozda OŠ Vlah Lajos Genterovci razpisuje prosta dela in naloge

RAVNATELJA TOZDA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev iz 511. člena ZZZ izpolnjevati še naslednje:

- učitelj, ki izpolnjuje pogoje iz 96. člena Zakona o osnovni šoli, šolski svetovni delavec in drugi delavci, ki imajo ustrezno višjo ali visoko izobrazbo pedagoške smeri,
- da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu,
- da poleg slovenskega obvlada tudi madžarski jezik.

Kandidat bo imenovan za dobo 4 let.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili v 15 dneh po objavi razpisa na naslov:

Razpisna komisija tozda OŠ Vlah Lajos Genterovci.

Kandidati bodo obveščeni v 15 dneh po izbiri.

CERTUS Avtobusni promet Maribor, n. o. o.

AVTOBUSNI PROMET

CERTUS, tozda Avtobusni promet Murska Sobotna Odbor za delovna razmerja

OBJAVLJA prosta dela in naloge za

dve (2) čistilki avtobusov

- Pogoji:
- vsaj 6 razredov osemletke
  - ženski spol — telesno zdravje
  - bivališče v M. Soboti ali okolici
  - poskusno delo 1 mesec
- Prijave sprejema osem dni od dneva objave tajništvo tozda Murska Sobotna, Bakovska 29.

»Stari ste šele tri leta, je to dovolj, da kolektiv pokaže in dokaže svojo zrelost in sposobnost?«
»To je težko vprašanje, vendar pa menim, da se s prizadevanjem vseh zaposlenih, predvsem pa proizvodnih delavcev, ki se zavajajo odgovornosti do kakovosti in planov, da marsikaj doseči, seveda z resnično trdim in kakovostnim delom ter veliko samo-

odpovedovanja. Ko gledamo številke, ki so solidne, moramo upoštevati tudi to, da smo v tretjem letu našega obstoja začeli izdelovati številne nove vitrine, začinjamo tudi z novo proizvodnjo hladilnih montažnih komor.«

Kakšen pa je pri tem delež matične delovne organizacije LTH iz Škofje Loke?

»Mogoče ne zveni ravno najbolje, a je tako: pomagaj si sam in bog ti bo pomagal. To velja tudi za našo temeljno organizacijo. Zavedamo se, da brez lastnega prizadevanja in znanja ni napredka. Dosežemo ga lahko torej z lastnim znanjem in s pomočjo strokovnega kadra, se pravi možganskega trusta v Škofji Loki. S skupnimi močmi smo tako dosegli določene rezultate in tako načrtujemo tudi v prihodnosti. Poudariti pa moramo: močno nam primanjkuje strokovnega kadra. To ni samo značilnost našega tozda, ki je po svojem programu specifičen, to ugotavljamo tudi za druge.«

Dušan Loparnik

Krajši konec za kmetijce

Da je kmetijstvo tista gospodarska panoga, v kateri so rezultati v največji meri odvisni od najrazličnejših dejavnikov, se je potrdilo tudi v letu, ki je za nami. Da to drži, najbolj zgovorno potrjujejo rezultati, ki jih je kmetijstvo doseglo. Zaostreni pogoji gospodarjenja niso obšli tudi kmetijstva, vendar je zanj značilno, da posledice čuti nekoliko pozneje, so pa zato toliko dolgotrajnejše in težje. Proizvodnja v kmetijstvu zahteva namreč daljši proces in za ta ne more kar čez noč prilagoditi spreminjenim razmeram. V poljedelstvu je pridelava vezana na obdobje do enega leta, v živinoreji pa še na daljše obdobje, zato bi morali biti pogoji, ki vplivajo na gospodarjenje v kmetijstvu, stabilni in dolgoročni. Zal pa temu ni tako in posledica tega so nihanja v proizvodnji in ponavljajoča se krizna obdobja, ki trajajo včasih krajši, včasih pa tudi daljši čas.

Ob vsem tem je kmetijstvo tudi ena tistih gospodarskih panog, v kateri so rezultati v veliki meri odvisni tudi od naravnih razmer.

Prav v letu 1986 pa ti našemu kmetijstvu niso bili niti malo naklonjeni. Samo na račun jedrske nesreče v Černobilu je pomursko kmetijstvo izgubilo več milijard dinarjev dohodka in če k temu dodamo še druge naravne nevarnosti, je izpad še večji.

Pomurski kmetijci vseh zastavljenih ciljev v letu 1986 niso uresničili. Pa ne le zato, ker jim niso bili naklonjeni naravni pogoji, pač pa v večji meri zaradi neugodnih ekonomskih pogojev. Cenovna razmerja so ostala neurejena, četrdo se občasno nekoliko izboljšala, je inflacija kmalu opravila svoje in kmetijci so spet potegnili krajši konec. Če smo še ob lanski žetvi zatrjevali, da so cene pšenice realne in za pridelovalce spodbudne, zdaj to zagotovo ne velja več. Cena pšenice je ostala ista, medtem ko so cene reprodukcijskega materiala za kmetijstvo takorekoč podivjale. To se ponavlja že več let, zato tudi ne čudi, da mnogi pridelovalci ob žetvi pšenice ne prodajo in jo raje namenijo za živalsko krmo. Pa jim tega zdaj, ko so krmila od dva do trikrat dražja kot pšenica, in ko je za kilogram mineralnega gnojila treba dati več kot polkgri kilogram pšenice, ne moremo zameriti.

V srednjeročne in dolgoročne razvojne načrte smo zapisali, da je treba v kmetijstvu v maksimalni meri izkoristiti vse naravne danosti, saj je teh v Jugoslaviji toliko, da lahko pridelamo dovolj za domače potrebe in še izvoz. Vendar postaja izvoz za naše kmetijstvo dohodkovno vse manj zanimiv.

Cene kmetijskih proizvodov na svetovnem tržišču so nižje od naših in mimo tega ne moremo.

Kmetijcem često očitamo, da je hrana predraga, ob tem pa pozabljamo, da to ni odvisno le od kmetijcev. Pridelovalni stroški so takšni, da poceni hrane ne moremo pričakovati in dokler bo tako, bo hrana še naprej draga. Takoimenovani notranji rezerv v kmetijstvu je ostalo le malo in ti bistveno na pocenitev proizvodnje več ne morejo vplivati. Razreševanja teh vprašanj se bo zato treba lotiti na drugem koncu. Kmetijstvu je treba zagotoviti takšne pogoje gospodarjenja, ki bodo pocenili proizvodnjo, pa še za akumulacijo bo moralo nekaj ostati. Prvi premiki v tej smeri so že in upajmo, da čez leto ne bomo spet ugovarjali podobno.

L. Kovač

Ob mleku in mesu tudi novi proizvodni programi

Nekatera neugodna gibanja, ki so bila v kmetijstvu že v zadnjih nekaj letih, so se nadaljevala tudi v letu 1986. V Pomurju, kjer predstavlja kmetijstvo eno najpomembnejših gospodarskih panog, so posledice teh gibanj še toliko občutnejše, saj se na račun odhlivanja dohodka, ki je predvsem posledica neurejenih cenovnih razmerij, zmanjšuje akumulativna sposobnost celotnega gospodarstva, razlike med razvitimi in manj razvitimi pa se tako še povečujejo. Položaj v kmetijstvu se je slabšal vse do lani, ko smo z ukrepi gospodarske politike razmere v tej panogi sicer nekoliko izboljšali, vendar bodo rezultati te politike znakovni šele letos in v prihodnjih letih. Proizvodnja v kmetijstvu je namreč vezana na daljše časovno obdobje, zato posledic takšnih ali drugačnih odločitev ni mogoče pričakovati čez noč. Podatki za leto 1986 pa vseeno kažejo, da so se razmere tudi v kmetijstvu na nekaterih področjih že začele izboljševati. Razen pri pšenici so dosegli pomurski kmetijci v poljedelstvu boljše rezultate kot leto prej, ne velja pa to za živinorejo. O rezultatih pomurskega kmetijstva v letu 1986 in o nalogah ter načrtih v prihodnjem obdobju smo se pogovarjali z Gustijem Grofom, predsednikom KPO sozda ABC Pomurka.

GUSTI GROF: Res je, da z rezultati, ki smo jih lani dosegli v pomurskem kmetijstvu, ne moremo biti v celoti zadovoljni, so pa predvsem posledica neustrezne politike do tega področja v preteklih letih. To velja predvsem za živinorejo, saj je obseg pitanja tako pri prašičih kot pri govedu manjši kot v letu 1985. Vzroki za to segajo že nekaj let nazaj in nanje smo ves čas opozarjali, vendar vse do lani brez pravega uspeha. Visoke obrestne mere, predraga koruza in pomanjkanje državne intervencije na tem področju, ob vsem tam pa še nekontroliran uvoz mesa, so prispevali, da se je obseg pitanja v živinoreji začel zmanjševati. Moram pa ob tem vseeno reči, da nam je uspelo v Pomurju z lastnimi naporji in dodatnimi republiški sredstvi bolj ohraniti vsaj stalež osnovne plemenske črede kot na nekaterih drugih območjih v Jugoslaviji, kjer so živinoreji tako rekoč opustili. V Pomurju do zmanjšanja osnovne plemenske črede goveda ni prišlo, se je pa zmanjšal obseg reje pitane goved, medtem ko se je v prašičereji zmanjšala tudi osnovna plemenska čreda, predvsem zaradi opuščanja tovrsne reje v kooperaciji. Mislim pa, da so se gospodarske razmere pitanja prašičev ponovno izboljšale, in bi moralo slediti oživljanje te reje. Mi smo že napeli vse sile v to smer, poleg gospodarskih pa imamo pripravljene tudi strokovne in organizacijske ukrepe, da bi izpad v prašičereji v čim krajšem času spet nadomestili.

Ob dobrih rezultatih, ki so jih v lanskem letu dosegli poljedelci, tudi na nekaterih področjih v živinoreji uspehi ne izostajajo, denimo v perutninarstvu in mlekarnstvu. Je to posledica načrtnejše razvojne politike oz. večje skrbi za tovrstno proizvodnjo?

GUSTI GROF: Razen pri pšenici smo lahko pri vseh drugih poljščinah s pridelki zadovoljni, res pa je, da tudi na ne-

katerih področjih v živinoreji rezultati niso slabi. Perutninarstvo je v nenehnem razvoju, ob povečanem obsegu reje ne izostajajo rezultati v tehnologiji pitanja, ki se kažejo v nižjih stroških prireje, izredno dobre rezultate pa ves čas dosegamo tudi v mlekarnstvu. Obe pomurski mlekarni, Tovarna mlečnega prahu v Murski Soboti in Mlekopromet v Ljutomeru, sta lani odkupili že blizu 60 milijonov litrov mleka, kar je stoodstotno povečanje v zadnjih osmih letih. Seveda sta perutninarstvo in mlekarnstvo dohodkovno veliko bolj zanimiva za rejce, in zato so tudi uspeli. Naša prednost je tudi v tem, da pridobivanje mleka temelji na zasebnem sektorju, ki uporablja predvsem cenejšo domačo krmo, ne smemo pa ob tem pozabiti tudi dobrega selekcijskega dela in korektnih odnosov pridelovalcev do rejcev.

— Dolgoročna stabilna proizvodnja v kmetijstvu lahko temelji le na ustrezni dolgoročni stabilni politiki. Kot kaže, pa prav v kmetijstvu takšne politike še nismo uveljavili in posledica tega so tudi nihanja v proizvodnji, saj so obdobja, ko je nekaterih pridelkov preveč, drugič pa spet premalo. To se je potrdilo tudi lansko jesen?!

GUSTI GROF: Ne bi se mogel strinjati, da v Pomurju nimamo dolgoročne politike v kmetijstvu, vprašanje je le, kako jo uspevamo obvladovati. Naša dolgoročna usmeritev je intenzivno poljedelstvo in na njem zasnovan razvoj živinoreje (ob tem pa razvijamo še nekatere druge programe), vendar Pomurje ni izolirano od Jugoslavije in obvladovanje položaja ni odvisno le od nas samih. Res pa je, da ukrepi gospodarske politike, ki vplivajo na kmetijstvo, niso dolgoročno naravnani. Kmetijstvo ne prenesse kratkoročne politike, proizvodnje se tu ne da menjati v kratkem času, in prav zaradi tega je v zadnjih letih tudi prišlo do stagnacije. Res, da je ta v

Pomurju manjša kot na drugih območjih, kar je odsev dobre povezanosti med našimi organizacijami združenega dela, pa tudi slovenske politike do tega področja, vendar pomurski kmetijci z vsem tem še vedno nismo zadovoljni. Cenovna razmerja niso ustrezna, hrana je v primerjavi z drugimi proizvodi relativno poceni, in tako se dohodek iz tega pomurskega kmetijstva odliva na druga področja, kar je za nas dodatna obremenitev. Kar zadeva nihanja v proizvodnji, mislim, da se bodo ta občasno še pojavljala, menim pa, da večja ponudba nekaterih pridelkov jeseni ni predstavljala kakšnih hujših problemov. Najbolj izrazito je bilo to pri krompirju, vendar smo v sozdu vodili takšno politiko, da bi vse pogodbene količine morali odkupiti. Ne trdim, da tudi pri odkupu ni bilo nepravilnosti, vendar je bilo ponujenega pridelka več, kot so znašale pogodbene obveznosti, in zato je prišlo do težav. Res pa je tudi, da smo kmetijci doslej lahko prodali vse, kar smo pridelali, in mislimo, da tudi zdaj mora biti tako. Zato bo morala v prihodnje vsa proizvodnja temeljiti na načrtovanjih in na pogodbah, saj izkušnje kažejo, da povzročajo največ motenj na tržišču tisti, ki pogodb ne sklepajo. Jesenske izkušnje s krompirjem pa so nas tudi izučile, da površni krompirja ne bi smeli povečevati, saj je optimalna tržna pridelava v Pomurju okrog 12 tisoč ton. Je pa zato prihodnost v sladkorni pesi, ki je dohodkovno zelo zanimiva, njen odkup pa v celoti zagotovljen.

Nekateri podatki kažejo, da ima kmetijstvo ob doseganju slabših proizvodnih rezultatov boljše finančne rezultate in obratno. Je to normalno?

GUSTI GROF: To je lahko le izjemoma, ko se ob pomanjkanju določenih proizvodov mimo normalnih izsilijo višje cene. Normalno je, da le večja proizvodnja pomeni nižje stro-

ške in večji dohodek, zato je naša usmeritev čim višja proizvodnja, in to načrtovana proizvodnja, ki zagotavlja tudi plama.

V Pomurju že nekaj časa ugovarjate, da akumulativnost v kmetijstvu pada. Posledica tega so verjetno tudi manjša vlaganja?

GUSTI GROF: Če se zadržim najprej pri vlaganjih v primarno kmetijstvo, moram povedati, da smo pri teh vlaganjih dosegli vrh v letih

varne, saj to ob sedanjih materialnih možnostih kmetijstva ni možno. To seveda ne pomeni, da o tem ne razmišljamo. V prihodnje bomo morali dati poudarek predvsem višji kakovosti proizvodov, predvsem njihovi večji finalizaciji, v naših usmeritvah pa se bomo morali tudi nekoliko oddaljiti od mesa in mleka. Seveda bo živinoreja in na njej temelječa predelovalna industrija še naprej naša glavna usmeritev, vendar bomo morali razvijati tudi druge programe. V sadjarstvu smo že precej naredili, to bomo razvijali še naprej, razvijamo pa tudi druge programe, ki bodo dopolnilev naši osnovni usmeritvi.

Za nami je že prvo leto novega srednjeročnega obdobja. Kaj si pomursko kmetijstvo obeta do leta 1990?

GUSTI GROF: Eno so načrti, drugo seveda možnosti. Imam občutek, da se odnos do kmetijstva izboljšuje, zato nas navdaja optimizem, da se bo tudi položaj kmetijstva izboljšal. Kakšne so usmeritve pomurskega kmetijstva? Zveni že kot šlager, vendar, melioracije in namakanja so pogoj za še intenzivnejše kmetijstvo, zato bomo z njimi nadaljevali. Naša naloga je, da na teh površinah obdržimo in še povečamo proizvodnjo, del površin pa sprostim tudi za nove programe. V prihodnje bo potrebno tudi več obdelave tržišča in v tej smeri že delamo, tako da bi imeli pripravljene programe, ki bi jih lahko spreminjali glede na potrebe tržišča. Seveda bo vse to odvisno od gospodarskega položaja kmetijstva. Tačas imamo še nekaj problemov, ki omejujejo oz. zmanjšujejo našo manevrsko sposobnost. Predvsem je to mesna predelava, ki je v krizi povsod v Jugoslaviji, vendar pa je naša Mesna industrija na dobri poti, da se izkoplje iz težav in postane usmerjevalec razvoja na tem področju.

Podobno velja za druge mesno-predelovalne obrate v Pomurju, ki se že razvijajo in se bodo morali še bolj v specializacijo in delitve dela. Naš temeljni cilj ostaja seveda še naprej maksimalno racionalno koriščenje vseh že zgrajenih zmogljivosti, kar bomo dosegli z boljšo organizacijo dela in uvajanjem sodobnih spoznanj v proizvodnjo, ob tem pa ne bomo zanemarjali prilagajanja proizvodnje zahtevam domačega in tujega tržišča.

Ludvik Kovač

1981/82, ko smo 70 odstotkov vseh sredstev, ki so se v Sloveniji vlagala v kmetijstvo, vložili v pomursko kmetijstvo. To pomeni, da smo v primarni proizvodnji zgradili toliko, da bi težko obremenjevali zemljo z novimi zmogljivostmi. Zaradi neugodnega položaja, v kakršnem se je znašlo kmetijstvo, pa je tudi zanimanje za vlaganje, zlasti v zasebnem sektorju, padlo, in zato imamo tudi določeno stagnacijo v govedoreji. Vse več je namreč ostarelih kmetov, ki opuščajo pitanje, in v letih smo to nadomestili z gradnjo novih in večjih hlevov. Zavedati se moramo, da brez novih vlaganj tudi sedanjega obsega ne bomo mogli obdržati, ker se razmere v kmetijstvu izboljšujejo, pa je pričakovati, da bo zanimanje za takšna vlaganja spet poraslo. Ves čas vlagamo v melioracije, začeli smo z gradnjo namakalnih naprav, kar bo treba v prihodnje še pospešiti, nekoliko pa smo v tem času zanemarili predelovalno industrijo. Vendar tudi za to ne moremo reči, da nismo nič vlagali, so pa bile to v glavnem tehnološke dopolnitve sedanjih obratov. Seveda tudi ne bi bilo realno pričakovati, da bi odpirali vedno nove obrate ali to-

Krmil v prosti prodaji ne bo več?

Kje je izhod iz kriznega stanja, v katero so zabredli proizvajalci krmil, rejci in mesarji? Tako so se spraševali na koordinacijskem odboru za primarno kmetijsko proizvodnjo v sozdu ABC POMURKA. Mešalničarji, ki proizvajajo močna krmila, po sedanjih cenah ne morejo proizvajati krmil brez izgub. Ker morajo nove cene najavljati 120 dni vnaprej, ob dejstvu, da so cene v vsako pošiljko oziroma na vsaki ladji, ki to beljakovinsko surovino pripelje, dražje. Nerazumljivo je tudi odnos državne administracije, ki je uvedla plačevanje prelevmanov na uvoženo sojo. Dejanska cena uvožene soje je 110 dinarjev, tovarne krmil pa morajo zanj odšteti 190 dinarjev. ABC POMURKA je lani na račun plačevanja prelevmanov izgubila 700 milijonov dinarjev. Tudi slednje vpliva na nestabilno rejo; tako so v ABC POMURKI v

letu 1986 spitali le 125 tisoč prašičev, dočim so jih v letu 1983 vzredili že nad 205 tisoč. Reji se obetajo še slabši časi, saj v prihodnje krmil v prosti prodaji ne bo, ker bi mešalničarjem pridelala prevelike izgube. Slednje bo nedvomno imelo za posledico zmanjšanje števila prašičev, ki jih kmetije pitajo v prosti reji. Če temu dodamo še opozorila mesarjev sobošče Mesne industrije, da bodo rejcem za klavne živali plačevali le ceno, na osnovi katere je izračunana maloprodajna cena, pa čeprav bodo zaradi tega delali le s 70-in manj odstotno zmogljivostjo, je na dlani, da bodo mesnice slej ko prej spet slabo založene. K temu velja dodati, da je oprema v farmi Nemščak, ki je največja v Jugoslaviji, po šestih letih obratovanja potrebna obnove, vendar je farma brez sredstev za tak poseg. Meso še imamo, saj Jugoslavija v tem času z deviznimi sredstvi federacije uvaža cenejšo živino iz ČSSR in Avstrije in meso iz ZRN, DDR, Bolgarije, Madžarske in drugih držav, kar sicer delno rešuje poslovni uspeh mesarjev, vsekakor pa ni v prid domačim rejcem.

Boris Hegediš

V ABC POMURKA PRIPRAVILI SPREJEM ZA NAJBOLJŠE TRAKTORISTE

V sozdu ABC Pomurka so ob koncu leta pripravili sprejem za najboljše pomurske traktoriste, ki že vrsto let dosegajo lepe rezultate na republiških in državnih tekmovanjih traktoristov — oračev. Ekipa poklicnih traktoristov Kmetijskega gospodarstva Rakičan je že od leta 1971 republiški ekipni prvak v oranju z dvobrazdnimi plugi, od 30 republiških tekmovanj pa so pomurski tekmovalci osvojili kar 17 naslovov ekipnih prvakov v tej kategoriji. Poleg tega so traktoristi Kmetijskega gospodarstva Rakičan tudi trikrat osvojili naslov republiških ekipnih prvakov v oranju s tribrazdnimi plugi (to kategorijo so uvedli leta 1984), med posamezniki pa so večkrat posegli tudi po najvišjih državnih naslovih.

Uspeh ni izostal tudi v lanskem letu, ko je Anton Geder osvojil naslov republiškega prvaka v oranju z dvobrazdnim plugom in Jože Zver naslov republiškega prvaka v oranju s tribrazdnim plugom. Pomurski tekmovalci so tvorili tudi jedro slovenske ekipe na državnem prvenstvu, kjer so bili slovenski tekmovalci spet najuspešnejši, tako ekipno kot posamezno. V oranju z dvobrazdnimi plugi je zmagal Anton Geder, Jože Zver pa je v oranju s tribrazdnimi plugi osvojil drugo mesto.

Uspehi, ki jih dosegajo pomurski traktoristi, so rezultat skrbnega dela, saj v Kmetijskem gospodarstvu Rakičan posvečajo izobra-

Za boljšo brazdo

ževanju posebno pozornost, spodbudno pa je tudi to, da imajo že mlade tekmovalce, ki bodo uspe-

šno zamenjali svoje starejše kolege.

Foto: B. Hegediš

ABC POMURKA KZ PANONKA, tozad Sadjarstvo in vinogradništvo M. Sobota

razpisuje

na osnovi sklepa zbora delavcev naslednja dela in naloge:

- Delavec v sadjarstvu:**
- za OE Fokovci 10 delavcev
  - za OE Ratkovci 8 delavcev
  - za OE Kušanovci 6 delavcev
  - za OE Drevesnica Puconci—Sebeborci 7 delavcev
- Dela in naloge se razpisujejo za določen čas od 1. 3.—30. 11. 1987.
- Zaželjena je strokovna izobrazba kmetijske usmeritve — IV. ali V. stopnja, lahko so tudi pripravniki, možnost sprejema za nedoločen čas.
- Prijave pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: ABC POMURKA, KZ PANONKA, tozad Sadjarstvo in vinogradništvo, M. Sobota, Markišavska 3.

Turnišče: cene pujskov

Ze nekaj časa je potraževanje pujskov na sejnih v Turnišču večje od potraževanja, cene za par pujskov se gibljejo od 30 do 40 tisoč dinarjev. Zaradi prazničnih dni sta že dva sejna odpadla, danes pa je bilo v Turnišču spet živahno.

TU GA IMATE IN GA SPREOBRNITE

Zdi se, da nam je vsem po vrsti bolj malo mar, kako in kaj s tistimi, ki so tako ali drugače prišli navzkriž z zakonom. Naj se s tem pečajo tisti, ki so za te zadeve pooblaščen in plačani, radi poenostavljamo, hkrati pa se nam posledice takih in podobnih poenostavljanj — vsaj v Pomurju — vračajo kot bumerang z visokim odstotkom povratnikov in povratništva ter skrb zbujujočim podatkom o kakih 80 pomurskih obsojenecih, ki prestajajo zaporne kazni drugod po Sloveniji.

Da smo se namenili pobliže spoznati ustanovo, ki sicer že po tradiciji zbuja nelagodje ali je v najboljšem primeru predmet vsakršnih zbadljivk, ni naključje. Septembra je namreč slovenska vlada dala na dnevni red analizo uresničevanja zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, ki so jo kasneje dopolnile posebne delovne skupine republiške skupščine, ki so obiskale vse te ustanove po Sloveniji in na podlagi lastnih spoznanj in ugotovitev analizo dopolnile. Nato so jo delegati vseh treh zborov slovenske skupščine na oktobrskem zasedanju sprejeli, pomenijo pa dobro osnovo za predvidene spremembe in dopolnitve omenjenega zakona.

SKRIB ZA OBSOJENČEVO OSEBNOSTNO IN DELOVNO RAST

Tistega dne, ko smo potrkali na vrata oddelka mariborskih zaporov v Murski Soboti je bilo na prestajanju kazni 16 obsojencev oz. lani do 15. oktobra — kot vodijo evidenco — 48 obsojenih oseb, kar je tri več kot pred lani. Najprej nas je sprejel vodja zavoda Albin Golc, nato pa smo se nekoliko razgledali po prostorih in pomudili med zaporniki. Iz osebne izkaznice ustanove je omenbe vredno, da so tu na prestajanju prostostnih kazni do dveh oz. treh

— Vodja zapora Albin Golc: »94. člen ZIKS je jasen!«

mesecev, vstevši pripor, obsojenke oz. obsojenci s temeljnega sodišča v Murski Soboti z enotami v Lendavi, Gornji Radgoni in Ljutomeru. Najreč je t.i. »prometkarjev«, torej tistih, ki so se s težjim prekrškom ali kaznivim dejanjem pregrešili zoper prometno varnost, med ženskami obsojenkami pa prevladujejo tiste, ki so storile lažja kazniva, kot so recimo manj-

še tatvine in podobna. Sicer pa gre za polodprti zavod, dislocirano samostojno enoto v okviru zaporov v Mariboru z 12 zaposlenimi. Z vodjem Albinom Golcem smo se sprva razgovorili o zavodski notranji organiziranosti z vidika nadaljnje osebnostne in delovne rasti obsojenih. »Po zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij morajo biti vsi obsojenci vključeni v delo. To je njihova naloga in naša dolžnost, pri čemer je treba upoštevati posameznikove osebnostne značilnosti, izobrazbo, znanje in delovne izkušnje, po možnosti pa pri razporejanju na delo upoštevamo tudi želje. Sledimo načelu, naj bi jih bilo čim več udeleženi v normalnem delovnem okolju zunaj zavoda, da ne bi v tolikšni meri čutili odsotnosti oz. odhoda na prestajanje kazni. Pri vsem tem sodelujemo s centri za socialno delo po občinah. Zakon omogoča, da obsojena oseba, ki ni storila kaznivega dejanja na svojem delovnem mestu oz. bi bilo povezano z njenim delom, lahko v skladu z ustreznimi odločbami, ki jo izda republiški sekretar za pravosodje in upravo, nadaljuje s poklicno dejavnostjo v organizaciji, kjer je bila zaposlena pred nastopom kazni. Na ta način pomagamo tako obsojencu kot kolektivu, saj v tem primeru ne prihaja do motenj v delovnem procesu. V mislih imam tudi dejstvo, da prihajajo k nam ljudje, ki so bili pri odgovornejših, zahtevnejših delih in nalogah in zato bi v času odvzema prostosti lahko prišlo v ozdu do določenih motenj. Naš namen pa je, da ne poslabšamo razmer«, smo razumeli Golca. Pohvalil se je, da je eden od obsojencev med prestajanjem kazni celo obiskoval ekonomsko srednjo šolo in se usposabljal. »Obsojene osebe bodrimo, da bi bilo tovrstnega usposabljanja čim več — ali v obliki lastnega izrednega izobraževanja ali prek delavske univerze. Tako želimo doseči, da bi se po prestani kazni lažje vključili v delo oz. poiskali zaposlitev. Skratka, pripravljamo tudi individualne izobraževalne programe, vezane na izbolj-

ševanje izobrazbenega sestava, kar bistveno olajša kasnejšo vrnitev v normalno delovno in življenjsko okolje.«

ZA KOGA, KAJ IN KAKO DELAJO OBSOJENCI?

Med ogledom zavodskih prostorov smo za nekaj minut postali pri skupini, ki se je ukvarjala s kartonsko embalažo Pomurskega tiska. S to delovno organizacijo so začeli sodelovati letos, gre pa zlasti za montažna dela. Dogovarjajo se za širitev obsega in večjo kakovost sodelovanja celo v tem smislu, da bi morda v prihodnje skušali del proizvodnega programa prenesti v zavod. Zdej imajo sklenjeno dolgoročno pogodbo s tovarno Jože Kerenčič iz Ormoža za sestavljanje figuric PEZ. Proces dela teče brez večjih zastojev že dobro leto, kooperacijski odnos pa je vezan na 10 odstotkov skupne proizvodnje, ki jo ima tovarna v svojih proizvodnih načrtih. To so enostavna dela in jih more opravljati sleherni obsojenec. »V zadnjem času skušamo zaposlenost širiti na pripor, kar pomeni, da so v delovni proces vključeni tudi vsi preiskovalci, ki želijo delati in kjer ni zadržkov zaradi vođenja

— Obsojenci pri montaži kartonske embalaže za Pomurski tisk.

preiskovalnih oz. kazenskih postopkov,« smo zvedeli. Zavod sodeluje še z drugimi kolektivi v soboški občini in Pomurju. V začetku leta ali med njim sklepajo pogodbe za opravljanje določenih del s posameznimi ozidi. V ospredju so delovna organizacija Sobota s svojimi tozidi, Mesma industrija sozda ABC Pomurka s tozdoma Predelava mesa in Klavnica in druge organizacije. »Nadaljevanje poklicne dejavnosti obsojencev pa ni vezano samo na ob-

— Hodnik soboškega zapora, ki hoče biti zlasti prevzgojna ustanova.

močje Murske Sobote, ampak je mogoče zunaj kraja in sedeža zavoda. Imeli smo take, ki so redno odhajali na delo v Lendavo, Ljutomer in Gornji Radgoni. V posameznih primerih se skušamo z oždom dogovarjati, naj bi obsojence, ki so pri njih pogodbeno na delu, po prestajanju kazni sprejeli v normalno delovno razmerje. Večjih problemov ni, prav tako ne reklamacij in tudi se še ni zgodilo, da bi posameznik odklonil delo,« nam je zagotovil vodja. Pripomnil pa je, da so največje težave, ko pride do izpada v proizvodnji ozidi, za katerega delajo, kar se je lani pozimi, ko so imeli na prestajanju kazni večje število zaporni-

manizacije prestajanja kazni. Mišljeno je bolj soodločanje obsojencev pri urejanju načina življenja v zavodu. Oblikovan imajo odbor, ki je neposredno odgovoren vodstvu, ukvarja pa se s pripravo jedilnikov, sestavo programov spremljanja tv sporeda, načrtovanjem smotrnih prostočasnih, zlasti športnih dejavnosti in podobnim. Skratka, z vsem tistim, kar zadeva pravice in dolžnosti prebivajočih v zaporu.

Enkrat tedensko imajo obsojenci pravico do obiskov, ki so lahko krajši ali daljši, odvisno od posameznika in njegovega obnašanja. Enkrat mesečno jim gre po zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS) 48-urni izhod, ki ga prebijejo doma, v družini. Ob tem slehernemu, ki dobro izpolnjuje, kar mu je naloženo, omogočajo izhoda 14-dnevno ali celo tedensko. Do sedem dni nagradnega izhoda letno lahko dobi tisti, ki je še posebej prizadeven. »Pri vsem tem tudi upoštevamo potrebe, ki jih ima obsojenec do zunanega sveta. Mislim na tiste z družinami in majhnimi otroki, ki naj ne bi v tolikšni meri čutili odsotnosti staršev. Glede na dosežene rezultate pri individualnem prevzgojnem programu in v skladu z zakonom in smernicami penološke dejavnosti si prizadevamo, naj bi se oblike tovrstnih ugodnosti še širile s čim manj omejitve,« je dejal Golc. Veliko lahko k temu prispeva prav tesno sodelovanje z družinami in sorodstvom oz. odkrit dialog s svojci obsojene osebe.

KAJ PRAVI 94. ČLEN ZIKS?

Določa ožji krog udeležencev, ki bi morali sodelovati pri resocializaciji obsojenih oseb in postpenalnem tretmanu. Preprosto bi se temu reklo: navaja vse tiste, ki bi morali obsojencu, ko je izpuščen z zavoda, pomagati pri ponovni vključitvi v delovno in življenjsko okolje. Po ZIKS bi moral zavod s centrom za socialno delo pripraviti postpenalni program tri mesece pred odpustom, kar je glede na krajše kazni (največ tri mesece) nujno takoj. Pri tem so odgovorne, da sodelujejo, samoupravne interesne skupnosti za zaposlovanje, stanovanjsko politiko, zdravstvo in izobraževanje ter družbenopolitične organizacije, posebej SZDL. Albin Golc je v

govorilu omenil, da bi bilo potrebno v sleherni občini v okviru centra za socialno delo in občinske konference SZDL oblikovati usklajevalno delovno telo, ki bi se povsem operativno lotevalo reševanja posameznih primerov. Prav tako kaže na ravni vseh družbenopolitičnih organizacij (ZK, SZDL, sindikat, borci, mladina) oblikovati politično telo kot neke vrste posvetovalno telo z nalogo osveščanja širše javnosti in večjega kroga ljudi z odgovornostjo za to problematiko. Na ravni republike že deluje družbeni svet za podružbljanje izvrševanja kazenskih sankcij.

»Ni dovolj, da posameznika obsojimo in zapremo v tem smislu: tu ga imate in se z njim ukvarjate! Tudi ga ni mogoče jemati kot kriminalca, za vselej zaznamovanega,« je pribil Golc in v tej zvezi opozoril na skrb zbujujoč podatek o povratnikih in povratništvu ter visoko številko (80!) obsojenih Pomurcev, ki so v podobnih ustanovah drugje po Sloveniji. »Vse to so samo posledice dejstva, da med postpenalnim tretmanom nismo storili dovolj oz. obsojencu nismo dajali dovolj pomoči pri zaposlitvi, stanovanju, zdravstvenem varstvu, izobraževanju. Mogoče včasih tudi centri niso dovolj energični, podobno je z interesnimi skupnostmi. Najraje se teh ljudi otepa in valijo odgovornost na druge. Tako se posamezniki spet lotevajo kaznivih dejanj, spet se znajdejo med zaporniki in spet na centru za socialno delo. Z njimi so stroški, težave in začarani krog se vrti naprej. Kar zadeva številko 80, kolikor je oseb iz Pomurja, ki prestajajo zaporne kazni drugje v Sloveniji, bi dodal, da so vmes tudi primeri težke delikvence. Kaj smo storili na preventivnem področju?« smo se vprašali skupaj z vodjo soboškega zapora Albinom Golcem. Očitno pozabljamo, da smo s prestopniki živeli in moramo živeti. Ko prestanejo kazni, se bodo gotovo vrnili in najbrž se vsi strinjamo, naj bi zaživel kot svobodni, normalni državljani, smo se poslovlili z mislijo, da bi se morali k tej problematiki pogostejše vračati, ne zgolj priložnostno ali ob 27. septembru, ko vsako leto na stečaj odpro vrata teh ustanov javnosti. Menda jih bodo tudi v Murski Soboti prihodnje leto.

Branko ŽUNEC
Foto: Albert Abraham

Želimo vas seznaniti!

Smo trgovska delovna organizacija iz Novega Marofa (SR Hrvaška). V Jugoslaviji je Novi Marof znan po izdelavi oblačil Lewis. Z Varteksom Varaždin, Ateksom Beograd in Standard konfekcijo Zagreb smo združili sredstva za gradnjo tovarne oblačil Lewis in tako pridobili ekskluzivno pravico za prodajo izdelkov Lewis. Z mestom Gornja Radgona nas povezujejo dolgoletni dobri poslovni odnosi — zato smo se odločili, da v Kerenčičevi ulici 6 (pri mejnem prehodu) odpremo trgovino z oblačili Lewis. Ob tem pa smo se dobro zavedali potreb domačih, pa tudi tujih kupcev, zato bomo prodajni program dopolnili še s prodajo drugih kakovostnih izdelkov in tako skušali zadovoljiti tudi najzahtevnejše kupce. Naj vam zaupamo, da so nam pri gradnji naše trgovine in načrtovanju prodajnega programa pomagali specialisti — arhitekti za interier in eksterier in strokovnjaki za trženje...

Vemo pa, da kakovostni prodajni izdelki izražajo vso svojo vrednost tudi, če nam jih ponudijo sposobni in zadovoljni ljudje.

Če vas privlači delo v moderno urejenem prodajnem prostoru v G. Radgoni in če želite s samostojnim, kreativnim delom zadovoljevati kupce ter ste trgovske ali njeje sorodne stroke

nam sporočite na naslov:
**RO TRGOPROMET
OOUR MALOPRODAJA
Varaždinska 5
52220 Novi Marof
ali po tel. št: (042) 65 191, 65 255**

ZA OPEKO IZ PROIZVODNEGA PROGRAMA IZOSKOK IN MODULARNI BLOK SKOK

sprejemamo predvplačila do 31. januarja 1987 po sedaj veljavnih cenah.

OPEKARNA KOŠAKI/MARIBOR

Šentiljska 116, prodaja PE Trgovina, tel. 21-018, 21-081

Vsem poslovnim partnerjem in graditeljem želimo srečno in uspešno novo leto 1987

*****

Domoznanska zbirka

Domoznanska zbirka v Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti je dokaj bogata, kar je že splošno znano, ima pa tudi lepo tradicijo, saj v njej in z njo knjižničarji načrtno delajo že tri desetletja — vse od ustanovitve študijske knjižnice v Murski Soboti leta 1956. Bogata je s starejšimi in novejšimi oziroma najnovejšimi gradivom. Kar se starejšega tiče, je vredno omeniti, da knjižnica poseduje precej primerkov prekmurških tiskov, ki datirajo v 18. in 19. stoletje, med njimi nekaj takih, ki so v razvidu samo v tej ustanovi (gl. Škafarjevo Bibliografijo prekmurških tiskov od 1715 in 1919. Ljubljana 1978).

Gradiva, ki je nastajalo v 20. stoletju, je v primerjavi z onim iz prejšnjih dveh veliko več. To je tudi povsem razumljivo, saj se ga načrtno zbira in zato manj izgubi, pišočim imajo več možnosti objavljanja in tiskanja svojih del itd., knjižnica pa nenazadnje dobiva tudi t. i. obvezno primerek (po en izvod vsega tiskanega gradiva na Slovenskem), s prejemanjem katerega je zmanjšana verjetnost, da bi se knjižničarjem kaj vrednejšega iz domoznanske ustvarjalnosti izmuznilo iz rok.

Seveda pa so z nekaterimi vrstami gradiva kljub vsemu težave, tako npr. z deli, ki izidejo v samozaložbi, pa niso pri nas tiskana, z vabili, plakati, šolskimi glasili, glasili delovnih organizacij in drugim. Težave so še toliko večje, ker dela knjižnica že ves čas brez delavca, ki bi se ukvarjal samo z domoznansko zbirko. Zanj bi bil namreč potreben cel človek — in to bibliotekar (visoka izobrazba), ki bi poleg slovenskega jezika obvladal še madžarskega.

Težav in odprtih vprašanj v zvezi s soboško domoznansko zbirko, a ne samo s soboško, temveč tudi s podobnimi zbirkami ostalih slovenskih knjižnic, pa je še veliko. Strokovni delavci vseh teh knjižnic, ki zbirajo in hranijo domoznansko gradivo, bi se morali že enkrat pogovoriti o tem, kako z domoznansko zbirko delati, kako si prostor zbiranja porazdeliti, kako to gradivo čimbolj zaščititi pred propadanjem, kako starejše primere (že prave raritete), ki so še last posameznikov, dobiti v knjižnice ipd.

Dogovoriti bi se morali za enotna stališča, katera bi npr. potem matična služba Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani pripravila in uskladila z zakonskimi določili, knjižnice pa bi se jih držale in po njih delale. Zdi se namreč, da je v našem knjižničoinformacijskem sistemu še veliko nedorečenosti, neenotnosti in nepovezanosti, kar škodi ugledu knjižnic, njenim uporab-

nikom pa v praksi, saj bi jih povezane in urejene lahko nudile precej več, kot jih trenutno. Treba pa je v isti sapi dodati, da vsega niso knjižničarji krivi sami, ampak da je enak, če ne še večji krivec za tako stanje na knjižničarskem področju tudi naša družba, ki vloga knjižnic v današnjem času premalo upošteva, zato tudi njihovih prizadevanj za boljše delo v dovoljšni meri ne podpira.

Zelo nakratko bi se skušali dotakniti samo še vprašanja prostora, na katerem naj bi kaka knjižnica zbirala gradivo za svojo domoznansko zbirko, dotakniti z vidika murskosoboške knjižnice. Kar se tiče že prej omenjenih starejših tiskov, je res, da so v soboški zbirki več ali manj le tisti prekmurški piscevi, da je torej starejšega gradiva z desne strani reke Mure (Prekija, del Slovenskih goric) v njej sorazmerno malo. Predvsem v zadnjih nekaj letih pa se delavci soboške knjižnice trudijo, da bi se vanjo stekalo gradivo iz vsega Pomurja, k čemur jih obvezuje med drugim tudi združevanje štirih pomurskih občin v pomursko regijo. Če upoštevamo ta vidik, manj pa npr. historičnega, potem je vsekar tudi Murin desni breg tisti, ki ga mora pokrivati soboška knjižnica. Gotovo je, da ga ne moreta ne Ljutomerska in ne radgonska, ker nimata za to nobenih pravih možnosti. Lahko pa ga npr. Univerzitetna knjižnica v Mariboru, vendar le, če prvi vidik zanemari in upošteva zgodovinskega. Ali pa bodo domoznansko gradivo zbirali oboji, dokler ne bo kdo odločno rekel: »To je tvoje, ono drugo pa pušči!«

Dokler tega kdo odločno in avtoritativno ne bo povedal, pa je menda res najbolje, da ga zbirajo oboji. Še tako se bo znalo zgoditi, da jim kljub obojestranski najboljši volji in vnemi kaj uide, se izgubi ali pozabi.

Jože Vugrinec

SAMORECENZIZIJA Podobice iz zemlje

Temeljna značilnost nove pesniške zbirke MIROSLAVA SLANE-MIROSA z naslovom PODOBICE IZ ZEMLJE je raziskovanje prostora, ki pa se preobraza in razpada iz ruralnega sveta v novo vrednoto. Skozi večplastno zbirko so speljane rdeče niti, ki odkrivajo nove avtorjeve prijeme. Predvsem opazimo razvojne premike pesniškega mišljenja ter jezikovne, slogovne in metaforične novosti.

Stiskanje jezikovnih podob je tako neugnano, da poraja nove iracionalne, včasih celo (pre)drzve pomene. Takšen rez in zasuk pri našata tudi novejši Slanov pesniški izraz z raznolikimi podobami predmetnega sveta in človečanskega sveta. Zapoje sicer lepe podobe, a jih brz razvedrosti v imenu »nastetike grdega«, rezkega nasprotja. V spomnasko ruralno vdrajo zdaj civilizacijske prvine. Milnetično občudujoče, domotožno gaujeno malikovanje kmetstva se v PODOBICAH IZ ZEMLJE sprevrže v »kritični odmik«, deziluzijo, posmeh, satiro, sarkazem in grotesko.

Slanove pesmi razkrivajo globlje notranje vzgibe v iskanju človekove identitete skozi ujetost v zemljo. Lirični vzgibi zlagoma segajo v danost razcvetenja iz globljega dojemanja in doživljanja smrti kot neraziskane stalnice in možnosti za zadnjo preobrazbo. Slanova pesem poseže v človekov prazvir, v njegovo navajanje na zemljo v kosteh.

Sluke iz življenja na deželi so pristne in natančne. Avtor do potankosti pozna kmečki svet nature v njenem stoletnem kroženju in spreminjanju. Kmet je simbolično poimenoval IZIDOR.

Slanove impresije so pretehtane, naravnane v središče in bistvo stvari. V verzih se poraja produktivna napetost, ko razgaljajo propad patriarhalnega sveta; predočajo pa se tudi tegobe, ki bremenijo ljudi potem, ko jih je zgodovinski in socialni pretres razpel na obe strani.

Zbirka PODOBICE IZ ZEMLJE sveže in na trenutke prese- netljivo metaforično skuša tudi odstriti človeka brez temeljev. Pridirva v sredico, da odgovori na vprašanje, zakaj v socializmu kot najnaprednejšem socialnoekonomskem sistemu ostajajo nerazrešena vprašanja kmetijstva, zemlje, ljubezni do kmečkega dela, zakaj stranpoti in pretresi, ki puščajo v ljudeh nezadovoljenost.

Pesnik skuša odgovoriti na vprašanje: zakaj nismo več svoj. Če je, naj presodijo bralci sami. Knjigo je izdala založba Obzorja, opremil jo je akademski slikar France Slana, naprodaj pa je za 3400 dinarjev.

Trg Ljutomer 1342—1927

Pred novim letom so v Ljutomerski galeriji Ante Trstenjak odprli razstavo o Trgu Ljutomer, ki jo je pripravil Pokrajinski arhiv Maribor. Čeprav je zgodovina Ljutomera precej dobro raziskana, pa je vendarle še veliko nejasnega, nedorečenega. Ta razstava naj bi prikazala zgled lepe arhivske pridobitve, bogatega arhiva mesta Ljutomer, ki jo je mariborski arhiv prek arhivske konvencije prejel iz Avstrije. Iz dobro izbrane, za tako predstavitev kar bogate količine razstavljenih arhivalij iz fonda trga Ljutomer pa obenem ta razstava opozarja na obletnico, ki jo bo mesto Ljutomer slavilo letos: 60 let meščanskih pravic. Istočasno pa je razstavljeno gradivo tudi pobuda za raziskavo malo starejših dob Ljutomera, saj bodo raziskovalci iz vrnjenih materialov mogli podrobneje obdelati obdobje trga Ljutomer.

Nekaj o sami razstavi: na panojih so razstavljeni številni dokumenti, na podlagi katerih lahko izluščimo pomembnejše mejnike in dogodke iz zgodovine Ljutomera. V prvi polovici 13. stoletja je imela salzburška nadškofija obsežne posesti, ki pa so jih z gradom in vsemi pripadajočimi pravicami izročili vojvodi Frideriku II. Kasneje je posest ponovno prišla v roke salzburške cerkve, vendar jo je nadškof Konrad IV. leta 1297 oddal deželni knezom v fevd. Ta fevdna zveza se je počasi rahljala, dokler ni bila popolnoma pozabljena. Deželni knezi so postali lastniki Ljutomera in njegove okolice in imeli v rokah nad dvesto petdeset podložnih kmetij. V imenu deželnega kneza so to posest upravljali njegovi uradniki, in med njimi je znan kletarski mojster Konrad, v letu 1249 imenovan »de Leutenwerde«. Grajski grič se v letu 1328 omenja z imenom »der Hausperch«, trdnjava pa leta 1365 kot »vest Lutemberg«. Deželni knezi so Ljutomersko posest kasneje oddajali različnim plemičkim družinam v fevd, dokler se jim ni izmuznila iz rok.

Prebivalci Ljutomera so se v glavnem ukvarjali z obrtnimi dejavnostmi. Obrtniki so bili organizirani v cehe, ki so jih varovali v njihovih pravicah.

Razvoj kraja so zavirale naravne katastrofe, ropanja in požiganja. Po letu 1848 se je Ljutomerski trg začel razvijati v politično, upravno in gospodarsko središče, pozneje pa še v kulturno središče Spodnjega Murskega polja in dela Ljutomersko-ormoških goric. Leta 1890 je bila zgrajena železniška proga Ljutomer—Radgona, 1924 pa še Ormož—Ljutomer—Murska Sobotna.

Leta 1927 postane Ljutomer mesto.

Dušan Loparnik

Literarni večer v Gaberju

Kulturno društvo in krajevna skupnost se v zadnjem času lotevata skupnih akcij, ki privabljajo k sodelovanju tudi veliko število krajanov, zlasti mladine. Pred nedavnim so pripravili literarni večer in nanj povabili pesnika Lajoša Benceja in Sandorja Szunyogha. Najprej so se pogovarjali o problemih kulturnega delovanja društva ter o uveljavitvi mladih literatov iz vrst madžarske narodnosti. Pesnika sta na literarnem večeru predstavila tudi svoje pesmi. Na zanimivem literarnem večeru je sodeloval tudi mladi Albert Kalasz iz Gaberja, ki je svoje pesmi že pojavil v literarnih revijah v Vojvodini. V krajevni skupnosti so sklenili, da bodo podobne kulturne akcije pripravljali tudi v prihodnje.

Jani D.

PREKMURJE

Hodil po zemlji sem naši

KNJIGA O NAŠI DEŽELI

Hodil po zemlji sem naši je naslov zbirke Cankarjeve založbe v Ljubljani, kjer je izšla knjiga velikega formata monografij PREKMURJE. Naslovnico objavljamo kot nosilno fotografijo Kulturnih obzorij, saj so fotografije Miška Kranjca njen najprejčljivejši del, ki mu je v dopolnitve izbor besedil Jožeta Horvata, oboje pa je dovršeno uredil in opremil Kazimir Rapoša. Vsi trije avtorji so po rodu Prekmurci: prvi sin velikega očeta — pesnika Prekmurja Miška Kranjca, kakor ga je poimenoval in predstavil na fotografiji (na strani 51), drugi je novinar Dela in prekmurški rojak, tretji pa je prav tako svojo mladost preživel v pokrajini ob Muri, ki je vsem blizu, morda še bližje zato, ker ne živijo v njej in čutijo nostalgijo, njihova vračanja pa so krajši ali daljši postanki.

»Rad se vracam v Prekmurje, in to ne samo zdaj, ko so moja leta dosegla visoko številko. Vedno sem se vračal z enako ljubeznijo, vznemirjenjem in željo po duhu zemlje, po duhu gozdov in polj, po duhu tako ljubljene Mure, od katere je bila naša hiša oddaljena komaj sto, dvesto metrov. Vso mladost sem jo imel pred seboj. Poznal sem njene navade in skušal razvozlati njene skrivnosti. Kot dvanajstletni deček sem odšel v svet, a želja po odmači pokrajini še danes živi v meni z enako močjo, enako odstopjo, v zadnjem času z velikim strahom in stisko.« je zapisal v uvodu Ferdo Godina in na koncu uvodnika 127-stranske knjige izbranih tekstov in lepih fotografij pojasnil: »S strahom, ali bomo Prekmurje še lahko gledali tako, kakršno so stoletja oblikovale in ohranile pomladi, poletja, jeseni in zime in kakršnega prikazuje naša knjiga. Ljudje, ki živijo v Prekmurju, in mi, ki prihajamo in odhajamo, bi bili presrečni, če nam te naše zasanjane pokrajine ne bi spremenili.«

Zaradi zapisane in videne na izjemnih fotografijah je knjiga lahko razumljena tudi kot poskus zavreti napovedovano gradnjo hidrocentral na reki Muri in približati pokrajino ob Muri tistim, ki je ne poznajo. Nenaključno, saj je veliko Slovencev, za katere je Mura še vedno ločnica, kakršna je bila skozi stoletja in na neki način tudi ostaja, čeprav je v politični terminologiji zadnjih let bolj kot o Prekmurju, govora o Pomurju.

Resnici na ljubo pa je treba priznati, da pokrajino ne označuje le zasanjanost, ampak tudi »Hude sanje«, kot je napredek, viden v prometu in blokovski gradnji pomurskega središča, v katerem novo izpodirva staro mestno jedro, doživel avtor fotografije in nam mora posredovati v obliki preteče sivine betonskega silosa (na strani 83). Obenem pa raznežil in tistim, ki živimo v Prekmurju, na novo odkril sicer znan motive lepe pokrajine, do katere smo v tempu hitrega vsakdanjika včasih preveč ravnodušni. Na neki način pa tudi premalo seznanjeni z zgodovinskimi dejavniki, s katerimi v monografiji seznanja Vilko Novak, so ilustrativni narečni Predgovor iz Novega zakona Štefana Kuzmiča, Starišinstvo i zvačinstvo neznanega avtorja, zapisa o Prehrani in Duševni hrani naši Slovenov Jožeta Košiča in Franca Ivančevca. Naše najnovejše slovstvo Avgusta Pavla ter teksti naših proz nih velikanov in pesnikov, ki izvirajo iz pokrajine ob Muri, ali živijo v njej. Prozni sestavki so odlomki daljših del, izbrane pesmi pa besedne ilustracije izbranih fotografij.

Prekmurje v zbirki Cankarjeve založbe Hodil po zemlji sem naši je izšlo v nakladi 3000 izvodov.

Brigita Bavčar

Letos še več za kulturo

V Čentibi si že od nekdaj prizadevajo, da bi okrepi delovanje kulturnega društva. Po ureditvi stare šole so dobili prostor za knjižnico, v vaškem domu pa so uredili dvorano, da bi lažje delala pevski zbor in folklorna skupina. V Čentibi so že davno spoznali, da je kulturno življenje na vasi odvisno predvsem od njih samih, posebno mladih. Že nekaj let uspešno deluje mešani pevski zbor, ki gostuje po vaseh, kjer živijo pripadniki madžarske narodnosti. V tem letu bodo v krajevni skupnosti zagotovili več sredstev za kulturno delovanje, posodobili pa bodo tudi kulturno dvorano v vaškem domu ter nakupili nekaj opreme. Načrtujejo tudi več gostovanj tujih društev, da bi tako popestrili kulturno življenje v vasi.

Jani D.

Tradicija ostaja

Zadnja leta se Kulturno društvo Ivan Kaučič Ljutomer že tradicionalno poslavlja od starega leta. Prireditve 3 pesmijo in plesom v novo leto poskuša predstaviti delo posameznih sekcij, obenem pa je to tudi glasbena voščilnica vsem ljubiteljem in zvestim obiskovalcem kulturnih prireditvev. Tudi letošnja je bila lepljenka, sestavljena iz nastopa mešanega zbora, pihalnega orkestra, recitacij in klavirskih solov. Kot gostje so nastopili cicibančki Ljutomerske vzgojno-varstvene organizacije in člani obmejnega simfoničnega orkestra.

D. L.

kulturni koledar

PETEK, 9. JANUARJA

MURSKA SOBOTA — Ob 18.00 bo v Galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec otvoritev razstave PANONSKA MOTIVIKA V LIKOVNIH DELIH LUDVIKA VREČIČA, KARLA JAKOBA, LAJČIJA PANDURJA IN FERJA KUJARJA.

LJUTOMER — V domu kulture bo ob 19.30 uprizoritev gledališke predstave ŽENITEV v režiji Štefana Žvižejca, s katero gostujejo ljubitelji gledališča kulturnoumetniškega društva Zarja iz Trnovlja pri Celju.

»Uprizarjanje Gogoljevih del prav gotovo sodi v današnji čas. Tudi danes imamo karieriste, topoglavce, domišljavce, barantače in zvodnike ter velike borce za ustvarjanje lagodnega življenja,« je pod naslovom Igrajmo se ženitev zapisal režiser, ki meni, da je bila predstava trši oreh, kakor se je to zdelo, ko so se je lotili. Kako so uspeli, se lahko prepričamo.

razstave

LJUTOMER — V Galeriji Ante Trstenjak je na ogled razstava TRG LJUTOMER, ki jo je pripravil Pokrajinski arhiv Maribor in zajema tudi arhivsko gradivo iz Avstrije.

RADENCI — V Razstavem salonu hotela Radin so še vedno na ogled dela LEOPOLDA STRNADA, člana Društva slovenskih likovnih umetnikov, ki je doslej 64-krat razstavljal in se predstavlja s samostojnimi ter skupinskimi razstavami.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: Jackie Collins — HOLLYWOODČANKE 1/2 (Pomurska založba), Peter Likar — UTRIP ZNANOSTI (Tehniška založba Slovenije) in Svetlana Makarovič — SAPRAMIŠKA (Centralni zavod za napredek gospodinjstva).

JEZIK

NI
MAČEHA

PIZZARIJA

Zelo veseli bi bili, če bi za naše jezikovno spotikanje Jezik ni mačeha v resnici zmanjkalo materiala, kakor bi morda sodil kakšen navdušenec za našo akcijo (če sploh kje je?) po ljubem premoru. Naša akcija še vedno poteka, tokrat pa smo si izbrali očito topoglavno spakedravščino, ki še tako neukega poznavalca naše materinščine zbode v oči: beseda je o pizzeriji, ki je na radgonskem Grozdu in na ličnem (a nepismenem) jedilniku soboške Pomurske kleti napisano nepravilno: pizzerija. Ljubi gostinci, ponosni na vsak tujek, ki ga spakedrajo in okinčajo s svojim neznanjem, bi lahko zagotovo pogledali v SSKJ III, str. 589, kjer jasno piše: picerija in pizzerija, gostinski lokal, kjer se streže s picami; rada zahaja v picerijo. Če se že bahamo s svojo postavljajočo podjetnostjo in podarjamo razne turistične nagelje, zakaj ne bi podarili tudi turistični nagelj za jezik, kajti tudi jezik poleg lepo založenih vinskih polic ne sme ostati mačeha.

CERKVENJAK V SLOVENSKIH GORICAH

CESTA DVAJSETIH LET

Tako blizu, pa vendar tako daleč. Tako bi lahko rekli za Cerkevjak, krajevno skupnost v srcu Slovenskih goric, ki je sestavljena iz 15 zaselkov. Do mnogih verjetno tistega dne, ko smo obiskali ravnatelja Osnovne šole in tajnika krajevne skupnosti, zaradi preveč ledenih cest, ki niso bile posipane s soljo ali drobnim gramozom, kakor so bile asfaltirane, sploh ne bi mogli priti.

Ljudje v Cerkevniku so dobri, pridni in pošteti. To bo potrdil vsakdo, ki se je kdaj srečal z njimi. Odmaknjeni od mestnih središč, kakor otok volje in trdovitosti sredi gričevnate pokrajine, so v minulih letih marsikaj dosegli. V glavnem polproletarici (vseh gospodinjstev je 570), ki se vozijo vsak dan na delo v Maribor, Lenart, Ptuj in Gornjo Radgono, obdelujejo doma povprečno 2,5 hektarja zemlje. Nimajo gostinskega lokala, samo majhen bife, ki si po mnenju mnogih ne zasluži niti tega imena. Nimajo niti industrijskega obrata, velike trgovine... Marsikaj jim manjka, našli so številne probleme — mogoče pa se ravno zaradi te odmaknjenosti lahko pohvalijo z nečim, kar pogrešamo v mnogih krajih: z veliko aktivnostjo, delavnostjo in voljo 13 društev in družbenopolitičnih organizacij.

GASILSKI DOM DELAJO 12 LET

Prva večja stavba, ki jo zagledate, ko se pripeljete v Cerkev-

njak, je gasilski dom. To je močna stavba, ki je v ponos vsem, predvsem pa gasilcem. Še posebej zato, ker so jo gradili samo s prostovoljnimi prispevki občanov. Zato pa jo tudi gradijo več kot dvanajst let. Ker je gradbeni material vse dražji, so se odločili, da bodo prostori rabili tudi drugim potrebam. Tako bodo v gasilskem domu prostori krajevne skupnosti in stanovanja. Seveda jim bodo prišla pri gradnji še kako prav sredstva občinskega samopriskpeva in stanovanjske skupnosti.

Tako kot v večini krajevnih skupnosti v lenarški občini so letos tudi v Cerkevniku uredili kulturni dom. Velike zasluge za to in sploh za bogato kulturno življenje ima Franc Bratkovič, predsednik Kulturnega društva Jože Lacko. Organizirajo razne prireditve, pokaži kaj znaš ali Srečanje narodnozabavnih ansamblov (zadnje je bilo v nedeljo, 14. decembra), ob petkih in sobotah so v kulturnem domu kinopredstave, ob nedeljah pa po-

Jakob Matjašič, ravnatelj OŠ Cerkevjak in predsednik KK SZDL, ter Darko Lorenčič, tajnik krajevne skupnosti.

gosto gostujejo amaterske skupine.

80 KILOMETROV CEST

Okrog 2400 občanov krajevne skupnosti Cerkevjak živi v 15 zaselkih, ki so združeni v 8 komunalnih odborov. Povezani so z več kot 80 kilometri kategoriziranih cest, vendar jih je le malo asfaltiranih. Območno cesto Lenart—Ljutomer naj bi asfaltirali spomladi prihodnje leto. Cesti, ki povezuje Cerkevjak z Vidmom in Senarskim, pravijo »cesta dvajsetih let«. Toliko časa namreč že poslušajo obljube in se na vse mogoče načine trudijo, da bi jo uredili (pred leti sta si jo ogledala tudi Franc Popit in Vinko Hafner).

Samo kak industrijski obrat bi morali dobiti v Cerkevniku, meni predsednik KK SZDL Jakob Matjašič, pa bi bilo veliko problemov rešenih. Benedikt jih je prehitel, toda ti imajo prednost, ker so blizu glavne ceste.

Končujejo tudi z gradnjo mrliške vežice in letos bi jo še kako potrebovali, saj so imeli poleg 20 rojstev tudi 18 pogrebov.

PRIHODNJE LETO VODOVOD IN TELEFON

Značilen problem vseh krajev v Slovenskih goricah je vodo- vod, pa najsi so to že dotrajani vodo- vodi ali pomanjkanje vode. V Cerkevniku so naredili vodo- vod 1969. leta, vendar imajo pri-

oskrbi z vodo zadnja leta vse večje težave. 280 gospodinjstev dobiva sedaj vodo iz vodnega zbiralnika v Gočovi. Od tam črpa vodo zanje krajevna skupnost Gradišče, nato pa jo morajo še sami prečrpavati v druge vodne zbiralnike. Stroški so preveliki, zato se bodo prihodnje leto priključili k ptujskemu vodo-vodu. To je edina rešitev, so sklenili na skupnem sestanku 9. decembra, na katerem so se zbrali predstavniki KS Gradišče, Cerkevjak, izvršnega sveta, Komunalnega podjetja Ptuj in Agrokombinata Lenart. Še prej bodo morali zgraditi višinski zbiralnik vode.

Pri telefonski povezavi so občani Cerkevniaka skoraj na slabšem kot leta 1938, ko sta bili na voljo dve liniji. V krajevni skupnosti je 38 telefonskih priključkov, prihodnje leto pa naj bi jih dobili še sto.

Poleg telefonov, ki so v dvajsetem stoletju nujni skoraj v vsaki hiši, pa občani Cerkevniaka najbolj pogrešajo gostinski lokal. Ne le, da zato ni primernih prostorov, ampak tudi ni zainteresiranih gostincev. Zato pa vsi čakajo na dograditev šole, ki je tačas največja naložba v tem odmaknjenem kraju. V stari šolski stavbi blizu cerkve bi uredili stanovanje, prostore zdravstvene službe in v kletnih prostorih gostinski lokal.

Bernarda Peček

Na tem mestu naj bi že prihodnje leto stala nova šola.

Obiskali Cankarjev dom

Razgibana društvena dejavnost v radgonskem društvu upokojencev se kaže v različnih oblikah. Ob dnevu republike so obiskali Cankarjev dom v Ljubljani. Po ogledu so poslušali koncert Partizanskega pevskega zbora, ki

je bil v okviru festivala Revolucija in glasba. Upokojenci radgonskega društva so dobri pevci, kar so spoznali na izletu. Odločili so se, da bodo v prihodnjem letu več storili na področju kulturne dejavnosti. Jože Kos

DOBROVNIK

ASFALTNJA PREVLEKA

Dobrovničanom se je uresničila dolgoletna želja, da bi posodobili republiško cesto od Renkovec do meje. Dela so potekala nekaj let, toda letošnje jesen so kljub pomanjkanju denarja le uspeli. Asfaltno prevleko so uredili na zadnjem odseku Dobrovnik—Renkovec. V življenju občanov bo pridobitev odigrala pomembno vlogo. Tako bodo prevozi na delo prijetnejši, boljša je tudi povezava z občinskim središčem. E. Milinkovič

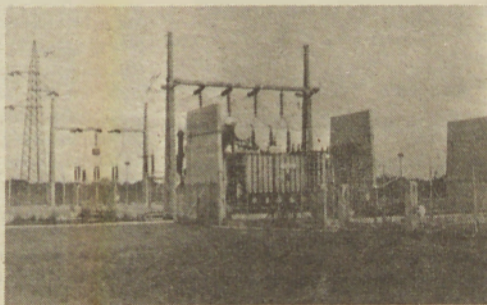
Zima bo, tako kaže, mrzla in dolga, zato se je treba pravočasno oskrbeti s kurjavo. Kjer je drv preveč, ali pa ni primerne drvarnice — tako kot pri Jošarjevih v Šulincih — gre tudi tako. Važno je, da drva so. Foto: Milan Gašpar

Cilkini spominki

Leseni izdelki Cilke Bombek iz Gornje Radgone so prava paša za oči. Cilka se je pred kratkim upokojila; da bi čim koristneje preživela prosti čas, ki ga ima sedaj na pretek, se je odločila za izdelovanje drobnih lesenih spominkov, saj jo tako delo že od nekdaj veseli. Pri oblikovanju in barvanju si pomaga z radgonskimi in pomurskimi motivi. bp

S 110-kilovoltnim daljnovodom se bistveno ni popravila preskrba z električno energijo, ugotavljajo v Lendavi. Zaradi pogostega nihanja električne napetosti prihaja do izpadov, ki jih najbolj čutijo v tovarni metanola v Ina-Nafti. Izpad električnega toka oziroma napetosti povzroča veliko škodo, ki se ji želijo v Ina-Nafti izogniti. Problem naj bi odpravili do konca leta. Na sliki je transformatorska razdelilna postaja v Petišovcih. Jani D.

Tako je bilo pred koncem leta na srečanju starejših občanov iz Radencev in okolice v Internatu gostinske šole. Priredila ga je krajevna organizacija RK s sodelovanjem krajevne skupnosti, cicibanov, učencev osnovne šole, dijakov in godbe iz Radencev. Tekst in slika: Franc Bračko

Radgončani še nekaj let brez nakupovalnega centra

Mercator Sloga, ki je osrednja trgovinska organizacija v radgonski občini in zaradi tega skoraj monopolist (podobno je tudi v drugih pomurskih občinah), je sicer v letu 1986 naredila veliko. Preuredili so trgovino na avtobusni postaji v lično trgovino Trim z lovsko, ribiško in športno opremo, v njej pa najdemo kaj zase tudi ljubitelji glasbe. Avgusta so v prostorih nekdanje knjigarne odprli trgovino s kristalom, galanterijo, kozmetiko in spominki, ki so jo Radgončani že dolgo pogrešali. V obeh je veliko kupecv iz sosednje Avstrije. Prav tako bodo še decembra končali največjo letošnjo naložbo — novo trgovino z bifejem v Vidmu ob Ščavnici.

Toda občani v mestu Gornja Radgona se že nekaj let brez uspeha pritožujejo zaradi slabe izbire blaga v trgovinah, večkrat pa se zgodi, da ob konicah (sobota) že dopoldne zmanjka najnujnejših prehrabnih izdelkov. Direktor Mercator Sloga trdi, da je za take nepravilnosti kriv vsak posamezni trgovec oziroma poslovođa, ki ne naroči zadostnih količin.

Nakupovalnega središča Radgončani še dolgo ne bodo imeli, saj je načrtovano za leto 1990 (tudi Mercator Sloga se ubada s pomanjkanjem sredstev). Loyalna konkurenca bi bila dobrodošla, pravijo odgovorni. Bernarda Peček

Radioklub dobro dela

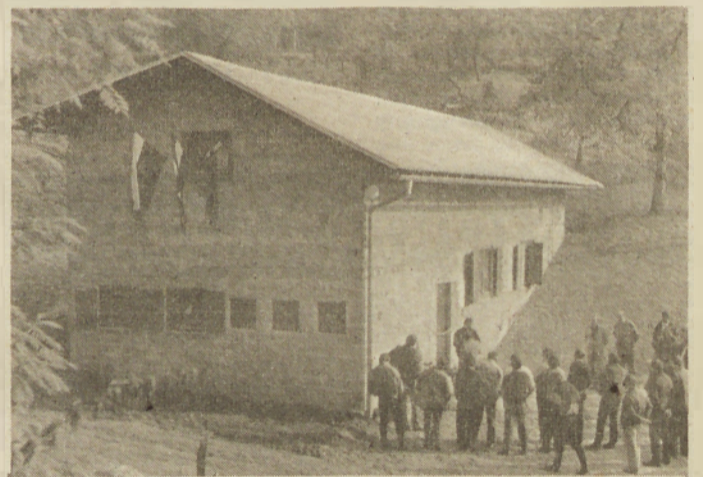
Radioklub Lendava že več kot 30 let deluje dokaj uspešno. Od skromnih začetkov, ko ni bilo sodobnih aparatov, do danes, ko imajo najmodnejše naprave za radioamatersko dejavnost, je v društvu delovalo veliko mladih, ki so postali znani radioamaterji. Društvo tudi sedaj prireja vsakoletne tečaje za mlade, da bi se izločali v radioamaterstvu, ki je pomembno tudi za sistem splošnega ljudskega odpora in družbene samozasčite. Trenutno deluje v društvu 31 članov, nekaj članov pa ima svoje radijske postaje doma. Radioklub tesno sodeluje z oddelkom za narodno obrambo pri občinski skupščini, od katerega dobiva tudi materialno pomoč za posodobitev aparatov in delovanje kluba. Člani radiokluba sodelujejo na vseh akcijah, ki jih v občini pripravljajo na področju obrambnih priprav, sodelujejo pa tudi na vseh republiških in državnih tekmovanjih. Jani D.

Prikaz inventivne dejavnosti

Odbor za inventivno dejavnost pri občinskem svetu Zveze sindikatov občine Lendava tudi letos pripravlja razstavo dosežkov inventivne dejavnosti. Le-ta se je v zadnjih letih dokaj dobro razvila zlasti v večjih delovnih organizacijah, kot so Ina-Nafta, Gorenje Varstoj, Primat in druge. Inovatorji iz lendavske občine so dobili v preteklosti številna priznanja, tudi na največji razstavi inovacij Jugoslavije, ki jo vsako leto pripravijo na Reki. Lendavski inovatorji bodo svoje dosežke pokazali v dvorani Ina-Nafte. Najuspešnejšim inovatorjem bodo podelili diplome, občinska raziskovalna skupnost pa jih bo denarno nagradila. Jani D.

GORNJA RADGONA

Zveza rezervnih vojaških starešin

Ob Dnevu JLA, 22. decembra, so v radgonski občini opravili bilanco preteklega dela ZRVS in sprejeli nove usmeritve za delo v prihodnjem obdobju. Poseben poudarek bodo dali krajevnim organizacijam, ki morajo v bodoče postati še boljše strokovni nosilec, usmerjevalec in pobudnik priprav za SLO in DS v okviru frontne SZDL. Lahko trdimo, da je radgonska ZRVS svoj program skorajda v popolnosti izvedla, saj je bilo delo zastavljeno in prilagojeno danim razmeram in potrebam okolja. Ob tem naj omenimo, da so bile letos precej angažirane pri svojem delu tudi vse komisije.

Člani ZRVS radgonske občine pa se niso izkazali samo pri opravljanju zadanih nalog. Prispevali so tudi s prostovoljnimi delom pri izgradnji novega strelišča v Hercegovščaku pri Gornji Radgoni (na sliki). Pri gradnji novega strelišča ne smemo prezreti ogromne požrtvovalnosti miličnikov, pripadnikov TO in JLA, mladine in drugih. R. Jaušovec

Člani društva Mura zelo delavni

Med bolj delavnimi društvi naših izseljencev v tujini je gotovo Slovensko kulturno-prosvetno društvo MURA pokrajine Vorarlberg, ki ima sedež v Rankweillu.

Društvo prireja med letom številne kulturne in športne prireditve ter razna srečanja in izlete, vse s skupnim ciljem, da se člani društva čim pogosteje srečajo in tako seznanijo z dogodki v matični domovini ter s problemi, s katerimi se srečujejo v okolju, v katerem trenutno bivajo. Da pa so člani društva čim bolj povezani z matično domovino, skrbi tudi pokrovitelj SKPD Mura, SOZDL Lendava. Ta uspešno sodeluje z društvom, vendar pa so še možnosti, da bi se to sodelovanje okrepilo. Kot nam je pred kratkim povedal na obisku v domovini predsednik SKPD Mura Štefan Gašpar, sicer doma iz Čepincev, so letos že uspešno izvedli tradicionalno prireditev ob dnevu žena, organizirali so dva piknika, izlet v Nemčijo in nekatere športne prireditve. V novembru pa so imeli še tradicionalne kolone, povezane z martinovanjem.

V okviru društva Mura pa tudi uspešno deluje folklorna skupina, ki jo vodita tovariša Lenarčič in Kavčič. Drago Jakič

REGIJA NA SMETIŠČU

Pričujoči prispevek je na videz spodbudilo pismo članov temeljne delegacije krajevne skupnosti Železne Dveri, objavljeno v Vestniku 4. decembra 1986. Na videz, zaradi nedvoumnega dejstva o kritični in popolnoma nedopustni situaciji na področju reševanja problematike vseh vrst odpadkov. Tokrat se bomo omejili samo na nevtalizacijo komunalnih odpadkov, katerih proizvajalci smo dobesedno vsi živeči v tej pomurski pokrajini. Čeprav bomo o nakazanih problemih govorili na splošni ravni, naj nam bo dovoljeno tu in tam izreči kakšen ugovor argumentom že omenjene delegacije.

Pojmovanje

Dejstvo je, da se v sredstvih javnega obveščanja in laičnih pogovorih permanentno rabijo izrazi smeti in smetišče. Na pragu 21. stoletja, ko so računalniki pete generacije materializirano dejstvo, nismo uspeli razčistiti določenih pojmov o možnostih uvajanja alternativnih produkcijskih procesov, pa čeprav na tako banalni zadevi, kot so to odpadki. Na tej stopnji je treba konfrontirati izraza smeti na eni in odpadki na drugi strani. Zaradi tega je najbrž tudi Zakon o ravnanju z odpadki iz leta 1978 ponudil naslednjo razlago pojma: »Odpadki so vsaka snov ali predmet v trdnem, tekočem ali plinastem stanju ter odpadna toplota, ki je v času, prostoru ali obliki, kakor se izloča iz procesa naravne biološke reprodukcije, proizvodnje, prometa ali porabe, proizvajalcu oziroma porabniku nepotreben, nadležen ali škodljiv.«

Nekoliko pozneje je Svet za človekovo okolje pri ZIS ponudil nekaj drugačno formulacijo, ki pravi, da so odpadki materije, ki nimajo tržne vrednosti in ki jih lastnik ne želi hraniti na določenem mestu določen čas. Ta trenutek postajajo zadeve nekoliko bolj jasne, in sicer z uvajanjem izraza tržna vrednost. Torej lahko rečemo, da je razlika med odpadki in blagom tržna vrednost, ker dejansko iz odpadkovne kvote izloča sekundarne surovine. Upoštevaajoč definicijo ZIS za odpadke potemtakem ne moremo povedati, da so onesnaževalci. Če je razlika med odpadki in sekundarnimi surovinami ekonomskega značaja, je razlika med odpadki in onesnaževalci tehnološkega značaja. Odpadke kontrolira človek, za onesnaževalce pa velja, da so že v naravi.

Vendarle je, v naših razmerah, ena boleča resnica. Kakor koli operiramo s pojmovno ustreznimi formulacijami v praksi, žal nismo prišli dalje od sanitarnih deponij komunalnih odpadkov.

Izkušnje drugih

Ugotovili smo, za nas vse prej kot ugodno dejstvo, da ne premoremo kakega svetlega zgleda, ki bi na kakršen koli način izrazil potencialne, ki jih odpadki imajo, bodisi kot sekundarne surovine bodisi kot energetski vir. Za premislek ponujamo rešitev naših zahodnih sosedov, ki so pri mestecu Halbenrain postavili nekoliko drugačno odlagališče odpadkov. Gravitacijsko območje deponije pokriva pribl. 150.000 prebivalcev z zelo visokim odstotkom kmečkih gospodinjstev (85 %). Celotna deponija obsega 4-5 ha s predvideno štiristopenjsko eksploatacijo zemljišča. Prva faza obsega pribl. 1,5 ha z višino nasipa 12,5 m (končno 25,00 m). Zbiranje odpadkov je organizirano po ločenem sistemu, in sicer:

- hišni odpadki,
- papir,
- belo steklo in
- barvasto steklo

Na celotnem gravitacijskem območju deponije Halbenrain je postavljenih 25.000 posod za hišne odpadke, 7.000 za papir in 4.000 za steklo.

Značilno za predstavljeno deponijo je nasipavanje odpadkov od nivoja terena, brez vkopavanja v tla, s čimer se doseže relativno enostavna in učinkovita kontrola izcednih voda zaradi hitrega odtokanja. Deponija Halbenrain je edina v Avstriji, na kateri se kot produkt izkorišča bioplín ki nastaja v telesu deponije. Na uro se prek posebnih napeljav zajame 600 m³ bioplina, kar ustreza količini 300 l kurilnega olja. Omenjena količina bioplina nastaja iz 150.000 m³ odpadkov. Posebej zanimivo dejstvo je, da je možno bioplín pridobivati še 20 let po zapiranju deponije. Z znanjem osnovnošolske matematike hitro izračunamo, da sosedje na dan dobijo 7.200 litrov kurilnega olja oziroma 2,628.000 litrov na leto.

Po naših cenah za liter kurilnega olja se tako na leto nabere 260.960.400 din, da se razume, cene so v novih dinarjih. Letna količina zadostuje za ogrevanje 876 individualnih hiš.

Kaj imamo doma?

Takoj moramo povedati, da dosedanja prizadevanja za urejanje enotne pomurske deponije komunalnih odpadkov (za vse štiri pomurske občine) niso obrodila kakih uporabnih sadov. Občine še naprej ostajajo pri ločenem reševanju problemov in posledica tega je po občinah naslednja:

— v občini M. Sobota je na deponiji prostora še kvečjemu za eno leto, drugače je dokaj solidno urejena;

— v občini G. Radgona je deponija locirana znotraj varovalnega pasu območja mineralne vode in uplívnege pasu zajetja pitne vode;

— v občini Ljutomer je deponija komunalnih odpadkov dobesedno sredi mesta, centra občine;

— v lendavski občini je deponija bolj podobna divjemu odlagališču kot vzorno urejeni sanitarni deponiji.

Potemtakem ni čudno, da je prebivalstvo do kakršnih koli poskusov urejanja razmer dobesedno alergično, ker ne verjame, da je odlagališče možno urediti na način eliminiranja tistih direktnih vplivov na okolje, katerim so neposredno podvrženi (smrad, samovžigi, razmetavanje papirja in plastike, nekontroliran vstop na odlagališče, ipd.).

Posebej so taki občutki živi pri prebivalcih krajevne skupnosti, v kateri naj bi locirali novo odlagališče, ne glede na stopnjo urejenosti oziroma aplicirane tehnologije.

Po popisu prebivalstva iz leta 1981 je v regiji s stalnim bivališčem 130.442 prebivalcev. Upoštevaajoč število prebivalcev, industrijske odpadke s strukturo gospodinjstkih in odpadke iz turistične dejavnosti je letna količina odpadkov 46.328 ton oziroma 77.368 m³. Najbrž ni nobenega, ki se ne bi strinjal z ugotovitvijo, da taka količina odpadkov ponuja nekaj več kot je potratno odmetavanje na smetišča. Upamo, da bomo uspeli realizirati zamisel o regionalnem odlagališču odpadkov z uporabo nekaj sodobnejših pristopov na podlagi izsledkov tovrstne raziskave, ki jo pravkar končujemo na Zavodu za ekonomiko in urbanizem.

Kako pridemo do lokacije

Problem izbire lokacije odlagališča je izredno delikaten in se ga je treba lotiti z vso strokovno resnostjo, razbremenjeno mnenja in vpliva lokalnih veljakov, ki včasih pod krinko širšega družbenega interesa uveljavljajo svoje lastne. Na Zavodu za ekonomiko in urbanizem smo izdelali več prostorskih aktov in študij za potrebe organizacije odlagališča komunalnih odpadkov. Zadev smo se lotevali različno, v odvisnosti od palete dejavnikov, ki so vplivali na končni rezultat. Tipični so trije pristopi, in sicer izdelava dokumentacije za eno samo, že določeno lokacijo (primer za občino M. Sobota), primerjalna analiza več ponujenih lokacij in izbira ene (primer občine G. Radgona, nobena od obravnavanih lokacij ni bila potrjena) in na koncu identifikacija lokacije odlagališča po metodi izločitvenih kriterijev (primer občina Ljutomer, reakcija je znana iz Vestnika). Metodološki pristop v zadnjem primeru sloni na raziskavah nekaterih republiških organizacij s področja urejanja prostora, skromno pripominjamo, da smo nekaj pri tem deležni tudi mi, delavci Zavoda.

Skratka, gre za ugotavljanje tistih površin in območij, na katerih je lociranje odlagališča neprimerno zaradi direktnih negativnih posledic za človeka ali okolje. Kot ilustracijo navajamo samo nekatere, naselja in turistična območja, območja podtalnice in varovanih vodnih virov, zemljišča, trajno namenjena kmetijstvu, območja gozdnih zemljišč in podobno. Z izločanjem teh površin (skupno število kriterijev je deset) dobimo tako imenovane potencialne lokacije odlagališč, ki jih zopet analiziramo s pomočjo štirih dodatnih kriterijev, in sicer, oddaljenost od naselij (upošteva se strnjeno naselje in ne posamezni objekti), razpoložljiva

površina za odlaganje (za občino Ljutomer smo ocenili da je potrebna površina 4 ha), dostopnost po obstoječih prometnih komunikacijah (vse potencialne lokacije, za katere je potrebno graditi novo cesto, so izločene) in nazadnje oddaljenost od kmetijskih površin (minimalna razdalja od površin, trajno namenjenih kmetijstvu, je 300 m).

Po obdelavi prve skupine kriterijev smo v primeru Ljutomerske občine dobili 19 potencialnih lokacij, medtem ko nam je druga skupina kriterijev dala le 4 potencialne lokacije.

Kolikor toliko objektivna interpretacija tega teksta ne more okarakterizirati končnih argumentov kot jalove in smešne brez navedbe proti argumentov, ki so vsaj na enaki ravni. Analiza transportnih parametrov je dala evidentne razlike v vrednosti med štirimi potencialnimi lokacijami in s tem v zvezi pomembnega naraščanja stroškov eksploatacije odlagališča odpadkov, in sicer:

- lokacija a, 22,27 enot transporta za enoto odpadkov,
- lokacija b, 25,83 enot transporta na enoto odpadkov,
- lokacija c, 33,99 enot transporta na enoto odpadkov in
- lokacija Radomerje, 3,79 enot transporta na enoto odpadkov.

Povsem logično je, da bomo pri prostorsko in ekološko enakovrednih lokacijah izbrali tisto, kjer so stroški funkcioniranja deponije najmanjši.

Na podlagi ogleda na terenu smo ugotovili, da je celotni prostor potencialne lokacije Radomerje v območju bodisi posekanega ali redkega gozda, na zemljišču z izrazitimi naravnimi depresijami, ki bistveno zmanjšujejo potrebne površine za odlaganje odpadkov. Zaradi tega ni direktnih vplivov na kmetijske in poseljene površine. Zaradi ugotovljenih dejstev smo tudi izvršnemu svetu SO Ljutomer lokacijo predlagali v nadaljnji postopek.

Pridobivanje potrebnih dokumentov

Z izbiro lokacije odlagališča odpadkov se pravzaprav šele začne relativno zapleten in dolgotrajen postopek izdelave ureditvenega načrta, ki gre skozi fazo osnutka in predloga ter končno sprejema na skupščini. V postopku izdelave je potrebno pridobiti predhodna mnenja vseh, ki se jih to tiče, prizadetih organov, organizacij in tudi mnenje krajevne skupnosti. V skladu z Zakonom o urejanju prostora se organizira javna razprava, v kateri se zbirajo pripombe vseh zainteresiranih. Ni potrebno posebej poudarjati, da je trditiv o zadnji fazi zbiranja soglasij in dovoljenj neločna, preprosta zaradi tega, ker se soglasja zbirajo na že izdelan ureditveni načrt.

Sklepná razmišljanja

Upamo, da smo vsaj delno uspeli osvetliti problematiko odpadkov in pojasniti pristope oziroma postopke, ki jih uporabljamo v Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murški Soboti za identifikacijo lokacije odlagališča odpadkov. Menimo, da je to delo dovolj strokovno in podkrepjeno s tehtnimi argumenti.

Soočamo se pa s specifičnim paradoksom, lahko ga imenujemo zelenim paradoksom, ali pomurskim paradoksom, ki se izraža v tendenci podpiranja neklih skupnih ciljev pod pogojem, da ni na območju, kjer smo. Z drugimi besedami, lahko pomursko odlagališče odpadkov, vendar ne v moji občini, ali pa lahko občinsko odlagališče, vendar ne v moji krajevni skupnosti in tako naprej.

S tako in podobno miselnostjo bomo težko uspeli rešiti pereče ekološke probleme, še manj pa izkoristiti skorajda brezplačne, tako imenovane, alternativne potencialne regije.

Ivo BOŠNJAKOVIČ, dipl. inž. arh., Zavod za ekonomiko in urbanizem Murška Sobota

OPOMBE:
1 Zapis z ogleda deponije komunalnih odpadkov Halbenrain (Avstrija), ZEU, februar 1985
2 Dolgoročni enotni sistem reševanja odpadnih snovi Pomurja, ZEU, november 1986

Dopolnjen

program

del za ceste

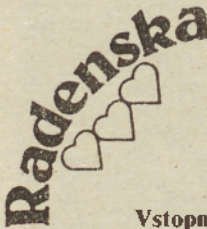
v letu 1987

Na zadnji skupščini v letu 1986 so delegati občinske skupnosti za ceste v Murški Soboti sprejeli nekaj pomembnih dokumentov. Najprej je bil govor o stanju in problematiki cestnega gospodarstva v soboški občini ter o poročilu o izvajanju sanacij na lokalnih cestah iz sredstev t. i. elementarja. Prav tako so potrdili načrt zimske službe 1986 — 1987, ki ga je predložila temeljna organizacija za vzdrževanje in varstvo cest mariborskega cestnega podjetja v Murški Soboti. Sprejeta je tudi dopolnitve finančnega načrta za leto 1986 in sklep o začasnem financiranju skupnosti v letu 1987. V razpravi o predlogu dolgoročnega načrta vzdrževanja, varstva in posodobitve regionalnih in lokalnih cest v soboški občini za obdobje 1986 — 2000 pa so opozorili, da se bo morala za uresničitev obsežnih nalog še posebno potruditi občinska cestna skupnost.

To gotovo drži tudi za osnutek programa dela za leto 1987, ki so ga delegati dopolnili. Letos je načrtovana posodobitev 2,49 kilometra dolgega odseka regionalne ceste Gančani—Renkovi, gradnja mostu na Martjanskem potoku v Martjancih, iz referendumskega programa pa so asfaltiranje lokalne ceste Bakovci—Melinci ter posodobitve odsekov Fikšinci—Rogaševci, Kramarovi—mejni prehod z Avstrijo, Šalamenci—Pečarovi in ureditve asfaltne prevleke Bakovci—Mali Bakovci. Če bo dovolj denarja, bodo posodobili odsek Gančani—Bogojina in gradili mostova v Gančanih in Krogu. In katere so dopolnitve v programu del za letos? To so 900 metrov ceste v Moravskih Toplicah, asfaltiranje odseka Cankova—mejni prehod z Avstrijo, zemeljska dela na regionalni cesti Gornji Petrovci—Šulinci in priprava dokumentacije za most v Pertoči. Sprejeli so tudi pobudo o ureditvi križišča Bakovske, Cankarjeve in Gregorčičeve ulice v Murški Soboti. V skladu s samoupravnimi sporazumi med občinsko skupnostjo za ceste in krajevnimi skupnostmi bodo slednje prispevale določen znesek. Sodelovalce pa bodo tudi mladinske delovne brigade v okviru akcije Goričko 87.

Delegati so potrdili tudi sklep o višini povračil za uporabo cest za kmetijske traktorje v soboški občini. Ta znašajo od 9.360 za 18 kW traktorje do 21.000 dinarjev za traktorje nad 46 kW. Zbrani denar je dohodek krajevnih skupnosti in se uporablja za vzdrževanje in varstvo cest.

Milan Jerše

Sindikati, omogočite svojim članom kopanje v zaprtem bazenu hotela Radin v Radencih in uporabo savne po ugodni, sindikalni ceni. Cena vstopnic za bazen je 450.— din, za savno pa 800.— din.

Vstopnice dobite v Radenski, tozđ Naravno zdravilišče, tel. 73-040 / interna 369.

Vsem občanom občine Gornja Radgona, Murška Sobota, Lendava in Ljutomer želimo srečno in uspešno novo leto 1987 — RO TRGOPROMET Novi Marof —

Kerenčičeva ulica 6

Levi's shop

Veselimo se srečanja z vami v naši novi trgovini z oblačili lewis in drugimi kakovostnimi izdelki

— prodajalna v gradnji —

SPET O KAVI

Že skoraj celo stoletje — tako dolgo bo že, odkar se znanost ukvarja s kofeinom v pravi kavi — spletajo okoli te snovi najbolj čudne probleme. Toda doslej še ni uspelo znanstveno neoporečno dokazati, da kofein škodi. Zdravniki, farmakologi, toksikologi in drugi strokovnjaki so kofein in kavo z njim obsodili za vse nesreče tega sveta: svoj čas je bila kriva za slabe kosti, za srčni infarkt, za prirojene okvare novorojenčkov

140 imen

V družini Nelson v britanskem Chesterfieldu se je rodila deklica. Velik dogodek, ki pa je povzročil nepremagljivo skrb: mama in očka se namreč nista mogla sporazumeti za enega od 140 imen, ki naj bi ga dala otroku. Končno sta se odločila, da bosta matičarju predlagala kar vseh 140. Po dolgem prepričevanju na matičnem uradu je ostalo pri dvasetih. Tako je mladi Nelsonci ime Tracy, Marie-claire, Lisa, Tammy, Samantha, Christine, Alexandra, Candy, Bonnie, Ursula, Zoe, Patricia, Greta, Nevenka, Barbara, Klotilda, Lujza, Marina, Holly in Maria.

KAKŠNA NESRAMNOST
— So vam domači tudi za to zimo skrtili prašiča?
— Skrtili so ga, vendar so, lenobe, sporočili, naj si tokrat mesarja najdemo sami...

od zajčje ustnice do zakrnelih udov, bila je obtožena za rakotvorbo itd. Več slabega kot dobrega je bilo in je še slišati. Kava pa ostaja priljubljena pijača, nepogrešljiva doma in v službi, na obisku ali sestanku.

In zdaj dobra novica za privržence kave. Medicinski raziskovalci so dokončno ovrgli doslej najbolj utemeljene sume, da kofein igra zločesto vlogo pri nastanku benignih cist na dojkah in raka na trebušni slinavki. Seveda moramo besedico dokončno razumeti nekoliko bolj prožno, saj ne gre za popolno in za vse večne čase veljavno spoznanje. Le koliko je sodobni znanosti možno spoznati, toliko velja »dokončno«.

John Bate in Mary Ann Bass iz Williamstowna v ameriški zvezni državi Massachusetts sta se poročila pčlo uro po tistem, ko sta se spoznala.

drugje smo prebrali

Zdravniki so ugotovili, da prebivalci otoka Gau v otočju Fidži in na otoku Abajang v Tihem oceanu ne poznajo visokega krvnega tlaka.

xxx

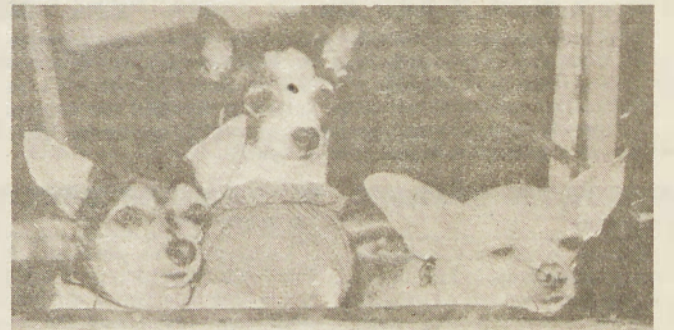
V Pakistanu pride na 1000 moških v povprečju le 900,7 ženske.

Pobesnili bik

V alžirskem mestu El Hadžar je nastal pravi preplah. Iz mestne klavnice je — dobesedno izpod noža — pobegnil bik, ki si je privoščil izlet po mestnih ulicah kjer je napadal ljudi in prevažal automobile. Šele, ko se je žival pošteno utrudila, je vrlim gasilcem uspelo, da so jo pregnali v neko slepo ulico. Tu so bika zvezali in ga s traktorjem odpeljali v klavnico.

Široki tiri iz varčnosti

Sovjetske železnice bodo v dogovoru z madžarskimi zgradile novo širokotirno progo od obmejne postaje Čop prek vzhodne Madžarske do romunske meje. S progo, ki bo dolga 90 kilometrov, bi se radi izognili prekladanju blaga na obmejnih postajah. Tekla bo vzporedno s sedanjo progo normalne širine. To bo že tretja širokotirna proga, ki jo bo SZ zgradila na ozemlju sosednjih držav. Prvi dve sta že zgrajeni na Češkoslovaškem (80 km) in na Poljskem (397 km). Novo železniško povezavo naj bi zgradili v kratkem.

Zakonca Areste iz italijanskega Cagliarija sta na hranilno knjižico svojih treh psov vložila deset milijonov lir. Začudenemu bančnemu uslužbencu sta priletna vlagatelja svojo namero tako obrazložila: »Stara sva, zato morava poskrbeti za prihodnost svojih miljenčkov«.

Naravni izum

Molji in večče, so si v svojem dolgem razvoju pridobili med drugim tudi imenitne varovalne sposobnosti. Krila imajo tako pisana, da jih je težko opaziti, kadar mirujejo, nočnim lovčcem pa se izmikajo tudi tako, da se jim ne izdajajo z očmi. Strokovnjaki so namreč odkrili presenetljivo lastnost, da oči teh živalic ne reflektirajo svetlobe. Nočne vrste imajo namreč mrežico sestavljeno tako, da absorbira infrardeče žarke.

Ta naravni izum pa so sklenili koristno posnemati in ga industrijsko uporabiti. Raziskovalci iščejo možnosti, kako bi izdelali podobno antirefleksno membrano, ki bi jo potem lahko uporabili za prevleko optičnih diskov. Takšni diski bi bili izjemno uporabno orodje za najsoodnejše računalnike in bi že tako čudovite zmožnosti shranjenja informacij in hitrega dostopa do njih še povečali.

Takšni diski bi bili zelo učinkoviti vsrkvalci svetlobe in bi za branje podatkov na njih lahko uporabljali šibak laser, pravi Antony Warrn, vodja družbe North American. To pa pomeni manj potrebne energije, učinkovitejše delovanje naprav.

Seveda bi se dala takšna snov uporabiti še marsikje drugje, od prevlek za okna in televizijskih ekranov do prevlek za vojaške naprave.

Lahko se z smeje, Roy Whetstine iz Dallasa. Za deset dolarjev je kupil takle neobdelan 1905-karatni safir, ki ga drži v roki. Draguljarji so ugotovili, da je kamen vreden nič manj kot 2,28 milijona dolarjev.

SLONI RUDARJI

Britanski biolog Ian Redmond je v svoje poročilo zapisal, da je v jamah ugaslega vulkana Elgon na meji med Ugando in Kenijo opazoval slone. Cele črede sivih velikánov so se drenjale v ugaslem žrelu in nekaj vneto iskale. Redmond meni, da je to vsakodnevno početje slonov, saj si na ta način bogatijo jedilnik. Kako to? Slone vendarle poznamo kot rastlinojede živali in ne kot požiralec vulkanskega kamenja. Menda je vsa skrivnost prav v okamenelih vulkanskih izmedkih.

Sloni z okli rijejo po stenah in po tleh med kamenjem in izkopane kose drobiijo in žrejo. Te kamnine so bogate z rudami in tako sloni pridejo do mnogih sestavin, potrebnih za »zdravo« življenje. Posebno veliko dobijo menda natrija, ki ga v njihovi rastlinski hrani ni v obilju. Kopanje po vulkanskem kraterju za slone ni enostavno. Zoologi zatrjujejo, da so rovi slonjih »rudnikov« potegnjeni celo do 150 metrov v vulkanska področja. Pri tem se živalim njihovi znameniti beli okraski pogosto obrusijo do kratkih štrlejev.

Podobno početje so znanstveniki ugotovili tudi pri slonih v Indoneziji, razlika je v tem, da tam samci rijejo z okli, medtem ko samice niso nič manj uspešne z nogami. To delo slonov je koristno v dveh pogledih: za slone in za številne manjše živali, ki ves čas prežijo, kdaj se bodo rovi izpraznili.

Z novim letom je alžirska pošta uvedla novost: lokalni telefonski pogovori lahko trajajo največ šest minut. Avtomat potem pregovor prekine in najbolj vztrajni morajo ponovno vrteti številčnico.

pa se vendarle zgodi

Ni rekorder. Tako meni zahodnonemški tisk o nevarnem kriminalcu Alfredu Leckiu (48), ki mu je od leta 1968 do lani uspelo kar štiri krat pobegniti iz zaporov. »Boljši« od njega je Bernhard Rubinke, ki je pobegnil kar osemkrat, kar pa ni nič proti rekordu Ekkerharda Lehmana iz Berlina, ki je v enem samem letu enajstkrat »samovoljno« zapustil zapor.

XXX

Neki kmet na vzhodu Alžirije je izkopal krompir, ki je tehtal nič manj in nič več kot 14 kilogramov.

Tracy Ann Gooper je sobarica, ki verjame, da ima vse pogoje, postati kaj drugega.

Teorija o prapoku

Sovjetski radioteleskop, ki so ga pred tremi leti izstrelili v vesolje, je že poslal podatke, ki potrjujejo kozmološko teorijo o tako imenovanem prapoku. »Proučevanje sevanja potrjuje znano teorijo o prapoku in širjenju vesolja,« sporoča sovjetska agencija TASS.

Po tej teoriji je vesolje nastalo z velikansko eksplozijo pred približno 15 milijardami let in se od takrat nenehno širi. Toda drugi znanstveniki menijo, da je vesolje že od nekdaj in da se izmenoma krči in širi.

Podatki z radioteleskopa, ki ga nosi satelit Prognos 9, po izjavah sovjetskih znanstvenikov bolj potrjujejo prvo hipotezo, vendar jih še niso v celoti analizirali. Da bodo delo končali, bodo potrebovali najmanj leto dni.

Napovedovanje potresov

Ameriški znanstveniki upajo, da jim bo sto senzorjev, ki so jih razporedili po potresni Kaliforniji, pomagalo opozoriti javnost na nevarnost potresa nekaj ur ali v najboljšem primeru celo nekaj dni pred suksom. Po napovedih seizmološkega zavoda ZDA naj bi prišlo do velikega potresa v Kaliforniji leta 1993. Prav zato so se geologi tudi lotili tega izredno dragega projekta, ki je po besedah njegovega voditelja, geofizika Billa Bakuna verjetno prvi poskus s potresom na svetu.

Senzorji zaznajo šibke, a stalne premike v zemeljski skorji, ki napovedujejo večji potres. Razporedili so jih v majhnem naselju med San Franciscom in Los Angelesom, točno tam, kjer predvidevajo, da bi lahko bil epicenter prihodnjega potresa.

Vino na cesto

Kaže, da so se Avstrijci te domislili, kako bi se znebili milijonov litrov zastrupljenega vina, ki so ga lani morali umakniti s tržišča, ker je vseboval dietilenglikol. Ugotovili so, da takšno vino izvrstno topi led (bolj kot sol) in če se bodo laboratorijski poskusi obnesli tudi v praksi, bodo s tem vinom pozimi polivali avstrijske ceste. Zadovoljni bodo tudi va-

ruhi okolja, ki jih skrbi škodljivost soli, pa tudi vozniki, ki jim sol razjeda vozila.

Ministrstvo za javna dela je pred tremi meseci začelo iskati možnost, da bi koristno uporabili zastrupljeno vino in je z rezultati laboratorijskih raziskav zadovoljno. Prav kmalu bodo »izum« preskusili tudi v praksi. Predstavnica ministrstva Hannes Drossler je izjavila, da se jim je posrečilo premagati odpor, ki ga je ministrstvo kazalo na začetku do takšnega »skrunjenja« vina, pa čeprav zastrupljenega.

Škandal z avstrijskim vinom (ki se je kasneje razširil še v druge evropske države) je izbruhnil maja lani, potem ko so odkrili, da številni prodajalci »sladijo« in barvajo svoje izdelke z dietilenglikolom, sestavino nekaterih sredstev proti zmrzovanju.

Križanje kresnice in tobaka

Slišati je kot uganka za otroke: Kaj dobiš, če križáš kresnico in tobak? A vendar gre za povsem resnično stvar. Tega nenavadnega križanja so se lotili strokovnjaki kalifornijske univerze in dobili rastlino, ki ponoči svetli. Odgovor na uganko je torej: svetleči se tobak.

Čudo jim je uspelo s pomočjo tehnike genskega inženiringa, in sicer so cepili rastlinski virus z genom kresnice, ki je odgovoren za tvorbo proteina, najvažnejšega pri procesu generiranja svetlobe. Kakor je postopek že sam po sebi izreden dokaz visoke umetnosti sodobne genetike, je tudi zelo koristen in uporaben. Z njim dobivajo znanstveniki v roke dragoceno raziskovalno orodje za preučevanje delovanja genov v rastlinskih organizmih. Z vnašanjem genov kresnice v genske snovi rastlin se raziskovalcem pokažejo skrivnostni procesi, ki jih sicer ni mogoče videti. Oboroženi s takšnimi raziskovalnimi orodji bodo lahko nekega dne natančno razumeli, kako genska snov odreja, kako se naj obnašajo in kako naj delujejo različne celice v organizmu. Široko vzeto to pomeni, da se bo raziskovalcem razkrila ena od velikih skrivnosti življenja.

Tobak je tako le postal zares koristna rastlina. In morda bo prav tobak, katerega krivijo za prenekatero bolezen, vključno za nastanek pljučnega raka, pomagal najti pot do zdravila proti tej hudi bolezni.

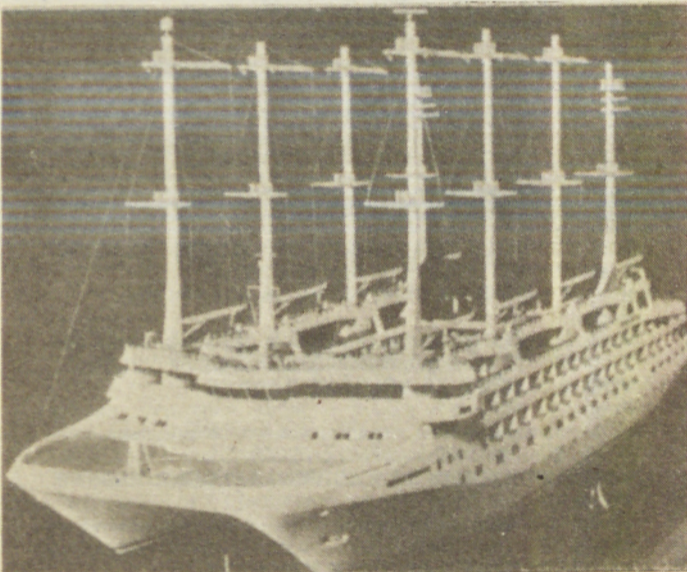
PIŠTA modruje

V eton novon leti de vsega zavole, protiinflacijsko njemi de ime. Morje novui pejnez bomo meli, gučali pa delali mo ka mo ščeli.

Pravijo ka nika nede dragše, dozđaj leita nej so bile takše. Menši de uvoz, izvoz de pa vékši časi takši gučot furt so lepši, lepši...

Reorganizacija naše so parole, takši rejši mamó že pune karole. Zđaj de nači kričimo v eden glas nega bogme zrnja, či prazen je klas.

Naj ime mi bode Janči, či de v novoum leti nači, s toga vórti nede nika, nadale ges mo Pišta, pika.

Na nedavnem sejmu ladijske opreme v Hamburgu so razstavili model jadrnice, ki bi se ponašala z 2200 kvadratnimi metri jader. Jadrnica naj bi bila dolga 122, široka 38 in z ugrezom 8 metrov. Poleg udobnih kabin, dvoran in drugih prostorov naj bi imela jadrnica posebno »kopalno mrežo«, ki bi potnikom omogočala kopanje na odprtem morju, ne da bi se jim bilo treba bati morskih psov.

POSLEDICE BASELSKE NESREČE

Zdravniki v švicarskem mestu Baslu so sporočili, da je več kot 1.200 ljudi prišlo k njim po pomoč, ker so težko dihali, ker so imeli težave z očmi in so bruhalo. Požar v baselskem podjetju Sandoz, zaradi katerega je steklo v Ren in s tem v Severno morje veliko strupenih snovi, je tako ne le zastrupil najprometnejšo evropsko reko, ampak bo imel dolgoročne in nepredvidljive posledice za zdravje ljudi. To poudarja v svojem poročilu o posledicah nesreče tudi baselsko zdravniško društvo, ki hkrati ugotavlja, da niso ugotovili težjih zdravstvenih posledic.

HIDRODISK hidroiženjering

61000 LJUBLJANA, Slovenčeva 95
tel. (061) 345-763, 343-763, h.c. 342-491
telex: 32257 YU HIDING

ANEKDOTE

Gledališki in filmski igralec Mario Riva je dejal o skrajno skopem igralcu:

»Kadar kupuje na železniški postaji rožni listek, skuša ostati kar najbolj zadaj v vrsti in spušta naprej vse, ki prihajajo za njim, da bi mu denar kar najdlje ostal v žepu.«

Franklin Delano Roosevelt, predsednik ZDA, je nekoč sredi meseca plačeval brivcu in ugotovil, da so se njegove usluge podražile.

»Povejte mi, zakaj naj vam več plačam, ko se vendar vse ceni?« je vprašal.

»Ker se obrzi daljšajo,« je odgovoril brivec.

Italijanski diplomat in politik Carlo Sforza je odgovoril časnikarju, ki ga je bil prosil, naj čisto na kratko opredeli diplomatsko dejavnost:

»Diplomat je tisti, ki zaradi nasilja dvigne obrvi namesto glasu.«

Ko je Sokratova žena Ksan-tipa prijokala v ječo in povedala možu, da so ga obsodili na smrt, je vzkliknila:

»Po krivici so te obsodili!«

Sokrat je odgovoril:

»Ali bi morda rada, da bi me bili obsodili po pravici?«

Madam de Stael ni bila lepega obraza, imela pa je čudovite roke in je pogosto nosila obleke brez rokavov.

»Kaj hočete!« je govorila. »Treba je kazati obraz, kjer ga pač imaš!«

Govor otroku ni dan od rojstva

Govora se mora otrok naučiti, razvoj govora pa je odvisen od celotnega zorenja otroka, pa tudi od okolja, kjer otrok živi. Novorojenček ob rojstvu zakriči. S tem spodbudi svoja dihala in tudi prvič uporabi glasilke. Dojenček že v svojih prvih tednih z jokom in kričanjem opozarja nase. Nekatere matere kmalu opazijo, da obstajajo različni načini jokanja in kričanja. Postopoma se naučijo razlikovati, kaj to pomeni, prepoznati potrebe, ki se skrivajo za različnimi načini kričanja in jokanja (otrok je bodisi moker, lačen ali bolan). Otrok se torej že v prvem obdobju kričanja sporazumeva z materjo. Če se mati ustrezno odziva na otrokove potrebe, se bo v otroku začelo razvijati spoznanje, da more vplivati na svojo okolico. Otrok je v tem obdobju občutljiv tudi za zunanje zvočne dražljaje. Začenja dojemati, od kod prihajajo ti zvočni dražljaji. Odziva se tudi na ton materinega glasu. Obdobje brbljanja je čas, ko dojenček začenja osvajati glasove materinega jezika. Otrokov sluh se čedalje bolj razvija in kmalu opazimo v otrokovem brbljanju samoglasnike, pozneje pa tudi soglasnike. V obdobju čebljanja začne dojenček povezovati posamezne glasove v zloge. Otrok se zabava, ko izgovaja razne zloge: ma, ta, ma-ma, 'a-ta in podobno. V tem obdobju naj otrok poslušaj razne prijetne zvoke, glasove in ritme. S čebljanjem se razvijajo veščine, ki so potrebne pri govoru. Ko otrok obvlada sposobnost posnemanja glasov, začenja besede povezovati z različnimi predmeti in ljudmi v svojem okolju. Otrok spregovori svoje prve besede okrog svojega prvega leta, proti koncu drugega leta začenja postopoma dojemati, da ima vsaka beseda natančno določen pomen.

Knjiga za vsak dom

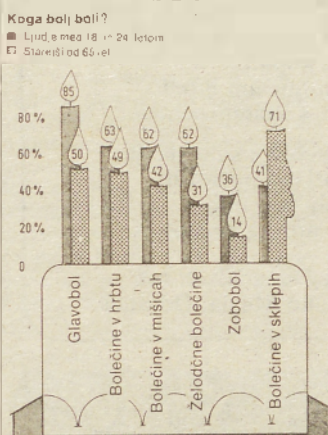
JABOLKA NAJBOLJŠA ZA ZDRAVE IN BOLNE

Poraba sadnih sokov v svetu narašča, vendar je izredno pomembno, iz katerega sadja se pripravljajo. Namesto svežega sadja je preprosteje uporabljati sadne sokove; saj v mestnih stanovanjih ni ustreznih prostorov, shramb za sadje, pa tudi ne za zelenjavo. Sodobno ženo vedno bolj bremeni, da nima več dovolj časa za marsikaj potrebnega v svoji družini. Naša dežela je bogata s sadjem, poleg tega so naše mineralne vode izrazito dobre glede na sestavo mineralov. Na našem tržišču je veliko neustreznih pijač za otroke, nosečnice in bolnike. Idealna pijača bi bila jabolčni sok iz koncentriranega soka in mineralne vode. Strokovnjaki za prehrano ugotavljajo, da pri izdelavi sadnih sokov in drugih pijač zelo radi uporabljajo koncentrate in ekstrakte, čestokrat pa potvarjajo kakovost izdelka. Znano je, da je v oranžnem soku pogosto korenje, pa tudi buče. V svetu se močno bojujejo proti pijači kokakola. V tej pijači je namreč precej kofeina, kokaina, ortofosforne kisline in karamela. Najboljše je seveda sveže sadje, a če že pijete sok, potem kupujte jabolčne. Obzornik

Uporabljajmo naravna gnojila

Zanimanje za biološke metode vrtnarjenja stalno narašča, vse več je tistih, ki bi žele pridelati biološko čisto hrano. Vrtničarji so negotovi in v strahu zaradi gnojila, saj so se odpovali umetnim gnojilom, nekaterih organskih gnojil, kot so krvna in kostna moka ter roževina, pa pri nas ni mogoče dobiti. Biologi — znanstveniki so ugotovili veliko učinkovitost tako imenovanega zastiranja tal z rastlinskimi odpadki. Pri spravljanju pridelkov je najbolje pustiti, posebno jeseni, na tleh vse rastlinske dele, ki jih ne uživamo kot hrano. Posebno vrednost imajo odrezani listi zelja, ohrovtja, pa tudi fižolovo zelenje, listi rdeče pese, korenja in zelene. Vse to vsebuje velike količine snovi, ki so jih rastline med razvojem vzele iz zemlje. Zdaj jih zemlji vrnemo in s tem nadomestimo precej gnojil. Najbolje, da te odpadke na kraju samem površinsko premešamo z zemljo, kjer bodo čez zimo razpadli. Na ta način dobe tla vrnjena predvsem dušik in kalij. Zdravje

Bolečine se zmanjšujejo z leti

Običajno se misli, da so bolečine v poznejših letih skoraj naravna stvar. Najnovejše raziskave kažejo, da je ravno nasprotno. Koga torej bolj boli? Pozorno si oglejte diagram.

Na vaše vprašanje strokovni odgovor

Vabimo vas k sodelovanju

Z željo, da bi vam kar najbolje pomagali pri vaših vsakdanjih problemih, nameravamo v tem letu popestriti rubriko Za vsakogar nekaj. Na vaša vprašanja o zdravstvu, kozmetiki, modi, pravu in drugem vam bodo svetovali strokovnjaki. Pogoj za to je, da sodelujete z nami, da nam pošiljate vprašanja. Veseli bomo, če se boste oglašali, poskrbeli bomo, da boste na svoja vprašanja dobili kar najbolj natančne odgovore.

ZDRAVNIŠKI NASVET

RDEČ NOS

Rdečica nosu, podobno pa tudi lic in drugih telesnih delov, je posledica pregestega in prenapolnjenega spleta drobnih žil kapilar tik pod površino zgornje plasti kože. Vzroki za ta pojav so različni in stanje se poslabšuje pod vplivom zunanjih razmer (lokalni dražljaji, hlad, vročina), pa tudi zaradi notranjih vzrokov, kot so nenadna vzburljenja in dietični prekrški, denimo ostre začimbe, uporaba nekaterih zdravil in podobno.

Zdravljenje rubeoz, kot te spremembe strokovno imenujemo, je zapleteno, še posebej, če uporabimo lokalna zdravila, katerih učinkovanje je lahko tudi bolj škodljivo kot blagodejno, saj že vtiranje mazila pomeni dražljaj. Zdravljenje s kortikosteroidi zagotovo škoduje, ker spodbuja bujno rast kapilar, ki

tanjšajo kožo, tako da je rdečina vse očitnejša.

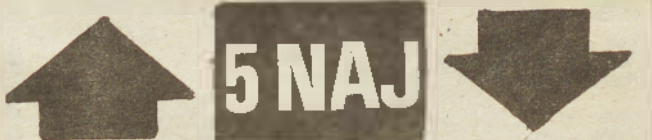
Temelj zdravljenja in preprečevanje je izogibanje vsem naštetim in še drugim zunanjim in notranjim dražljajem. Sistemska zdravila, ki učinkujejo na kapilarni sistem, lahko do neke mere zavirajo napredovanje bolezni, obstoječih sprememb pa ne morejo povsem odstraniti. Poleg izogibanja škodljivim dražljajem je treba splet kapilar uničiti s fizikalnimi sredstvi. Najpogosteje to delamo z elektrokoagulacijo, v nekaterih posebnih primerih pa z dermabrazijo in še z nekaterimi metodami. Če vaš zdravnik nima možnosti za tako zdravljenje, ga zaprosite, da vas pošlje na zdravstveno ustanovo, kjer bodo tak poseg lahko izvedli.

Zdravje

TEŽAVE S POŽIRANJEM TABLET

Strokovnjaki so ugotovili, da lahko več kot 20 različnih zdravil povzroči vnetje ali čir, če se zataknejo v požiralniku. Če tableto vzamemo z zelo malo vode in se takoj vlečemo, se nevarnost, da bo tableta obtičala, še poveča. Poleg tega se zdravilo, ki ga vzamemo leže, počasneje absorbira in nikoli ne doseže potrebne ravni v krvi, dosežena raven pa je največja šele po 70 minutah. Zdravniki priporočajo bolnikom, da stojijo še poldrugo minuto potem, ko vzamejo zdravilo, in da z njim popijejo vsaj deciliter vode. Negibnim ljudem in tistim, ki težko požrejo tableto, je boljše, da vzamejo isto zdravilo v tekoči obliki. Se preprost nasvet za ljudi, ki ne morejo vstati: tableta ali kapsula bo lažje zdrsela navzdol, če takoj potem, ko jo vzamemo, dobro prežvečimo nekaj zalogajev banane. Če pa imate težave s požiranjem tablete od začetka, dokler je še v ustih, je lahko za to kriv nepravilen položaj glave z dvignjeno brado. Vzemite tableto in požirek vode ter glavo sklonite k tlom. Tako bo tableto v ustih odneslo nazaj v grlo. Če je glava nagnjena nazaj, plava tableta najprej proti zobem in je ne moremo požreti. Zdravje

RADIO MURSKA SOBOTA

vsako sredo v oddaji 21-232

LESTVICA TEGA TEDNA:

1. HOLD ON TIGHT — Samantha Fox
2. I WANNA WAKE UP WITH YOU — Boris Gardiner
3. NE JOČI — Miha Balažič
4. MANDARINA — Don Juan
5. BABY GOOD BYE — Rendez-vous

Predlogi:

- Yun're in the Army now — Status Quo
- Take x my Breath away — Berlin
- Moj Brane — Simona Vodopivec

Lestvica nastaja s sodelovanjem hi-fi videostudija na Kidričevi 25, telefon 25 577, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice, dopisnice, pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 NAJ.

RECEPT ZA VAS

TELEČJI ZVITKI

Meso zrežite na tanke zrezke, posujte z vegeto ter na vsak zrezek naložite slanino, korenček in kisle kumarice, narezane na rezance. Zrezek zvijte, pritrđite z zoborebceom, pomokajte in ocvrite v pokriti posodi pri zmerni temperaturi. Ko se zmečajo, jih poberite iz posode, na mast vlijte nekaj žlic vode, ki naj prevre. Z omako prelijte pripravljene zrezke. Ponudite z rižem ali krompirjevim pirejem kot glavno jed. Čas priprave: približno 40 minut.

Za jed potrebujete: 500 g teletine za zrezke, žlico vegete, 100 gramov suhe slanine, 3 korenčke, 3-4 kisle kumarice, 30 g moke, 4 žlice olja.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Duhovite pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrtega 15. januarja na naslov: VESTNIK, TITOVA 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA.

- Kaj boš lenobo pasel, pomagaj raje zimski službi! (Milica R.)
- Nasmey se, kaj pa če le prideva v časopis! (Ksenija L.)
- Slišal sem, da je bila stara Jugoslavija tako gnila, da še dandanes smrdi. (Martin M.)
- Mislim, da bi stvari lahko razčistili, če se nekateri ne bi vlekli v zavetje. (Pera S.)
- Po mojem ta dva simbolizirata letošnjo mladinsko (pred)štafeto. (Ludvik K.)

SESTAVIL MARKO NAPAST	KDOR ZELC OBCUDUJE DOMAČE KRAJ	ANTICNI FILOZOF	PRVI ZIDOVSKI MESEC	NIZKO LEŽEC SVET	NEKDANJI UGANDSKI DIKTATOR (IDI)	DIŠAVA ZA PECIVO	KRONIET LETOPISEU
MESTEČE V PREK-MURJU							
UŽIVALEC OPIJA							
KISLA KEMIČNA SNOV							
PRISTANIŠČE V IZRAELU					AFRIŠKI VELETOK LEKARNAR		
ZEMLJIN NARAVNI SATELIT						LITV NEKDANJI POLJSKI KONJENIK	
AVTOMO-BILSKA OZNAKA PRISTINE				PRAŠIČ MAKARSKA			
AMPER	JADRANSKI OTOK KRAJ NA KOROŠKEM						
TRAVNIK, LIVADA						RIMSKI PESNIK AVGUSTOVE DOBE	ZEMNOVA FILOZOF-SKA SOLA
RADIJ			TURSKO MESTO NEŠKI SKLADATEL				
LJUBKO-VALNO MOSKO IME						VENO TAUFER GRŠKA CRKA	
JEZERO IN POKRAJINA V KANADI							
ELEKTRON-KA S ŠTIRIMI ELEKTRODAMI							

REŠITEV PREJŠNJE KRIZANKE — Vodoravno: Madeira, urednik, zelenka, Inar, OC, kan, Edi, O, Oglej, Li, Raba, obline, Gael, NM, Ida, oje, janičar, AN, Žika.

Novoletna jelka

Novo leto k nam hiti,
polno zdravja nam želi,
da bi se lepo učili
in mamice ne jezili.

Jelka v kotu že stoji,
sreča z nje se nam smeji,
z delom hitimo vsi,
da nas novo leto ne prehit.

Rosvita Farkaš, 5. b
OŠ Črenšovci

Novoletno darilo

Ob novem letu so učencem naše šole društva iz Veržeja poklonila lutkovno igro. Lepo, kajne!

Prišli so lutkarji iz Maribora s predstavo Zmaj-Bimbo-baj. Pa je res bil pravi zmaj — velik, prijazen, dober. Zame pravo presenečenje. Od danes mislim o zmagu čisto drugače.

Pa kakšne lutke! Skoda, da le enkrat na leto vidimo prave poklicne lutkarje.

Vesela sem bila tudi besedila. Prava sodobna vsebina, tudi na računalnik avtor ni pozabil.

Ksenija Špur, 6. a
OŠ Veržej

Sneženi mož

Sneženi mož,
kje imaš nos?
Kje ročice,
ki so svetle kot kresnice?
Kje je botra zima,
ki ti vedno kima?
Povej, sneženi mož, povej,
kje vse to se skriva!

Natalija Gutman, 6. a
OŠ Bakovci

Moja pričakovanja v novem letu

Vsak človek pričakuje novo leto z novimi željami. Vsi imamo takrat lepa voščila drug za drugega.

Mi, mlajši, se še radi pogovarjamo o dedku Mrazu. Veselimo se novoletne jelke in čajanke, posebno pa prostih dni ob novem letu. Imamo velika in manjša pričakovanja. Ko se v šoli pogovarjamo o naših željah in pričakovanjih, smo si vsi edini. Naša skupna želja je mir na svetu, da

bi bili deležni svobode vsi otroci sveta.

Moja največja želja pa je, da bi imela dober uspeh v šoli. Želim si tudi, da bi prišla k nam teta iz Nemčije. Prinesla bi mi naj nekaj, česar mi moji starši ne morejo kupiti. Želim si kasetofon. Težko pa že pričakujem dan, ko bomo skupaj s starši, sestrama in bratom.

Melita Panker, 6. b
OŠ Bakovci

Dedek Mraz

Beli dedek, dedek Mraz,
pridi tudi k nam v vas.

Nimamo se s čim igrati,
zato ne moremo spati.
Prinesi nam smuči
za dolge zimske dni!

Ko jih dobimo,
hitro vsi na plan zdavimo,
sankat se na dolgo tja ravan.

Beli dedek, dedek Mraz
pridi tudi k nam v vas.

Tadeja Poredoš, 7. c. razred
OŠ 17. oktober, Beltinci

Nova telovadnica

Ker telovadnice nismo imeli,
smo si jo zelo želeli.
Potem so jo hitro gradili,
da bi čim prej jo dobili.

Tudi mi smo pomagali,
nosili in kopali,
s samokolnicami hiteli,
z lopato, s krampi vihteli.

Dan republike smo slavili,
jo s proslavo počastili,
vsi veseli smo bili,
saj telovadnica že stoji.

Melita Ferenčak, 4. raz.
OŠ Vinko Megla, Odranci

Razmišljanje ob pismu

Prišla sem iz šole in kot navadno segla v poštni nabiralnik. Med prsti sem začutila pismo ovojnico in jo brž potegnila na plan. Ker je bilo pismo naslovljeno na vso družino, sem ga odprla. »Aha, Miha piše, sem rekla sama sebi in začela brati.

»Dragi domači! Tu, daleč od doma, skoraj vsak dan mislim na

vas. Spoprijateljil sem se že z mnogimi vojaki iz drugih republik. Priznati moram, da se nam ne godi tako slabo...«

Pismo sem prebrala. Ozrla sem se skozi okno in začela premišljevat. Živimo v svobodi! Vse okrog nas je svobodno. Ptice, ljudje, narava! In komu smo dolžni za njo? Seveda našim par-

tizanom, ljudem, ki jim ni bilo vseeno, kdo jim bo vladal. In mi smo jim iz vsega srca hvaležni.

Tudi v šoli na to nikoli ne pozabimo. Imamo krožek za ohranjanje tradicij NOB. V Žužemberku je bila proslava ob obletnici ustanovitve jurišnega bataljona. Udeležilo se je je trideset učencev in učiteljev iz naše občine. Vozili smo se nekaj ur, preden smo prispeli na dogovorjeno mesto. Najprej nas je pozdravil nekdanji borec tega bataljona, učenci tamkajšnje osnovne šole pa so pripravili kratek kulturni program. Z avtobusi smo nadaljevali pot proti Vinkovemu. Iz vasi smo se povzpeli na hrib, kjer se je tik pred svobodo odvijala borba za to ozemlje. Borec nas je popeljal v zgodovino in prav mučno si je bilo predstavljati vse polno mrtvih partizanov, strašnih pokov pušk in topov, vpitja ljudi... Z avtobusi smo se vrnili v Žužemberk, kjer nas je že čakalo kosilo. Pripravili so nam okusen partizanski golaž. Po poti domov smo peli, toda misli so nam kar uhajale v tiste črne dni, ko so naši ljudje trpeli zaradi nasilja sovražnika.

Pogovor v denarnici

Dva kovanca sta se v denarnici pogovarjala. To sta bila dinarski in stodinarski kovanec.

Stodinarski kovanec je rekel dinarju: »Ja, dragi moj dinarček, kaj se ti sploh delaš tu? Kaj ne vidiš, da nisi nič več vreden? Saj za tebe si otroci že zvečnega gumija ne morejo kupiti. Malo še boš v denarnici pa bodo ljudje tudi tebe vrgli ven kot so deset, petindvajset in petdeset par. V koš so jih nekateri vrgli. Tako bodo tudi tebe. Ja, vidiš, jaz sem dosti večji od tebe in lahko se pohvalim s tem, da imam celo brata. Veš, to je tisti lepi bankovec rdeče barve. Izdelan je sicer iz papirja in ga imajo ljudje rajši od mene, vendar se še daleč ne sveti tako lepo kot jaz. Za naju z bratom bankovcem še v trgovini nekaj dobiš, čeprav sva že tudi precej izgubila na veljavi. Ampak, če si človek hoče kupiti kaj za tebe, moj dragi dinarček, vas mora imeti toliko, da bi vas moral skoraj z vozičkom voziti za sabo po trgovini.

Ta preljuba inflacija te bo ubogi dinarček kmalu izrinila iz sveta. Pravzaprav se mi smiliš, kajti vedno bolj slutim, da bom s tvojim propadom prišel na vrsto jaz in me bo čez čas doletela ista usoda, kakor je tebe. Ja, ja, minili so časi, ko so imeli denarci dolgo življenjsko dobo in so bili dosti bolj spoštovani in cenjeni pri ljudeh. Sedaj si pa venomer kujejo in tiskajo nove, lepše in večje, kot sva midva.«

Anita Novak, 5. c
OŠ Ivan Cankar, Ljutomer

OBISKAL NAS JE ANDREJ ŠIFRER — Narisala Staša Gaber, 5 let, VVZ Štefan Kovač, M. Sobota.

Prav tako smo hvaležni našim mladim vojakom, ki se že sedaj urijo in se učijo boriti, če bi naš sovražnik napadel. In kot je Miha napisal, vozijo celo tanke in letala. Koliko noči prebedijo na straži, da mi mirno, brez strahu spimo in o letalskem napadu lahko le sanjamo. Ni se nam treba bati, da bo zdaj padla bomba na našo streho.

Zalostno pa je, da se naših vojakov spomnimo le na njihov praznik. Ne zavedamo se, da bi ravno oni bili prvi, ki bi nas branili pred sovražnikom.

Mateja Vrtnjak, 8. a
OŠ Križevci pri Ljutomeru

Črni od saj, pa vendar so radi taki

Dimnikarji iz šestdesetih let, ki so romali od vasi do vasi, od hiše do hiše se še spominjajo, da so spali po štalah in zjutraj s sajami prejšnjega dne nadaljevali delo. Le redkokatero dekle si je izbralo soproga izmed črnih mož, ne samo zaradi črnine, ampak tudi zato, ker so bili iz revnih družin. Danes to več ne velja, dimnikarji delovne organizacije Dimnikar iz Beltincev

enainšestdeset delavcev. V Pomurju očistijo 27 tisoč dimnikov, malo manj štedilnikov in peči, čistijo pa tudi 150 tisoč kurilnih naprav v delovnih organizacijah.

Franc Horvat je star osemindeset let, pa ima že dvajset let dela pri Dimnikarju. »Se navadiš na delo,« pravi »kar se naučiš, pač moraš delati. Sedaj že dobro poznam ljudi. Lepo nas sprejme-

ne naprave v delovnih organizacijah. Ta teden jih bomo v tovarni Mlečnega prahu.«

Dimnikarsko delo je še vedno ročno, kot so delali pred petdesetimi in več leti. Je pa tudi delo, ki tako kot mnoga druga načne človekovo zdravje. Najhuje je zaradi žvepla, ki se zaje v kožo in obleko, saj le-ta razpade v mesece dni.

»Naše plače pa niso ravno visoke, odvisno tudi od tega, koliko delaš. Moja norma je 650 strank in od njih potem tudi sam pokasiram za opravljeno delo,« pravi Franc Horvat.

V delovni organizaciji poslujejo brez rdečih števil, pa čeprav, kot pravijo, za svoje storitve zaračunavajo najmanj v Sloveniji. Niso pa zadovoljni z nekaterimi sklepi, ki zahtevajo, naj delovne organizacije namenijo več sredstev za akumulacijo, saj njim to ni potrebno, ker je njihovo delo predvsem delo človeka. Če bodo morali dati več za ta sklad, bodo tudi njihovi računi za stranke višji. Tega pa ne želijo.

Čeprav imajo dimnikarji skrajšano delovno dobo, delati morajo le trideset let, še do letos med mladimi ni bilo zanimanja za ta poklic. Letos pa imajo v Dimnikarju kar osem štipendistov, ki se šolajo na gradbeni šoli v Mariboru, tako jih je od šestnajst v prvem letniku polovica iz Pomurja.

Karel Belec je dimnikar pet let in kot pravi, z veseljem opravlja ta poklic.

»Sedaj me stranke že poznajo, in če dobro opraviš delo, tudi, ko je treba plačati, ni problema. Za to delo me je navdušil naš sosed, ki je bil tudi sam dimnikar. Od podjetja sem dobil štipendijo in končal šolo v Mariboru.«

Dimnikarji pa ne čistijo samo dimnikov, imajo tudi druge naloge. Pregledujejo kurilne naprave zaradi požarne varnosti, nove dimne naprave, merijo pa tudi količino in vsebnost dima.

Dimnikarji naj bi nam v novo leto, pa tudi drugače prinašali srečo. Karel pravi: »Ženske se najbolj lovijo za gumbe, odvisno pa tudi, kakšen je dimnikar,« se pošali.

Pa vendar nam dimnikarji po svoje prinašajo srečo. Z dobro opravljenim delom nas lahko obvarujejo požara, prihranimo pa tudi kak dinar pri kurjavi. Račun je tak: milimeter saj na kurilni napravi je sedem odstotkov manjši izkoristek.

Majda Horvat

Čeprav črna od saj Karel Belec in Franc Horvat rada opravljata svoje delo.

pa imajo poklicno šolo. Če torej prvo več ne velja, pa še vedno velja drugo, in sicer to, da slovenske dimnike čistijo predvsem dimnikarji iz Pomurja.

Dvainšestdesetega leta se je nekaj dimnikarjev dogovorilo, da se združijo in tako je nastala delovna organizacija Dimnikar Beltinci, v kateri je zaposlenih

jo, večkrat pa tudi že čakajo na nas. Je pa delo pač tako, da je še noč, ko grem od doma, in večer, ko pridem domov, tako da me otroci doma komaj še poznajo. So se pač morali navaditi. Delamo dvanajst ur na dan, posebej še sedaj pozimi, dvakrat na teden pa imamo tudi nočno delo, saj te ponoči lahko čistimo kuril-

Vsem bralcem Vestnika in drugim Pomurcem želi

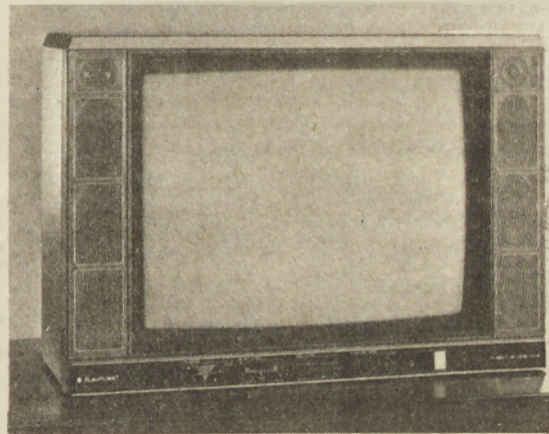
srečno novo leto 1987

KLJUČAVNIČARSTVO
JANKO ŠPINDLER, Lukavci 7 a

in se priporoča s storitvami in izdelki: raznimi prikolicami za kmetijstvo in avtomobile, z izdelavo različnih koles za prikolice po naročilu, garažnih vrat po meri, raznih stopnic, ograj in kmetijskih pripomočkov.

lesnina IN avtotehna SKUPAJ

LESNINA, Murska Sobota, Bakovska 1, nudi iz konsignacijske prodaje barvne televizorje BLAUPUNKT, vrhunske kvalitete (vseh velikosti ekranov in to 36, 42, 51, 55, 67 in 70 cm). Televizorji BLAUPUNKT so naj sodobnejše izvedbe.

BLAUPUNKTOV televizor COLUMBIJA je zadnji dosežek tehnike. Je v stereo in hi-fi izvedbi z vgrajenim teletextom in možnostjo prikjučitve na videorekorder. Uporabljate ga lahko za potrebe hišnega računalnika in za različne televizijske igre.

LESNINA prodaja tudi vse gospodinjske aparate BOSCH. Še posebej pa vas opozarjamo na visoko kakovost strojev za pranje posode BOSCH. V zalogi so vseh velikosti. Prodajajo tudi lične naprave za cvrtje piščancev in drugih podobnih dobrot.

Za **BLAUPUNKT**
in **BOSCH**
je servis zagotovljen!

Za vse informacije se obračajte LESNINI,
Bakovska 1, Murska Sobota, ali po telefonu
(069) 21-398, 21-739

STANKO KERČMAR — PREDSEDNIK ZTKO MURSKA SOBOTA

Več sodelovanja med ZTKO v Pomurju

Na nedavni volilno-programski seji skupščine Zveze telesnokulturnih organizacij občine Murska Sobota je bil za novega predsednika izvoljen znani družbenopolitični in športni delavec Stanko Kerčmar. Z njim smo se pogovarjali o telesni kulturi v soboški občini.

— **Razvoj telesne kulture na treh osnovnih področjih — šolskem športu, športni rekreaciji in tekmovalnem športu. Pri tem ste uveljavili nekatere nove oblike. Katere?**

»V šolskem športu imamo zelo razvejeno dejavnost in nalogo uspešno uresničujemo. Ocenjujemo, da je v razne krožke, sekcije in druge aktivnosti šolskih športnih društev vključeno blizu osem tisoč učencev, kar je zelo pomembno. Pri tem opravljajo pomembno poslanstvo mentorji. V športni rekreaciji smo uveljavili različne oblike. Najbolj množične so še vedno igre z žogo, uspešno pa potekajo tekmovanja za športno značko, športnorekreativne igre krajevnih skupnosti in delavske športne igre. Razveseljivo je, da narašča vključevanje delovnih ljudi in občanov v telesnokulturne aktivnosti. Prav tako v naši občini uspešno razvijamo invalidski šport v okviru društva za rekreacijo in šport invalidov Sobota ter športno rekreativne aktivnosti upokojencev, slepih in slabovidnih ter drugih. Tekmovalni šport razvijamo po že ustaljenih programih, pri čemer dosegamo zavidljive rezultate na republiških, državnih in mednarodnih tekmovanjih. Glede na finančne možnosti si naš tekmovalni šport zasluži vso pohvalo ob obliki amaterskega dela. Ne glede na dosežke pa moramo sproti odpravljati vse nepravilnosti ter nenehno skrbeti za strokovni in organizacijski napredek, za sodelovanje med društvi in klubi ter sprotino spremljati dosežke v posameznih športnih panogah. V preteklem obdobju pa smo tudi uveljavili bogato mednarodno sodelovanje z društvi iz sosednje Madžarske ter s pobrateno občino Paračin.«

— **Pri tako razvejeni telesnokulturni dejavnosti se prav gotovo srečujete tudi s problemi?**

»Največji problem predstavlja financiranje telesnokulturne dejavnosti, ki se vleče kot rdeča nit in bo aktualno tudi pri realizaciji programa za leto 1987. Sredstev je premalo, zato se bomo morali držati sprejetih finančnih planov, osnovne organizacije pa bodo morale iskati dodatna sredstva v krajevnih skupnostih in združenem delu. Bolj bomo morali uveljaviti pokroviteljstva nad posameznimi klubi. Pri tem bo potrebno tudi upoštevati realne možnosti združenega dela. Drugi problem je pomanjkanje strokovnega kadra. Velik izpad čutimo pri učiteljih telesne vzgoje, saj jih je premalo vključeno v izvenskološko dejavnost. Primanjkuje pa nam tudi ustreznih vadbenih prostorov in opreme.«

— **Sprejeta so programska izhodišča za leto 1987. Katerim nalogam boste namenili največ pozornosti?**

»Programska izhodišča so sprejeta v okviru zastavljenih cilijev za to srednjeročno obdobje. V šolskem športu želimo v strokovno organizirane oblike dejavnosti vključiti čim večje število šolske mladine in povečati aktivnosti v tistih dejavnostih, ki so osnova za množičnost. Pri izvajanju teh nalog bomo dajali vsestransko pomoč. V športni rekreaciji prav tako želimo povečati število aktivnih udeležencev s pestrejšo ponudbo aktivnosti, ki bodo dostopne najširšemu krogu občanov, invalidov in drugih kategorij. Seveda pa bomo nadaljevali tudi z že ustaljenimi in uveljavljenimi oblikami športne rekreacije. V tekmovalnem športu bomo začeli s pripravo prednostnih programov v občini med panogami, ki so dosegle odmevnejše rezultate na republiški in zvezni ravni s poudarkom na množičnosti. Z uveljavljanjem prednostnih programov bomo po osnovnih organizacijah tudi organizirali športne šole za posamezne starostne kategorije. Izdelali bomo natančnejše kriterije za sofinanciranje dejavnosti in sprotino spremljali strokovno delo po klubih, ki ga morajo opravljati strokovni delavci. Osnovne organizacije bodo morale pripraviti natančnejše pokazatelje o organiziranosti, strokovnem delu in finančnih možnostih pri uvrščanju v višji tekmovalni razred. Podpirali bomo tudi kategorizirane in perspektivne športnike, kar drži tudi za tiste, ki niso med prednostnimi programi in so to dokazali s svojimi dosežki. Naprej bomo tudi razvijali in poglobljali sodelovanje na telesnokulturnem področju s sosednjo Madžarsko in pobrateno občino Paračin. Zavzemali pa se bomo tudi za boljše sodelovanje med ZTKO v pomurskih občinah pri usklajevanju in dogovarjanju o posameznih aktivnostih na ravni regije.«

Feri Maučec

Zlata značka ZTKOJ Mariki Nagy

V Ljubljani so podelili visoko jugoslovanska in slovenska priznanja športnikom in telesnokulturnim delavcem. Zlato značko ZTKOJ je prejela najboljša jugoslovanska kegljarka, svetovna prvakinja in rekorderka, druga najboljša jugoslovanska in slovenska ter prav pomurska športnica Marika Nagy iz Dobrova. Plaketo ZTKOS pa je prejel invalid Franc Šimović iz Lendave za dosežke v namiznem tenisu.

KAJAKAŠTVO

Varga drugi

Na reki Savi od Podsuseda do Zagreba na 12 km dolgi progi je bil tradicionalni novoletni spust. Udeležilo se ga je 52 kajakašev in kanuistov, med njimi so bili tudi tekmovalci BD Mura iz Kroga in dosegli lep uspeh. Najuspešnejši je bil državni prvak Stefan Varga, ki je v članski konkurenci zasedel drugo mesto za Arnautovičem iz Bosanskega Novoga. Med mladinci kanuisti sta zmagala Gujtmán—Novak iz Kroga, v konkurenci mladincev kajakašev pa je Kovačič zasedel enajsto mesto.

NOGOMET

Klub prijateljev Partizana

V tem mesecu nameravajo v Murski Soboti ustanoviti Klub prijateljev Partizana iz Beograda. Nogometni prvotiligaš in večkratni državni prvak iz našega glavnega mesta ima namreč v Pomurju veliko ljubiteljev, ki zvesto spremljajo njegove dosežke. Da bi bila vez še boljša, so se odločili, da ustanovijo svoj klub. Vsi, ki želijo postati člani Kluba prijateljev Partizana, naj se čimprej zgledajo pri tov. Cugu, Avto-busna postaja Murska Sobota.

ŠAHOVSKO DRUŠTVO LENDAVALA

Prvič občinska šahovska liga

Šahovsko društvo Lendava, ki se je že pred leti uveljavilo kot zelo delavno predvsem po zaslugi Šinka in Bobovca — slednji je skrbel predvsem za mladi naraščaj, je potem nekaj časa doživljalo krizo. Pred dobrimi petimi leti pa je zopet oživel po zaslugi Jukiča in zadnja leta pridno dela. Društvo sedaj ob pomoči prizadevnih članov izvršnega odbora kot predsednik uspešno vodi Ištvan Ivanec. Zlasti je pomembno, da v zadnjem času dajejo poseben poudarek mladim. Lani so organizirali občinsko pionirsko prvenstvo z namenom, da bi ugotovili nove talente, jih selekcionirali in z njimi načrtno delali. Odziv je bil zadovoljiv, zlasti pa je razveseljivo, da so se tekmovanja udeležili šahisti iz Polane, Petišovec, Trimlinov, Lendavskih Goric in Hotize. Ekipa Lendave je tani že tretjič sodelovala v drugi republiški šahovski ligi. Čeprav imajo v svojih vrstah nekaj zelo dobrih šahistov, se v tekmovanju niso najbolje odrezali predvsem zaradi pomanjkanja dobrih šahistov. Zato bo v prihodnje ena od nalog, da bodo več skrbi namenili ženskemu šahu, kar bo jamstvo za doseganje boljših rezultatov v prihodnje.

Šahovsko društvo Lendava pa se je tudi odločilo, da bo letos prvič organiziralo občinsko člansko prvenstvo. Sestanek, na katerem so bili tudi predstavniki športnih društev in klubov iz krajevnih skupnosti lendavske občine, je pokazal, da je zanimanje za šahovsko igro. Tako so se dogovorili, da bodo začeli s tekmovanjem v občinski šahovski ligi Lendava drugo nedeljo v januarju in ga končali do konca februarja. Po dve koli bodo odigrali v Lendavi, Črenšovcih, Genterovcih, Turnišču in Veliki Polani. Tako bodo tudi k sodelovanju pritegnili večje število ljubiteljev šaha.

F. Maučec

NAMIZNI TENIS

Zmagal Rihtarič

Partizan Ljutomer — sekcija za namizni tenis — je organiziral novoletni namiznoteniški turnir. Sodelovalo je 19 tekmovalcev iz Ljutomerske in radgonske občine. Med posamezniki je zmagal Boris Rihtarič pred Ivanom Rihtaričem, oba iz Radenec, in Simonom Žuničem s Cvena. V dvojicah pa sta zmagala B. Rihtarič—I. Rihtarič pred Vargazonom in Sovičem (Cven), T. Fickom in Bežanom (Partizan). Najboljši so prejeli pokale in diplome.

T. Ficko

KOŠARKA

Le ena zmaga

V nadaljevanju prvenstva v slovenski ženski košarkarski ligi je ekipa Induplatija Mengeš Metalservis Pomurje iz Murske Sobote s 64:61. Strelke za Pomurje: Koren 18, Kosi 17, Kuharič 8, Kolar in Kovačević po 5, Kardoš 4, Drožina in Birc po 2. V naslednjem kolu igra Pomurje z Jesenicami.

V tekmovanju druge republiške moške košarkarske lige je Pomurje iz Murske Sobote premagalo Miklavž z 80:73. Strelci za Pomurje: Juteršnik 25, Rajbar 14, Tušar 13, Kjemar 11, Marinič in Gomboc po 6 ter Banič 5. Radgona pa je izgubila v Rušah šele v podaljšku z 88:84. V rednem delu se je tekma končala 78:78. Strelci za Radgono: Fridau 32, Štihec 22, Sakovič 11, Škof in Kumer po 7 ter Roškar 5.

ROKOBORBA

Bačić in Zver prva v Beogradu

V Beogradu je bil tradicionalni novoletni rokoborski turnir za pionirje v grško-rimskem slogu. Sodelovalo je tudi sedem mladih rokoborcev iz Pomurja, ki so dosegli lep uspeh. Najuspešnejša sta bila Rade Bačić iz Puconec, ki je zmagal v kategoriji do 66 kg. Za Zvera je to prva zmaga na tako močnem turnirju. Drugi pomurski tekmovalci so se uvrstili takole: Danč (Pomurje) je bil drugi, Žizek (Pomurje) in Fras (Bratonci) tretja, Tribnik (Pomurje) četrti in Voroš (Bratonci) peti.

B. D.

SD GRANIČAR CANKOVA

Ob jubileju pripravili razstavo

Na Cankovi so se zbrali na slavnostni seji člani domače strelske družine Graničar ter predstavniki krajevnih skupnosti. Ob 30-letnici uspešnega dela so se spomnili začetkov delovanja, prehojene poti ter zlasti doseženih uspehov. Število pionirjev in članov se je ves čas spreminjalo, v zadnjem času pa je — zaradi aktivnega šolskega športnega društva — zanimanje za delo v strelski družini Graničar vse večje.

Ob obletnici so pripravili tudi razstavo pokalov, diplom, priznanj, plaket in kolajn, ki so na ogled v vaško-gasilskem domu na Cankovi.

DRUŠTVO PEDAGOGOV TELESNE VZGOJE MURSKA SOBOTA

PRIZNANJE KARLU GLAŽARJU

Društvo pedagogov telesne vzgoje občine Murska Sobota je na letni skupščini ocenjevalo svoje delo in ugotovilo, da so uspešno opravili svoje poslanstvo. Sicer pa so največ pozornosti namenili nalogam, ki jih čakajo v prihodnje. Zavzeli so se za to, da je potrebno ugotoviti dejansko aktivnost v šoli in izven nje ter o tem seznaniti ZTKO v občini. Društvo naj bi tudi oblikovalo predlog koncepta za tradicionalne šolske športne manifestacije. Pripravili bodo tudi program internega strokovnega izobraževanja in se zavzemali za uvajanje več ur organizirane dejavnosti v osnovni in srednji šoli ter za upoštevanje normativna števila učencev pri pouku telesne vzgoje.

Univerzije v Zagrebu) in iskali oblike sofinanciranja udeležbe članov društva.

Pristopili bodo tudi k organizaciji strokovne ekscurzije (ogled

Ob tej priložnosti so podelili priznanje Karlu Glažarju kot najzaslužnejšemu telesnovzgojnemu delavcu. Karel Glažar je predmetni učitelj telesne vzgoje na osnovni šoli Karel Destovnik-Kajuh v Murski Soboti. Priznanje je prejel za dolgoletno uspešno pedagoško delo, za nesebično delo v šolskem športnem društvu, tekmovalnem športu in rekreaciji. S svojimi pripravljenostjo in prizadevnostjo za delo na telesnokulturnem področju je lahko zgled svojim stanovskim tovarišem in tovarišicam.

S. Žunič

NAMIZNI TENIS

Uspešen nastop

Na tradicionalnem novoletnem namiznoteniškem turnirju v Celovcu, ki ga prireja ŠD Sele, je sodelovalo 165 tekmovalcev iz Jugoslavije, Nizozemske in Avstrije. Med drugimi je nastopil tudi državni prvak Primorac. Sobočani so lahko z izkupičkom zadovoljni, saj so dosegli nekaj visokih uvrstitev. Pri pionirjih je Ori v finalu izgubil s državnim reprezentantom Grujičem (Voj) z 0:2 in zasedel odlično drugo mesto. Rihtarič iz Radgone se je uvrstil med osmerico. V mladinski konkurenci je Kuzma v polfinalu nepričakovano izgubil s kasnejšim zmagovalcem Hribarjem (NM) z 0:2, v borbi za tretje mesto pa premagal Mirka Ungerja z 2:0, ki je tako zasedel zelo dobro četrto mesto. Ori se je uvrstil med osmerico, kar je velik uspeh. Presenetljivo pa je premagal Smrekarja (OI) z 2:1. Fridrih je pristal med šestnajsterico. V članski konkurenci je Benko zasedel mesto med 16, med člani B pa Unger osmerico. V tekmovalnih dvojicah je Benko skupaj z Jamškom (Fu) zasedel odlično tretje mesto. V počastitev 60-letnice koroške namiznoteniške zveze je mladinska reprezentanca Slovenije premagala mlado člansko reprezentanco Koroške s 6:1. Najboljši v ekipi je bil Sobočan Kuzma.

M. U.

Fridrih dvakrat prvi

Na Ravnah je bilo mladinsko prvenstvo severovzhodnega območja. Velik uspeh so dosegli Sobočani, čeprav so nastopili brez treh najboljših: Kuzme, Ungerja in Žitka. Zmagal je Fridrih, tretji je bil Ori, med osmerico pa Šmodiš. Pri mladinkah je Breznikova zasedla solidno četrto mesto. V dvojicah sta zmagala Fridrih—Gerendaj pred dvojico Ori—Rihtarič, pri mladinkah pa je Breznikova s Krsnikovo zasedla drugo mesto.

M. U.

STRELSTVO

Noršinci in SCT brez poraza

V pomurski prvi in drugi članski ter pionirski občinski ligi Murska Sobota je bilo sedmo kolo. V pomurski ligi je še brez poraza ekipa Noršincev in vodi s 14 točkami pred Panonijo in Tišino po 10, Muro, Jovom Jurkovičem Videm po 8, Elradom, Avtoradgono in Štefan Kovacem Turnišče po 2 točki. Med posamezniki pa vodi Horvat z 2593 krogi pred Bukovcem 2591 in Špindlerjem (vsi Nor.), 2573 krogov. V občinski A članski ligi vodi brez poraza SCT s 14 točkami pred Salovci in Sebeborci po 12, Grafičarjem in ABC Pomurko po 10 in Gančani 8 točk. Med posamezniki je na prvem mestu Cvetka Rengeo (Nor.) z 2538 krogi pred Štefanecem (SCT) 2536 in Žiškrom (Sal.) 2516 krogov. V občinski B članski ligi pa je na prvem mestu druga ekipa Noršincev s 115 točkami pred drugo ekipo Panonije, 111, in drugo ekipo Tišine, 90 točk. V občinski pionirski ligi ima ekipa Noršincev 91, Salovec 79 in Tišine 76 točk. Med posamezniki pa vodi Balazic s 1184 krogi pred Kovačičem, 1174, in Horvatom (vsi Nor.), 1170 krogov.

JUDO

Rajnarjeva in Fajhtinger

Na novoletnem turnirju, ki ga je pripravil Judo Partizan Murska Sobota je sodelovalo nad 120 tekmovalcev in tekmovalk. Največ uspeha je imela ekipa Murske Sobote, ki je za 236 točkami zasedla prvo mesto pred Lendavo 133, Cankovo 117, Ljutomerom 94 in Radenci 28 točk. Zmagovalci v posameznih kategorijah so bili: pionirji — Pavlič, Kavčič, Cikajlo, Zbül, Brozovič, Vehab, Kos in Berden. Člani — Prelog, Vehab, Fajhtinger, Kisilak, Vrdjuka in Krančič. V absolutni kategoriji pa je pri članih zmagal Fajhtinger pred Magdičem, Kisilakom in Bagarijem, pri članicah pa Rajnarjeva pred Eriavčevco, Potočnikovo in Činčevco.

T. K.

MALI NOGOMET

Prvo mesto Grlavi

Partizan Ljutomer je pripravil novoletni turnir v malem nogometu, ki se ga je udeležilo 14 ekip. Zmagala je ekipa Grlave pred Bučkovi, mladino in Partizanom II iz Ljutomera. Ekipa se prejela pokale in diplome.

T. F.

ŠAH

Igor Kos in Miličević

V Puconcih je bil novoletni šahovski turnir, na katerem je sodelovalo 24 šahistov. Med kategorijami je zmagal Igor Kos z 8 točkami pred Alojzom Kosom 7 in Bolčičem 6,5 točke. Med nekategorijami pa so bili najboljši Miličević, Marič in Kuhar s po 5 točkami. Najboljšim so podelili nagrade v znesku 65.000 dinarjev. Odslej bo turnir tradicionalen, pokroviteljstvo pa je prevzela Elektrotehna iz Murske Sobotice.

NAMIZNI TENIS

Grlava ni nastopila

Začelo se je tekmovanje v prvi, kjer sodeluje pet in v drugi, kjer nastopajo štiri ekipe občinski namiznoteniški ligi Ljutomer. V prvi ligi Grlava dvakrat ni nastopila. Rezultata — Kamenščak:Partizan 5:2 in Cven:Branoslavci 5:3. V drugi občinski ligi pa so končali prvi turnir. Vodi Cven II. s 6 točkami pred Razkrižjem 4, ŠSD Cven 2 in Partizanom II. brez točke.

S. Žunič

Radijski in televizijski program od 9. do 15. januarja

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Mladinski kotiček, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — »21-232« — propagandno-glasbena oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 Tednik, 10.00 Po belih in črnih tipkah, 8. oddaja (do 10.30), 15.40-00.00 Teletekst RTV Ljubljana, 15.55 Tv mozaik — ponovitev, 17.25 Poročila, 17.30 H. Ch. Andersen: Kresilo, 17.45 Z vrha, 4. del angleške nadaljevanke, 18.15 Izkušnje in preizkušnje: Koronine in poganjki, 1. del dokumentarne serije, 19.00 Danes, Obzornik, Jezikovni utrinki, 19.26 Vreme, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 L. La Plante: Vdove, 3. del angleške nadaljevanke, 20.55 Novi Pacifik, 8. — zadnji del ameriške dokumentarne serije, 22.00 Tv dnevnik, 22.15 Mladi Frankenstein, ameriški film (čb).

Oddajniki II. Tv mreže:

16.55 Test, 17.10 Tv dnevnik, 17.30 Mak iz Zak, 7. — zadnji del otroške serije, 18.00 Znanstvena oddaja, 18.30 Premor (samo za Lj 2), 18.40 Številke in črke — kviz, 19.00 Tv koledar, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Iz koncertnih dvoran — Koncert orkestra SF, (Sivic, Liszt, Stravinski), prenos iz CD, 22.10 Film po E. A. Poeju: Maska rdeče smrti, ameriški film.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.00 Kronika skupnosti reških občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Videoklub, 21.15 Pod krinko, 22.00 Mali koncert, 22.15 Dnevnik, 22.35 Kulturni magazin.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.20 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Akti X, Y — nerешeno, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.

Drugi program

16.30 Dolga pot v Alice Springs, 17.15 Prvi ljudje, 18.00 Tednik, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Tašigang (dok. film), 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni program, 22.15 Jezdec časa (film), 23.45 Smileyevi ljudje, 0.45 Akti X, Y — nerешeno.

TV MADŽARSKA

10.00 Panorama, pon., 16.25 Šolska TV., 17.10 Tv spored za 3 dni, 17.15 Spored za upokojece, 18.00 Okno, notranjepolitični spored, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Kraj zločina, nemška serijska kriminalka, naslov epizode: Prilika dela — ljubezen! 21.40 Poklic: Igralec? Istvan Avar, portret, 22.25 Tv dnevnik.

TV KOPER

15.00 Otroški program, 18.00 Andrejinih sto dni — novela, 19.00 Odprta meja, 20.00 Bolnica Victoria — telefilm, 20.30 Koncert iz Cankarjevega doma v Ljubljani, 22.50 Dogodki ki so zgodovina, 23.35 Dokumentarec.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Sobotna reportaža, 17.20 — Strokovnjak odgovarja, 17.40 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

DEŽURSTVO: 14.00 do 16.00 (telefon: 21-232)

TV LJUBLJANA

7.55—00.20 Teletekst RTV Ljubljana, 8.10 Poročila, 8.15 Otroška matineja: ponovitve, 10.40 Novi Pacifik, ponovitev 8. dela ameriške dok. serije, 11.40 Propagandna oddaja, 11.50 Garmisch-Partenkirchen: Svetovni pokal v smučanju (m), prenos, 12.45 Mir in razorožitev — ponovitev 8. dela dokumentarne serije OZN (do 13.15), 13.55 Jan Bibijan, bolgarski mladinski film, 15.15 Ljubljana: Rokomet (m) — PPZ — Dinos Slovan: Tatra, prenos (za JRT 1), 16.35 Varstvo pri delu: Elektri, 17.00 DP v košarki, 18.25 Na zvezdi, 19.00 Danes, Knjiga, 19.26 Vreme, 19.30 Tv dnevnik, 19.50 Zrcalo tedna, 20.15 Portret Julie Andrews, 20.45 Moje pesmi, moje sanje, ameriški film, 23.35 Tv dnevnik, 23.50 Boljše življenje, humoristična serija Tv Bg.

TV ZAGREB

9.00 Tv v šoli, 11.50 SP v smučanju, 13.00 Ponovitve, 14.15 Kritična točka, 14.45 Narodna glasba, 15.15 Rokomet: Dinos Slovan—Tatra, 16.40 Poročila, 16.45 Tv koledar, 16.55 Košarka, 18.30 Prirčno vaši, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Boljše življenje, 21.05 Prišel bo moj dan (film), 22.35 Športna sobota, 22.55 Dnevnik, 23.15 Bis

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.35 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Tedenki tv spored, 18.25 V soboto zvečer, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Sanjska ladja (film), 21.50 Program po željah, 22.50 Woodstock (film).

70 ljubljanska banka Pomurska banka

TV MADŽARSKA

8.40 Poklicna posvetovalnica, 9.00 Ponovitve do 11.05, 14.20 Drendaj, 15.00 Spored Tamasa Vitrayja, 16.05 O zelo resni lahki literaturi, 17.00 Dnevnik, 17.15 Prihaja... XX. stoletje! 18.00 Lepi madžarski plesi, 18.05 Pravni primeri, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 L. Tabi: Ni problem! Tv igra, 21.15 Pygmalion, baletni film, 21.30 Izgubljena sreča, francoski č/b film, 23.10 Tv dnevnik.

TV KOPER

13.00 Smučanje: Svetovno prvenstvo, 14.00 Tv novice, 14.10 Otroški program, 18.00 Andrejinih sto dni — novela, 19.30 TVD stičišče, 20.00 Bolnica Victoria — telefilm, 20.30 Tisti 36 stopnic — tv nadaljevanke, 22.05 Start, 22.40 Srh nepredvidenega — telefilm, 23.15 Gora in Avantura.

RADIO MURSKA SOBOTA

10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne (kmetijska oddaja, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

DEŽURSTVO: 9.00 do 13.00 (telefon: 21-232)

TV LJUBLJANA

7.55—21.50 Teletekst RTV Ljubljana, 8.10 Poročila, 8.15 Živ živ, 9.10 Lutkovni živ živ, 9.20 Mellau: Svetovni pokal v smučanju — slalom (ž), prenos I. teka, 10.15 Z vrha, ponovitev 3. dela angleške nadaljevanke, 10.55 Garmisch: Svetovni pokal v smučanju, 11.50 Mellau: Svetovni pokal v smučanju — slalom (ž), prenos II. teka, 12.30 Šopek domačih, 13.00 Poročila, 13.05 Show express, 13.40 S. Silliphant: Pearl, 1. del ameriške nadaljevanke, 15.15 Slovenci v zamejstvu, 15.45 Točno opoldne, ameriški film (čb), 17.05 Televizija zvezd, 18.45 Risanka, 19.00 Danes, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 A. Marodič: Pisma — Kako postati šef, 5. del nanizanke, 20.45 Onkraj smučišča, nemški kratki film, 21.15 Športni pregled, 21.45 Poročila.

TV ZAGREB

10.20 Poročila, 10.30 Otroški in mladinski spored, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Tv v šoli, 14.00 Zgodba o Jessiju Owensu, 15.00 Nedeljsko popoldne, 17.30 Obdobje ljubezni (film), 19.30 Dnevnik, 20.00 Primož Trubar (nadaljevanke), 21.15 Športni pregled, 21.45 Reportaža, 22.15 Dnevnik, 22.35 Mir v svetu, 23.05 Mali koncert.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.20 SP v smučanju, 10.10 Vtisi iz Arizone, 10.55 Tiskovna ura, 11.55 SP v smučanju, 12.35 Smučanje, 14.30 Rožnati panter (film), 16.20 Otroški in mladinski spored, 17.40 Klub seniorjev, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija v sliki, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zvezda je rojena (film), 22.35 Lončene peči, 23.05 Nočni studio.

Drugi program

9.00 Matineja, 11.00 ORF stereokonzert, 15.00 Športno popoldne, 16.55 Imate radi klasiko? 17.40 Bum! 18.30 Okay, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Mesto zločina, 21.50 Dinastija, 22.35 Sport, 22.55 Bach.

TV MADŽARSKA

9.15 Rodi se bratec, 9.40 Klovnova kapa, 9.55 Glasbeni cirkus, 10.55 Rokomet, 15.30 Družabna igra, 16.15 Tekmovanje cimbalistov, 17.25 Delta, znanstveni magazin, 17.50 Oglejmo si skupaj, 18.30 Pravljice, 19.00 Teden, aktualne reportaže, 20.05 Legenda glinenih figur, kitajski film, 21.45 Telesport, 1. Bob, 2. Sabljanje, 22.30 Mag, portret, 22.45 Poročila.

TV KOPER

12.00 Športno popoldne, 19.00 Zadnje dejanje — tv nanizanka, 20.00 Dokumentarec, 21.00 Film: Prevara, 23.00 Delta.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Po domače, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Pomurski šport, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Iskanje-znanje-ustvarjanje, 18.15 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 Zrcalo tedna, 9.20 Pogled na Jemen, dokumentarna oddaja, 16.20—22.40 Teletekst RTV Ljubljana, 16.35 Tv mozaik — ponovitev, 17.10 Poročila, 17.15 Čiv čiv, še dolgo bom živ, 2. del, 17.30 Ne daj se Floki, 1. del nadaljevanke TV Zagreb, 18.00 Otroški festival v Ankari, 4. del, 18.45 Risanka, 19.00 Danes, Obzornik, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 P. Scott: Dragulj v kroni, 3. del angleške nadaljevanke, 20.55 Aktualno, 21.35 Tv dnevnik, 21.50 Plesalec, 1. del angleškega niza o baletu.

Oddajniki II. Tv mreže:

16.00 Svet športa, 17.10 Tv dnevnik, 17.30 Nekaj pomembnega ti imam povedati, 17.45 Vukov kotiček, otroška serija, 18.00 Beograjski tv program, 19.00 Indirekt — oddaja o športu, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Znanstveni grafiti, 20.45 Včeraj, danes, jutri, 21.00 Mali koncert, 21.15 Paralele, zunanjepolitična oddaja, 21.50 Dvigni zaveso, ameriški film (do 23.20).

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika skupnosti varaždinskih in bjelovarskih občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Spotaknjene ovčke (drama), 21.15 Lutkovizija, 22.00 Dnevnik, 22.25 Zabavna oddaja, 23.25 Poročila.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zunanjepolitični raport, 21.15 V najboljši družbi, 22.00 Glasbena scena 87, 22.45 Leva božja roka (film).

70 ljubljanska banka Pomurska banka

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov sport, 21.15 Miami Vice, 22.05 O Hamburgerjih.

Drugi program

17.30 Fizika, 18.00 Lipova cesta, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Družina Zerfass, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Schilling, 22.05 Bratje Marx v operi (film), 23.35 Smileyevi ljudje.

TV MADŽARSKA

NI SPOREDA

TV KOPER

15.00 Otroški program, 17.30 Zdravnik in pacient — medicinska rubrika, 19.00 Odprta meja, 20.00 Bolnica Victoria — film, 20.25 Tv novice, 20.30 Film: Zgodba o Uiri, 23.10 Košarka: Italijansko prvenstvo.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Vrtiljak popevkarskih novosti, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Pogovor v živo, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Sotočje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.55 Adelboden: Svetovni pokal v smučanju — veleslalom (m), prenos I. teka, 10.55 Tv mozaik: (do 12.00), 13.20 Adelboden: Svetovni pokal v smučanju — veleslalom (m), prenos II. teka, 15.00—23.00 Teletekst RTV Ljubljana, 15.15 Tv mozaik — ponovitev, 16.25 Svetovni pokal v smučanju — veleslalom (m), posnetek iz Adelbodna, 17.25 Poročila, 17.30 Zgodba o slikanici, 17.55 Periskop, 18.45 Risanka, 19.00 Danes, Obzornik, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Denis Poniž — Iztok Tory: Lili Novy — Pesnica dveh svetov, drama, 20.45 Integrati, 21.25 Glasbena oddaja, 22.15 Tv dnevnik.

Oddajniki II. Tv mreže:

17.10 Tv dnevnik, 17.30 Otroška oddaja, 18.00 Mostovi-hidak (samo za Lj 2), 18.40 Številke in črke, kviz, 19.00 Tv koledar, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Okno v glasbeno delavnico, 20.45 Včeraj, danes, jutri, 21.00 Žrebanje lota (samo za Lj 2), 21.05 Umetniški večeri: 40 let časopisa Književnost (do 23.25).

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika skupnosti karlovcških, siških in gospiških občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Dragulj v kroni (film), 21.00 Zabavni magazin, 22.40 Čas je na naši strani.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zunanjepolitični raport, 21.15 V najboljši družbi, 22.00 Glasbena scena 87, 22.45 Leva božja roka (film).

TV MADŽARSKA

9.05 Šolska TV, 10.00 Delta, pon., 10.25 Trije Lakatosi, 11.05 Rossiniana, balet, 17.05 Tv spored za 3 dni, 17.10 Ne le za žene, 17.25 TTT 198, 18.05 Šolska literatura, J. Vajda: Pesmi, 18.30 Rezerviran čas, 19.05 Mini studio, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Srečnej, 6. del serije, 21.05 Studio '87, kulturni tv tednik, 22.05 Tv dnevnik.

TV KOPER

12.30 Smučanje: Adelboden — svetovno prvenstvo, 14.00 Tv novice, 14.10 Otroški program: risanke in telefilmi, Dokumentarec, 18.00 Andrejinih sto dni — telenovela, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Bolnica Victoria — telefilm, 20.25 Tv novice, 20.30 Film: Napačna poteza: igrajo: R. Vogler, M. Hoppe, Hanna Schyglua, režija: W. Wenders, 21.55 TVD vsedanes, 22.10 Nadaljevanje filma, 23.00 Košarka: Italijansko prvenstvo.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Iz domačega glasbenega arhiva, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Gospodarska tema, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Išče odgovore na vaša vprašanja, 18.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 T. Partljič: Ščuke pa ni, ščuke pa ne, 4. del, 9.50 Mostovi-hidak, pon. nadaljevanke, 15.45—23.45 Teletekst RTV Ljubljana, 16.00 Tv mozaik — ponovitev, 17.20 Poročila, 17.25 Slovenske ljudske pravljice III. — Medved, orel, ribak, 17.45 D. Zajc: Abecedarija, predstava Slovenskega mladinskega gledališča Lj, 18.15 Razvoj satelitske TV, 18.45 Risanka, 19.00 Danes, obzornik, 19.26 Vreme, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Film tedna: Priznanje, francoski film, 22.20 Tv dnevnik, 22.35 Dokumentarec meseca: Vse mine, Tudi ljubezen.

Oddajniki II. Tv mreže:

17.10 Tv dnevnik, 17.30 Dolga bela sled — 13., zadnji del otroške serije, 18.00 Za lepše življenje, izobraževalna oddaja, 18.40 Številke in črke, kviz, 19.00 Tv koledar, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Košarka — Pep — Zadar: Hortege, prenos, 21.30 Poročila, 21.40 Kino oko, 23.10 Dokumentarni film.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika skupnosti karlovcških, siških in gospiških občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Kuba (film), 22.15 Dnevnik, 22.35 Videopis, 23.05 Mali koncert.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 V službi njenega veličanstva (film), 22.25 Videoteka.

70 ljubljanska banka Pomurska banka

TV MADŽARSKA

9.05 Cervantesovo življenje, pon., 10.00 Studio '87, pon., 16.15 Šolska TV, 17.10 Poročila, 17.15 Jezikovne uganke, spored Janosa Egrija, 18.00 Družinski popoldan, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Družinski krog, magazin, 20.55 Lepi madžarski plesi, deklški plesi iz kraja Zobor, 21.00 Raba kontra Raba, spored notranjepolitičnega uredništva, 21.50 Kratki film.

TV KOPER

14.00 Tv novice, 14.10 Glasbena oddaja, 15.00 Od igre do znanja, 18.00 Andrejinih sto dni — telenovela, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Bolnica Victoria — telefilm, 20.25 Tv novice, 20.30 Hamburger Serenade — variete!, 22.00 TVD vsedanes, 22.20 Avtomanija — dokumentarec, 23.00 Vitezi neba — telefilm, 23.35 Zgodovina boksa.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Zbori pojo, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — O kulturi, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Iz delegatskih klopi, 18.10 — Glasbeno-humoristična oddaja, 18.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 Poučna TV — naši olimpijci: Alpski smučarji, II. del (do 9.50), 16.20—23.40 Teletekst RTV Ljubljana, 16.35 Tv mozaik — ponovitev, 17.30 Poročila, 17.35 Mali ljudje, 17.50 Želeli ste — poglejte, 18.15 Potrošniška porota, 18.35 Turistični kažipot, 18.45 Risanka, 19.00 Danes, obzornik, 19.26 Vreme, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Tednik, 21.05 J. Austen: Mansfield park, 2. del angleške nadaljevanke, 21.55 Tv dnevnik, 22.10 Retrospektiva jugoslovenskega filma: Ljubzen, slovenski film.

Oddajniki II. Tv mreže:

17.10 Tv dnevnik, 17.30 Zadnje poletje otroštva, 3. del otroške serije NS, 18.00 Izobraževalna oddaja, 18.40 Številke in črke, kviz, 19.00 Tv koledar, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Košarka — Pep — Zadar: Hortege, prenos, 21.30 Poročila, 21.40 Kino oko, 23.10 Dokumentarni film.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika splitskih občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Spector, 20.55 Izbrani trenutki, 21.05

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUP-
ŠČIN: GORNJA RAD-
GONA, LENDAVALJUTOMER IN MUR-
SKA SOBOTA
Odgovorni urednik:
Martin Vinčec

Leto XXII

Murska Sobota, 8. januarja 1987

Št.: 1

VSEBINA

1. Samoupravni sporazum o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Murska Sobota za obdobje 1986—1990
2. Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov občine Lendava
3. Sklep o spremembah in dopolnitvah pristojbin za plačevanje stroškov veterinarskohigienske službe na območju občine Lendava
4. Odlok o začasnem financiranju proračunskih potreb občine Lendava v I. trimesečju leta 1987.
5. Odlok o določitvi obveznosti plačevanja prispevka za pospeševanje družbenoorganizirane proizvodnje hrane v letu 1987 v občini Lendava
6. Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka na promet nepremičnin v občini Lendava

I

Na podlagi 2., 113., 120. in 159. člena zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije (Ur. list SRS, št. 1/80), 17. člena zakona o stanovanjskem gospodarstvu (Ur. list SRS, št. 3/81) in 9. ter 10. člena samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Murska Sobota, delavci v organizacijah združenega dela, v samoupravnih organizacijah in skupnostih ter delovni ljudje in občani v krajevnih skupnostih z območja občine Murska Sobota kot uporabniki ter delavci v samoupravnih organizacijah in skupnostih, ki izvajajo s samoupravnim sporazumom opredeljene naloge kot izvajalci organizirani v Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Murska Sobota sklepamo

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O TEMELJIH PLANA SAMOUPRAVNE STANOVANJSKE SKUPNOSTI OBČINE MURSKA SOBOTA ZA OBDOBJE 1986—1990

I. OSNOVE SPORAZUMEVANJA

1. člen

Udeleženci samoupravnega sporazuma o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Murska Sobota (v nadaljnjem besedilu: udeleženci) s tem samoupravnim sporazumom določamo skupno uresničevanje ciljev, usmeritev in nalog razvoja stanovanjskega gospodarstva vsrednjeročnem obdobju 1986—1990 na naslednjih področjih:

- a) Stanovanjska gradnja
  - obseg stanovanjske gradnje, vrsta in kvaliteta stanovanj,
  - potrebna sredstva za stanovanjsko gradnjo, zagotavljanje virov za financiranje in namen njihove porabe,
  - pogoji in načini združevanja sredstev za stanovanjsko gradnjo, način uporabe ter upravljanje s temi sredstvi.
- b) Gospodarjenje s stanovanji in stanovanjskimi hišami v družbeni lasti
  - vzdrževanje,
  - upravljanje s stanovanji in stanovanjskimi hišami,
  - stanarine in najemnine ter poraba teh sredstev
- c) Prenova in nadomestitev stanovanj
- č) Pogoje in merila za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev udeleženk tega sporazuma v okviru udeleženske in sredstva združena v okviru stanovanjske skupnosti in Zveze.
- d) Vzajemnost in solidarnost v stanovanjskem gospodarstvu
  - namen, obseg in pogoji vzajemnega in solidarnostnega združevanja sredstev,
  - način porabe in upravljanja z vzajemno in solidarnostno združenimi sredstvi.
- e) Varstvo stanovanjskega in bivalnega okolja
  - prostorske možnosti in komunalno opremljanje zemljišč,
  - varstvo okolja.
- f) Naloge in ukrepi s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.
- g) Naloge, ki jih uresničujemo v Zvezi stanovanjskih skupnosti Slovenije
  - skupne naloge v okviru Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije,
  - znanstveno raziskovalno delo na področju stanovanjskega gospodarstva.
- h) Medsebojne pravice in obveznosti v primeru odstopanja od sprejetih planskih aktov.

2. člen

Pri določanju osnov srednjeročnega plana upoštevamo udeleženci:

- cilje in potrebe na stanovanjskem področju v občini in v širšem migracijskem območju občine;
- razvojne možnosti širše družbene skupnosti ter analize možnosti razvoja občine za obdobje 1986—1990;
- temeljne usmeritve razmeščanja poselitve glede na razvoj mest in naselij v občini;
- varstvo, razvoj in izboljšanje bivalnega okolja glede na ohranitev naravnih in z delom pridobljenih vrednot;
- cilje in naloge na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

II. STANOVANJSKA GRADNJA

2.1. Obseg in struktura stanovanjske gradnje

3. člen

V obdobju 1986—1990 bomo izvajali družbeno in individualno stanovanjsko gradnjo po naslednjih lokacijah:

LOKACIJA	Število stanovanj					SKUPAJ
	1986	1987	1988	1989	1990	
1. Družbena gradnja						
Beltinci		14				14
Cankova		6				6
Grad		6				6
G. Petrovci		8				8
Motvarjevci		4				4
Moravske toplice				6		6
Murska Sobota	48	87	113	104	114	466
Rogaševci	9				6	15
SKUPAJ	57	125	113	110	120	525
2. Gradnja individualnih hiš občina Murska Sobota	180	180	180	180	180	900

4. člen

V programu stanovanjske gradnje, ki ga načrtujemo za obdobje 1986—1990 predvidevamo obseg gradnje po številu enot in po stanovanjski površini ter strukturo gradnje in strukturo lastništva:

Sektor gradnje in lastništva	Število stanovanj		Površina m ²		
	skupaj	%	skupaj	na stan. enoto	
1. Družbena gradnja	525	37	28.442,15	26	
— družbena najemna	358	68	19.956,15	55,75	
— solidarnostna	114	22	5.358	47	
— etažna zasebna	48	9	2.980,50	62,09	
— stanov. za upok.	5	1	147,50	29,50	
2. Individualna gradnja	900	63	81.000	90	
SKUPAJ ŠTEVILO STANOVANJ (1 + 2)	1425	100	109.442,15	—	100

3. Lastništvo stanovanj					
— družbena last	477	30	—	—	—
— zasebna last	948	67	—	—	—
4. Zadržna gradnja					
— v okviru družbene (blokovne) 02 v strnjeni pozidavi	20	—	—	—	—
— v okviru izgradnje individualnih hiš (razpršena gradnja)	370	—	—	—	—
SKUPAJ (3 + 4)	390				

Razmerje med družbeno in individualno gradnjo po organizaciji bo v srednjeročnem obdobju predvidoma 60 : 40, razmerje med družbeno in zasebno lastjo pa 33 : 67.

5. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bo vrsta in velikost stanovanj zgrajenih v okviru družbene gradnje naslednja:

Str. stanov.	Vrsta in površina	garson.	1 sob.	1 1/2 s.	2 sob.	2 1/2 s.	3 s.
1.	Družbena gradnja						
—	družb. najemn.	5	48	81	171	43	10
—	solidarnost.	14	25	26	44	4	1
—	etaž. zaseb.	4	11	1	20	7	5
—	upokojeenci	5	—	—	—	—	—
2.	Skupaj stan. gradnja po vrstah stanovanj	28	84	108	235	54	16
3.	Površina na enoto	29,15	40	50	48,78	69,85	79,38

6. člen

Obseg individualne stanovanjske gradnje po vrstah stanovanjskih hiš (izražen s številom enot) in stanovanjska površina na enoto po vrstah stanovanjskih hiš, bo v tem obdobju predvidoma naslednja:

ELEMENT	Vrstne hiše	Dvojček	Montažne hiše	Individ. hiše	Atrijske hiše	Skupaj
1.	Število stan. hiš	58	250	100	500	—
2.	Stanov. površina na enoto	90	90	90	90	—

7. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo pri stanovanjski gradnji pospeševali zadržno stanovanjsko gradnjo, tako v okviru blokovne kot v okviru individualne stanovanjske gradnje v strnjeni pozidavi, predvsem z ugodnejšimi pogoji kreditiranja in pridobivanja stavbnih zemljišč.

8. člen

Udeleženci se sporazumemo, da se mora po letih zaključevati prenova naslednjih stanovanj in stanovanjskih hiš:

LETO	OBJEKT-LOKACIJA	Štev. stanov.		Skupna površina		Vrednosti v 000 din
		družb. last	zaseb. last	družb. last	zasebna last	
1986	Št. Kovača 5. obn. k.	13	4	673,64	347,38	4.800
	Št. Kovača 19. obn. k.	12	—	656,90	—	4.500
	Cankarjeva 50 obn. k.	20	—	1207,58	—	9.000
	Mačkovci 48 obn. k.	3	—	178,89	—	1.500
	Št. Kovača 21 obn. k.	12	1	864	74	4.500
	Fokovci obn. k.	4	—	233	—	2.000
	Toplotne izolacije	50	10	2000	450	12.000
	Geoterm. energija in plinifikacija					13.980
						52.280
	1987	Št. Kovača 1 obn. k.	12	—	646	—
Št. Kovača 15 obn. k.		12	1	585	54	12.000
Arh. Novaka 7 obn. k.		12	—	654	—	12.000
Zvezna 1 obn. k.		9	—	451	—	9.000
Markovci obn. k.		4	—	232	—	4.000
Toplotna izolacija fasad		50	10	2000	450	30.000
Geoterm. energija in plinifikacija						41.000
						120.443

1988	Št. Kovača 11 obn. k.	12	—	641	—	20.000
	Lendavska 31 obn. k.	7	—	479	—	14.000
	Št. Kovača 9 obn. k.	12	—	644	—	20.000
	Št. Kovača 43 obn. k.	12	—	643	—	20.000
	Toplotna izolacija fasad	50	10	2000	450	45.000
	Stara 20,22 obn. k.	50	5	1967	152	70.000
	Geoterm. energija in plinifikacija					52.000
						241.356

LETO	OBJEKT-LOKACIJA	Štev. stanov.		Skupna površina		Vrednost v 000 din
		družb. last	zasebna last	družb. last	zasebna last	
1989	Kidričeva 20 obn. k.	6	1	344	66	12.000
	Titova 15,17 obn. k.	32	5	1581	303	54.000
	Lendavska 15 obn. k.	19	—	906	—	38.000
	Št. Kovača 3 obn. k.	12	1	598	54	24.000
	Št. Kovača 17 obn. k.	12	1	605	54	24.000
	Bogojina 134 obn. k.	4	—	231	—	8.000
	Toplot. izol. fasad	50	10	2000	450	70.000
	Geoterm. energija in plinifikacija					119.967
						349.967
	1990	Okt. rev. 1 Obn. k.	15	3	849	208
Okt. rev. 3 Obn. k.		15	2	961	185	45.000
Titova 22 Obn. k.		12	2	631	140	30.000
Bakovci — poljska 6 Obn. k.		4	—	239	—	12.000
Puconci 8 a, 8 b Obn. k.		8	—	472	—	24.000
Kidričeva 16, 18 Obn. k.		50	3	1123	144	120.000
Grad 172 a, c Obn. k.		10	—	588	—	30.000
Toplot. izol. fasad		50	10	2000	450	100.000
Geoterm. energija in plinifikacija						83.000
						489.954

Večja vzdrževalna dela:

Za večja vzdrževalna dela v naslednjem srednjeročnem obdobju bodo na razpolago naslednja sredstva po letih:

1986	41.887.000 din
1987	70.854.000 din
1988	76.217.000 din
1989	120.748.000 din
1990	180.000.000 din

Vrsto del po objektih in po letih se točno določi z letnimi plani odvisno od stanja posameznih objektov. Sredstva se bodo uporabljala za velika popravila v skladu s Pravilnikom o minimalnih tehničnih in drugih normativih ter standardih za vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih hiš ter poslovnih prostorov v stanovanjskih hišah v družbeni lastnini.

9. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bodo po objektih za posamezne dejavnosti zgrajeni poslovni prostori in naslednjih skupnih površinah:

Leto	Uporabniki Objekt-lokacija	osnovna pre-skrba	Storit. dejavnost	Dnevno biv. otrok	Ostalo	Skupaj
						površ. p. p.
1986	Lend. sever LS—8	—	—	—	125.45	125.45
	Lend. jug LJ—1 Rogašovci	—	34.82	—	—	34.82
		—	—	—	112.21	112.21
	SKUPAJ	—	34.82	—	237.66	272.48
1987	Lend. sever LS—1	—	—	—	185	185
	Lend. sever LS—2	—	—	—	185	185
	Lend. jug LJ—2	—	34.82	—	—	34.82
	Lend. sever LS—7	—	—	—	250	250
	Kidričeva KG—1	70	—	—	70	140
	SKUPAJ	70	34.82	—	690	794.82
1988	Lend. sever LS—3	—	—	—	300	300
	Lend. sever LS—4	190	—	—	—	190
	Lend. sever LS—6	—	—	—	190	190
	SKUPAJ	190	—	—	490	680
1989	Lend. jug LJ—2B	—	—	150	—	150
	Lend. jug LJ—4	—	34.82	—	—	34.82
	SKUPAJ	—	34.82	150	—	184.82
1990	Kocljeva	—	—	—	200	200
SKUPAJ 1986—1990		260	104,46	150	1617,66	2132,12

10. člen

V srednjeročnem obdobju načrtujemo v okviru planirane stanovanjske gradnje tudi gradnjo stanovanj za občane s posebnimi potrebami. Stanovanja bodo predvsem v pritličju, kjer bo omogočen tudi dostop z invalidskimi vozički.

2.2. Potrebna sredstva za stanovanjsko gradnjo in zagotavljanje virov za financiranje in namen njihove porabe

11. člen

Potrebna sredstva za stanovanjsko gradnjo izhajajo iz obsega gradnje in prenove ter cen določenih z upoštevanjem veljavnega družbenega dogovora o oblikovanju cen stanovanjske graditve v SR Sloveniji.

12. člen

Osnova za oblikovanje cen stanovanjske gradnje in prenove je povprečna končna cena 1 m² stanovanjske površine v letu 1985, ki znaša 136.000 din, kar je tudi osnova za izračun potrebnih finančnih sredstev za stanovanjsko gradnjo in prenovo v obdobju 1986—1990.

Povprečna končna cena za prenovo 1 m² stanovanjske površine bo do 70 % končne cene 1 m² novozgrajene stanovanjske površine, kar znaša 95.200 din.

Cena za gradbena, inštalacijska in zaključna dela znaša 63% v strukturi končne cene, ostalo pa predstavljajo stroški:

NAMEN

4. Prenova in modernizacija stanovanj
4.1. Družbeno najemna stanovanja
4.2. Stanovanja v zasebni lasti

SKUPAJ (3 + 4)

1986—1990

vrednost

%

	1986—1990	
	vrednost	%
4. Prenova in modernizacija stanovanj	—	—
4.1. Družbeno najemna stanovanja	—	—
4.2. Stanovanja v zasebni lasti	25.000	2
SKUPAJ (3 + 4)	11,821.108	100

14. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo v obdobju 1986—1990 zagotavljali planirani obseg sredstev po naslednjih virih:

v 000.— din

ELEMENTI

	1986	1987	1988	1989	1990	1986 do	
1. Sredstva sklad. skup. porabe OZD in DS za lastne potrebe	436.200	451.900	468.200	485.000	502.500	2,343.800	19,80
2. Sredstva iz čist. doh. za namene vzajemnosti	106.200	110.000	114.000	119.000	122.300	571.500	1,85
3. Sredstva iz doh. OZD in DS za namene solidarnosti	142.100	144.250	145.100	144.200	141.300	720.220	6,09
4. Lastna udeležba pri gradnji oz. nakupu sta oz. stan. hiš	250.271	307.833	378.635	465.721	572.857	1,475.317	16,79
5. Bančna udeležba							
a) družb. gradnja	108.503	133.459	164.153	201.864	248.293	856.272	7,24
b) bančna sredst. na vezana sredstva OZD in DS za zasebno gradnjo	167.352	205.812	253.950	311.419	383.045	1,320.778	11,20
c) za zasebno gradnjo	425.459	523.315	643.677	791.723	973.819	3,357.993	28,41
6. Odplačilo anuitet	114.227	117.654	121.184	124.820	128.565	606.450	3,11
7. Denar. sredstva delov. ljudi, ki opravljajo dejav. z oseb. delom in sredstvi v lasti občanov	6.807	7.011	7.221	7.438	7.661	36.138	0,31
8. Sredstva SPIZ	3.778	3.891	4.008	4.128	4.252	20.057	0,20
9. Prosta sredstva odpravlj. obč. stanov. skladov	1.008	1.008	1.008	1.008	5.040	5.040	0,04
10. Sredstva odplač. anuitet od kreditov za rešev. stan. vpraš. borcev NOV	727	727	727	727	727	365	—
11. Sredstva pridob. z odprod. starejših družb. stanov.	5.828	—	—	—	—	5.828	0,04
12. Druga sredstva — lastna udeležba pri solid. stanov.	250	260	270	280	290	1.350	
	1,768.710	2,007.120	2,301.333	2,657.328	3,086.618	11,829.108	100

2.3. Pogoji in načini združevanja sredstev za stanovanjsko gradnjo, način porabe ter upravljanje s temi sredstvi

15. člen

Udeleženci samoupravnega sporazuma bomo v obdobju 1986—1990 v skladu s tem samoupravnim sporazumom in plani stanovanjske skupnosti občine zagotavljali oblikovanje potrebnih sredstev za kontinuirano gradnjo, prenovo—modernizacijo obstoječega stanovanjskega sklada, delno nadomeščanje stanarin, za sanacije, adaptacije oz. dograditve bivalnih pogojev v zavodih za usposabljanje otrok in mladostnikov, z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, nastanitev udeležencev MDA in sofinanciranje kadrovskih stanovanj.

16. člen

Udeleženci samoupravnega sporazuma se zavezujejo, da bomo v obdobju 1986—1990 za realizacijo stanovanjskega programa izloča-

— tehnična dokumentacija, priprava in oprema stavbnega zemljišča, zaklonišča, soglasja, zunanja ureditev, strokovna opravila, itd.

13. člen

Udeleženci načrtujemo, da bo potrebno za planirano stanovanjsko gradnjo in prenovo nameniti v obdobju 1986—1990 11,821.108.000 din stanovanjskih sredstev. Namen porabe teh sredstev je naslednji:

v 000 din

NAMEN	1986—1990	
	vrednost	%
1. Družbena graditev		
1.1. Družbeno najemna stanov.	4,189.020	35
1.2. Solidar. stanovanja	729.168	6
1.3. Etažna stanovanja	405.348	3
1.4. Zadržna gradnja	4,773.600	40
2. Individualna gradnja	1,678.915	14
3. Skupaj gradnja stanovanj (1 + 2)	11,796.108	98

li in združevali potrebna sredstva po naslednjih stopanjah:

1. Za potrebe v občini:

a) iz dohodka:

— za gradnjo solidarnostnih stanovanj, delno nadomestilo stanarin in kreditiranje udeležencev NOV in kmetov-borcev NOV 1,46 % na BOD

B) iz čistega dohodka:

— za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev po načelu vzajemnosti 1,00 % na BOD

— za nakup ali gradnjo družbenih najemnih stanovanj, kreditiranje nakupa etažnih zasebnih stanovanj ter gradnje individualnih stanovanjskih hiš za lastne potrebe OZD okrog 2,885 % na BOD

oziroma toliko sredstev, da se zagotovi planirani obseg reševanja stanovanjskih potreb delavcev udeležencev samoupravnega sporazuma.

2. Za potrebe v republiki:

a) iz dohodka:

- za sanacije, adaptacije oz. dograditve bivalnih pogojev v zavodih za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju 0,132 % na BOD
- za nastanitev udeležencev MDA 0,003 % na BOD

B) iz čistega dohodka:

- za sofinanciranje kadrovskega stanovanj 0,020 % na BOD

17. člen

Udeleženci soglašamo, da bomo sredstva sporazuma združevali:

1. Pri stanovanjski skupnosti občine:

- sredstva za solidarnostne namene opredeljene v točki 1/a nepovratno;
- sredstva za vzajemnost pod tč. 1/b, prva alineja — za dobo 15 let ob 2% obrestih, ki se pripisujejo h glavnici,
- del sredstev po 2. alineji tč. 1/b, namenjenih za nakup planiranega števila družbenih najemnih stanovanj za potrebe delavcev OZD oz. drugih udeležencev sporazuma.

2. Pri Republiški skupnosti za izobraževanje:

- sredstva za republiško solidarnost pod tč. 2/a prva alineja — nepovratno.

3. Pri Vzemi stanovanjskih skupnosti Slovenije ali pooblaščen temeljni banki:

- sredstva za namen pod tč. 2/a druga alineja — nepovratno,
- sredstva za namen pod tč. 2/b — nepovratno.

18. člen

Sredstva za solidarnostne namene, ki bremene dohodek, bomo udeleženci obračunavali ob dvigu sredstev za izplačilo osebnih dohodkov. Ob dvigu sredstev za osebne dohodke bomo izplačevalci OD predložili SDK naloge za vplačilo obračunanih prispevkov — sredstev.

19. člen

Sredstva za vzajemnost iz čistega dohodka bomo obračunali in akontirali ob dvigu sredstev za izplačilo osebnih dohodkov. Ob dvigu sredstev za osebne dohodke bomo izplačevalci osebnih dohodkov predložili SDK naloge za vplačilo obračunanih prispevkov — sredstev.

Akontacije obračunanih prispevkov — sredstev za vzajemnost se poravnajo ob izplačilu mesečnih OD, časna oz. Dokončna obveznost pa se ugotovi in poračuna v rokih za predložitev periodičnega oz. zaključnega računa iz čistega dohodka, ki ga izplačevalec razporedi za skupno porabo za te namene.

20. člen

Udeleženci soglašamo, da pristojni organ stanovanjske skupnosti s sklepom deloma ali v celoti odloži plačilo obračunane prispevka — sredstev za vzajemnost — tistim zavezancem, ki časno ne morejo zagotoviti dovolj čistega dohodka, da bi v skladu skupne porabe oblikovali tudi ta sredstva.

21. člen

Udeleženci se zavezujemo, da bomo v svojih splošnih aktih o razporejanju čistega dohodka v skladu s 64. členom zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka ter ugotavljanju in razporejanju prihodka (Ur. list SFRJ, št. 56/84) opredelili akontiranje dogovorjenih sredstev za reševanje stanovanjskih vprašanj svojih delavcev.

Za zagotovitev planiranega števila družbenih najemnih stanovanj, za katerih izgradnja bo v imenu udeležencev samoupravnega sporazuma nastopala kot investitor samoupravna stanovanjska skupnost, bomo v skladu z dinamiko gradnje in nakupa teh stanovanj, akontirali in pri samoupravni stanovanjski skupnosti združevali potrebna finančna sredstva. Dinamiko gradnje in zagotavljanja potrebnih finančnih sredstev bomo opredelili s planom samoupravne stanovanjske skupnosti.

22. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo planirali in uporabljali del stanovanjskih sredstev, ki se oblikujejo v Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS. Pravice ter obveznosti pri uporabi teh sredstev se določijo s samoupravnim sporazumom med Skupnostjo pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS ter samoupravno stanovanjski skupnostjo.

23. člen

Udeleženci se sporazumemo, da se bodo sredstva iz 16. člena (tč. 1b in 2b), ki se oblikujejo v samoupravni stanovanjski skupnosti, zbirala pri Ljubljanski banki. Medsebojne pravice in obveznosti pri združevanju teh sredstev bodo določene v posebnem sporazumu med Ljubljansko-Pomursko banko in Samoupravno stanovanjsko skupnostjo občine Murska Sobota.

24. člen

Udeleženci se sporazumemo, da se ob upoštevanju tega sporazuma namen, dinamiko in neposreden način porabe sredstev, združenih

v stanovanjski skupnosti, določi z letnimi plani, ki jih sprejema skupščina stanovanjske skupnosti.

25. člen

Udeleženci se sporazumemo, da se bodo stopnje združevanja prispevkov za vzajemnost in solidarnost na ravni republike vsako leto določile z letnimi plani, ki jih sprejema skupščina ZSSS.

3. GOSPODARJENJE S STANOVANJI IN STANOVANJSKIMI HIŠAMI V DRUŽBENI LASTNINI

3.1. Gospodarjenje, stanarine in najemnine

26. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bodo osnovne usmeritve pri gospodarjenju s stanovanji in stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini naslednje:

- urejanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu,
- tako vzdrževanje, prenova in nadomestitev stanovanj, da bo izpolnjeni del minimalni tehnični in drugi normativi ter standardi za vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih hiš ter poslovnih prostorov v stanovanjskih hišah v družbeni lastnini, kakor tudi standardi in merila za vzdrževanje in prenova stanovanj, za zamenjavo in obnovo dotrajanih gradbenih konstrukcij, inštalacij in naprav ter upravljanje stanovanj in stanovanjskih hiš v skladu s prehodom na stanarin, ki bo zagotavljala nezmanjšano uporabno vrednost stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lastnini,
- v obdobju 1986—1990 bomo skrbeli za tako rast stanarin, ki bo omogočala enostavno reprodukcijo stanovanjskega sklada.

27. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo pri oblikovanju stanarin upoštevali enotno metodologijo za določanje in evidentiranje stanarin v SR Sloveniji (Ur. list SRS, št. 25/81) in doseženo stopnjo v odnosu na programirano stanarino.

28. člen

Udeleženci se sporazumemo, da je letna vrednost stanarine, ki znaša 3,15 % valorizirane vrednosti stanovanjskega sklada, odvisna od vrednosti točke in realizacije stanovanjske gradnje.

29. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bo povprečna letna realna rast stanarine 34,42 % letno, brez upoštevanja letne inflacije. Celotna stopnja povečanja stanarine bo za vsako leto določena posebej, ko bo znana stopnja inflacije.

30. člen

V obdobju 1986—1990 bo notranja delitev stanarine imela okvirno strukturo:

Element	Delež	
1. Amortizacija	od 37,39 %	do 54,28 %
2. Sredstva za vzajemno vzdrževanje v okviru samoupravne stanovanjske skupnosti	od 30,00 % ⁹	do 20,00 %
3. Sredstva za vzdrževanje v okviru skupnosti stanovalcev	od 16,97 %	do 16,82 %
4. Stroški upravljanja	od 7,82 %	do 4,45 %
5. Funkcionalni stroški ter stroški nakupa in vzdrževanja opreme za civilno zaščito	od 7,82 %	do 4,45 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Z vsakoletnim načrtom gospodarjenja s stanovanji in stanovanjskimi hišami pa se določi konkretno strukturo delitve stanarin.

31. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bodo etažni lastniki sodelovali pri pokrivanju sorazmernega dela stroškov gospodarjenja in skupnih funkcionalnih stroškov v okviru stanovanjske hiše, ki se določi z letnimi plani.

32. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo uveljavili najemnine v taki višini, da bodo omogočale obnavljanje, vzdrževanje in upravljanje poslovnih prostorov in omogočale tudi del razširjene reprodukcije. Višino najemnin bomo določali glede na dejavnost uporabnika poslovnih prostorov in bodo nižje predvsem za društva in dejavnosti drobne obrti deficitarnih storitvenih dejavnosti, vendar ne nižje od stanarine za enakovredno stanovanje.

33. člen

Udeleženci se sporazumemo, da se določila za stanarine smiselno uporabljajo pri oblikovanju, upravljanju in porabi najemnin.

3.2. Vzdrževanje, prenova in nadomestitve stanovanj

34. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo v samoupravni stanovanjski skupnosti v obdobju 1986—1990 namenili 46,97 % deleža stanarin za vzdrževanje, da bi lahko izpolnjevali pri vzdrževanju stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lastni, postopno uveljavljali minimalne tehnične in druge normative ter standarde.

35. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo za tekoče vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih hiš namenjali od 16,97 % do 16,82 % sredstev za vzdrževanje, o načinu porabe teh sredstev odločajo stanovalci v skupnosti stanovalcev.

36. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo 30 % sredstev stanarin združevali v samoupravni stanovanjski skupnosti. Sredstva bodo namenjena izvajanju večjih vzdrževalnih del in skupnih prostorov v okviru stanovanjske skupnosti, za katera se zahteva gradbeno dovoljenje ali priglasitev del. Višina sredstev in namen porabe bo za vsako leto določen z letnim programom samoupravne stanovanjske skupnosti.

37. člen

Vzdrževalni posegi bodo v srednjeročnem obdobju v stanovanjskih hišah financirani z deležem stanarine po členu 29. oz. 33. tega sporazuma in s katerimi neposredno upravljajo skupnosti stanovalcev ter z združenimi sredstvi za vzdrževanje v stanovanjskih skupnostih. Hišni sveti bodo pridobivali dodatna sredstva, če se bodo tako dogovorili z drugimi hišnimi sveti za vzdrževanje v obliki kreditov iz neporabljenih sredstev drugih hišnih svetov, vendar le v skladu s sprejetim letnim planom skupnosti stanovalcev.

38. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo pri prenovi upoštevali naslednje ekonomske kriterije:

- prenavljali bomo kulturno nezaščitene objekte, odkar stroški preнове ne bodo večji od 70 % cene m² novozgrajenega stanovanja,
- prenavljali bomo kulturno zaščitene objekte, kadar stroški preнове za 1 m² ne bodo višji od cene 1 m² novozgrajenega stanovanja in kadar bo zagotovljeno pokritje stroškov, ki bodo presegli 100 % cene 1 m² novozgrajenega stanovanja iz drugih virov.

3.3. Upravljanje

39. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bo vrsta in vsebina nalog, ki jih bodo opravljali organi upravljanja v stanovanjskih hišah, v samoupravni stanovanjski skupnosti ter njenih enotah, pri upravljanju s stanovanji in stanovanjskimi hišami v družbeni lasti usklajeni z določili zakona o stanovanjskem gospodarstvu, družbenim dogovorom o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva (v nadaljnjem besedilu: družbeni dogovor) in s potekom preobrazbe samoupravne organiziranosti stanovanjskih skupnosti ter z razvijanjem in uvajanjem hišne samouprave.

40. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo planiranje v samoupravni stanovanjski skupnosti uskladili (vsebinsko in terminsko) z družbenoekonomskim planiranjem v občini in planiranjem samoupravnih organizacij in skupnosti, udeleženk tega sporazuma in sprejeli v ta namen SaS o usklajevanju planov vseh udeležencev pri stanovanjski gradnji.

41. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo uskladili terminske plene izvajanja nalog organov upravljanja v okviru samoupravne stanovanjske skupnosti, skupnosti stanovalcev in v okviru Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije.

42. člen

Stroški upravljanja se pokrivajo z delom stanarin, delom prispevka etažnih lastnikov in delom najemnin.

43. člen

Udeleženci se sporazumemo, da upravljajo na osnovi tega sporazuma:

- stanovalci v skupnosti stanovalcev z delom sredstev za vzdrževanje, delom sredstev za upravljanje, delom sredstev za pokrivanje funkcionalnih stroškov,
- skupščina stanovanjske skupnosti pa z vso amortizacijo, delom sredstev za vzdrževanje, delom sredstev za upravljanje, z delom sredstev za pokrivanje funkcionalnih stroškov, ter celotnimi sredstvi za civilno in požarno zaščito, ker se le ta rešuje po enotnem programu v stanovanjski skupnosti.

Skupnosti stanovalcev in skupščino stanovanjske skupnosti pa stalno seznanjajo o oblikovanju in porabi sredstev stanarin ustrežni skupni organi skupščine.

4. POGOJI IN MERILA ZA RAZREŠEVANJE STANOVANJSKIH VPRAŠANJ

44. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo v srednjeročnem obdobju pri dodeljevanju družbenih stanovanj upoštevali z družbenim dogovorom sprejete normative površin stanovanj glede na število družinskih članov.

45. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo dodeljevali družinam stanovanja in stanovanjske kredite po enotnih pogojih in merilih:

- oceno stanovanjskih razmer, v katerih živi delavec in njegova družina,
- socialni in materialni položaj delavca in njegove družine,
- delovni prispevek,
- skupno in posebno delovno dobo delavca,
- zdravstveno stanje delavca in njegove družine,
- udeležba v NOV.

Spodbujali bomo namensko varčevanje mladih delavcev in mladih družin za reševanje njihovih stanovanjskih vprašanj.

Udeleženci soglašamo, da bodo organizacije in skupnosti dodeljevale družbeno stanovanja izven določenih pogojev in meril, kadar bodo dodeljevali kadrovska stanovanja, za katera bodo s planom predvidevali v ta namen potrebna sredstva.

46. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo upoštevali v samoupravnih splošnih aktih temeljne organizacije združenega dela in delovnih skupnosti ter stanovanjske skupnosti, vsebino družbenega dogovora pri določanju obvezne lastne udeležbe upoštevatil zlasti:

- vrednosti stanovanja,
- socialno ekonomski položaj delavca in njegove družine,
- zdravstveno stanje delavca in njegove družine.

47. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo v samoupravni stanovanjski skupnosti, temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, uveljavili lastno udeležbo:

- pred vselitvijo oziroma preselitvijo,
- po vselitvi pri obročnem načinu plačila lastne udeležbe, če so občani oz. družine v težkem gmojnem položaju s tem, da se zavežejo namensko varčevati pri banki za lastno udeležbo, za kar dovolijo tudi administrativno prepoved na osebni dohodek.

48. člen

Udeleženci se bomo zavzemali, da bodo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, pri dodelitvi družbenega stanovanja upoštevali določila družbenega dogovora, ki zadevajo minimalno višino lastne udeležbe.

49. člen

Lastna sredstva pri nakupu in prenovi etažnega stanovanja ter gradnji in prenovi stanovanjske hiše bo taka, da bo znašala maksimalna vsota kreditov:

- največ do 75 % pri nakupu etažnega stanovanja,
- največ do 65 % pri zadružni stanovanjski gradnji,
- največ do 55 % pri gradnji stanovanjske hiše v zasebni lasti izven zadružne gradnje,

Od predračunske vrednosti oziroma od končne cene po kupoprodajni pogodbi, upošteva standardno stanovanjsko površino za etažno stanovanje in za stanovanjsko hišo v zasebni lasti, vendar največ do 90 m².

Maksimalna vsota posojil pri blokovni zadružni gradnji bo enaka kot pri nakupu etažnega stanovanja.

50. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo uveljavili naslednje osnove in merila stanovanjskega kreditiranja:

- najdaljša doba vračanja posojila 15 let
- najnižja obrestna mera 8 %,
- najkrajša doba varčevanja 24 mesecev.

VZAJEMNOST IN SOLIDARNOST V STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU

5.1. Poraba in upravljanje vzajemno in solidarno združenih sredstev

51. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo v srednjeročnem obdobju vzajemnostno združena sredstva namenjali za:

- gradnjo, nakup in prenavo družbenih in zasebnih stanovanj in stanovanjskih hiš,
- za gradnjo samskih domov oz. samskih sob za delavce tistih OZD, ki se bodo med seboj za to sporazumele.

52. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo sredstva za solidarnost v Samoupravni stanovanjski skupnosti namenjali za:

- solidarnostno graditev stanovanj,

- delno nadomeščanje stanarin in
- druge namene.

Točna opredelitev porabe sredstev se določi z letnimi plani.

53. člen

Udeleženci se sporazumemo, da se bodo vzajemnostno združena sredstva v občini razporejala najmanj enkrat letno za kreditiranje:

- stanovanjske gradnje,
- nakupa stanovanj in stanovanjskih hiš,
- prenove stanovanj in stanovanjskih hiš.

Razmerje med sredstvi, namenjenimi za kreditiranje gradnje, nakupa in prenove stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lasti ter sredstvi, namenjenimi za kreditiranje gradnje, nakupa in prenove stanovanj in stanovanjskih hiš v zasebni lasti bo v srednjeročnem obdobju znašalo 60 % proti 40 %, konkretno pa se za vsako leto določi z letnim planom samoupravne stanovanjske skupnosti.

54. člen

Pravico so posojila iz združenih sredstev vzajemnosti imajo:

— temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti, upravne stanovanjske skupnosti in združujejo v skladu z njim sredstva vzajemnosti,

— do posojila so upravičene tudi temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti, ki začasno niso sposobne oblikovati dovolj sredstev v skladu skupne porabe za planiran obseg stanovanjske gradnje, ki vrednostno ni večji od 5 % celotne mase OBD v tem obdobju in ki združujejo sredstva za vzajemnost v dogovorjenem roku in obsegu ali, ki jim pristojni organ stanovanjske skupnosti začasno, deloma ali v celoti odloži obveznost plačila obračunskega prispevka za vzajemnost v skladu s pogoji in merili, ki so določeni v samoupravnem sporazumu o temeljih plana stanovanjske skupnosti,

— delavci, ki združujejo delo v temeljni organizaciji združenega dela in delovni skupnosti, ki združuje sredstva vzajemnosti v stanovanjski skupnosti ali so združevanja začasno oproščeni in ki zagotavljajo lastno udeležbo z namenskim varčevanjem za stanovanjsko graditev ali pa s kakršnim drugim načinom sodelovanja z banko, na osnovi katerega bodo pridobili stanovanjsko posojilo,

— delovni ljudje, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom s sredstvi v lasti občanov, pri njih zaposleni delavci, delovni ljudje, ki samostojno opravljajo kot poklic umetniško ali drugo dejavnost, ki združujejo sredstva vzajemnosti v stanovanjski skupnosti in ki zagotavljajo lastno udeležbo z namenskim varčevanjem v banki, ki pa s kakršnim drugim načinom sodelovanja z banko na osnovi katerega bodo pridobili stanovanjsko posojilo,

— kmetje ter delovni ljudje, ki združujejo delo in sredstva v kmetijskih zadrukah in drugih oblikah združevanja kmetov, ki so družbeno z namenskim varčevanjem v banki ali pa s kakršnim drugim načinom sodelovanja z banko na osnovi katerega bodo pridobili stanovanjsko posojilo,

— upokojenci in invalidi, ki za stanovanjsko graditev namensko varčujejo pri banki ali pa bodo s kakršnim drugim načinom sodelovanja z banko pridobili stanovanjsko posojilo in zagotovili lastno udeležbo; pravico do posojila uveljavljajo po domicilnem principu.

55. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo način, oblikovanje, namen porabe, pogoje pridobivanja in vračanje združenih sredstev opredelili v pravilniku o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz združenih sredstev vzajemnosti.

56. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo v letnih planih določali obseg, pogoje pridobivanja, način porabe in vračanja kreditov iz vzajemnostno združenih sredstev, ki ga sprejema skupščina stanovanjske skupnosti.

57. člen

Udeleženci se sporazumemo, da najnižji odstotek stanarine, ki ga je dolžan prispevati vsak imetnik stanovanjske pravice v samoupravni stanovanjski skupnosti, znaša v srednjeročnem obdobju 20 %.

58. člen

Udeleženci se sporazumemo, da je imetnik stanovanjske pravice upravičen do delne nadomestitve stanarine, če izpolnjuje pogoje samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialno varstvenih pravic.

59. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo v samoupravni stanovanjski skupnosti po poprejšnji uskladitvi v Skupnosti socialnega varstva, pri odobravanju delne nadomestitve stanarine upoštevali, da se ta pravica lahko priznava tudi občanu ali družini, ki ne izpolnjuje kriterijev glede dohodka, živi pa v težkem gmotnem položaju (npr.: bolezni, invalidnost, otroci z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, druge težje obremenitve družine, ki so tudi materialnega značaja) oziroma pravica zavrne občanu ali družini, ki formalno izpolnjuje pogoje za delno nadomestitev stanarine, živi pa v dobrem gmotnem položaju.

60. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo podrobno opredelili namen in način porabe solidarnostno združenih sredstev v posebnem

pravilniku stanovanjske skupnosti o merilih in pogojih za dodeljevanje solidarnostnih stanovanj in delnem nadomeščanju stanarin, upoštevaje pogoje iz samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialno varstvenih pravic.

61. člen

Udeleženci se sporazumemo, da vse posle v zvezi z vzajemnostnim združevanjem sredstev, kreditiranjem temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti ter delavcev in delovnih ljudi, iz vzajemnostno zbranih sredstev opravlja Ljubljanska — Pomurska banka.

6. Stanovanjsko in bivalno okolje

6.1. Prostorske možnosti in komunalno opremljanje zemljišč za stanovanjsko gradnjo

62. člen

Udeleženci bomo poskrbeli, da bomo med seboj in tudi v drugih oblikah samoupravnega interesnega združevanja določali in uresničevali tako zemljiško politiko, ki bo omogočala načrtovano stanovanjsko izgradnjo za vse strukture, dinamiko in kvaliteto.

63. člen

Udeleženci bomo sodelovali s skladi stavbnih zemljišč, komunalnimi skupnostmi in občinskimi skupščinami z namenom, da bi bila ustrezna zemljišča pravočasno pridobljena in komunalno opremljena za izgradnjo stanovanj v družbeni gradnji.

64. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo skrbeli, da bo v čimvečji možni meri uresničen terminski plan pridobivanja in komunalnega opremljanja zemljišč za stanovanjsko gradnjo, ki ga bo izdelal sklad stavbnih zemljišč v skladu s planom stanovanjske gradnje.

6.2. Varstvo okolja

65. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo usmerjali stanovanjsko gradnjo na površine, ki so neprimerne ali manj primerne za kmetijsko proizvodnjo.

7. Naloge in ukrepi s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite

66. člen

Udeleženci bomo pri izvajanju plana stanovanjskega gospodarstva na področju graditve, prenove in vzdrževanja upoštevali navodila za vključevanje ukrepov in nalog s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, v obrambne in druge načrte v stanovanjskem gospodarstvu v skladu z usmeritvami za planiranje splošne ljudske obrambe in določenih nalog družbene samozaščite v obdobju 1986—1990, ki jih je sprejel izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

67. člen

Udeleženci bomo namenili v srednjeročnem obdobju za nakup in vzdrževanje požarne opreme, opreme za prvo pomoč in druge opreme za reševanje ter za kolektivno radiološko, biološko in kemično zaščito 7.500.000.— din iz sredstev stanarin, tako, da bi zagotovili izvedbo ustreznega odloka Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

8. Izvajalci

68. člen

Udeleženci sporazuma — izvajalci bomo:

- zagotavljali zmogljivosti za uresničevanje predvidenega obsega stanovanjske graditve, prenove stanovanj in vzdrževanja stanovanjskega sklada hiš,
- pri gradnji stanovanj dosegali tako kvaliteto, da bodo bistveno izboljšane možnosti vzdrževanja,
- pri projektiranju novogradnje, prenove in sami gradnji, upoštevali ukrepe varčevanja z energijo,
- oblikovali take cene stanovanjske gradnje, ki bodo v skladu z družbenim dogovorom o oblikovanju cen stanovanjske gradnje in SR Sloveniji in metodologijo za ugotavljanje stroškov in oblikovanje cen v stanovanjski graditvi.

69. člen

Udeleženci sporazuma — izvajalci bomo pri uresničevanju programa stanovanjske graditve upoštevali sprejete ukrepe za varstvo človekovega okolja in naloge in ukrepe s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

70. člen

Udeleženci sporazuma — izvajalci bomo skrbeli, da se bodo v srednjeročnem obdobju izvajala določila družbenega dogovora o racionalizaciji stanovanjske gradnje.

71. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo združevali sredstva za izvajanje nalog v okviru Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije in se aktivno vključevali v izvajanje nalog, organiziranih v okviru Zveze ter

opredeljenih v samoupravnem sporazumu o temeljih plana Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije, ki se nanašajo na:

- solidarnost in vzajemnost na ravni republike,
- izvedbo posebnih nalog Zveze.

72. člen

Udeleženci se sporazumemo, da bomo skrbeli pri izvajanju programa raziskav Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije, da bo:

- v čimvečji možni meri usklajen s potrebami razvoja stanovanjskega gospodarstva v Sloveniji,
- izsledke rezultatov raziskav koristno vključevati in uporabljati v stanovanjskem gospodarstvu.

9. Končne določbe

73. člen

Udeleženci pooblaščamo samoupravno stanovanjsko skupnost za investitorja družbeno usmerjene stanovanjske gradnje, ki bo za vse strokovne posle v zvezi z investitorskimi deli pooblastila ustrezno or-

ganizacijo združenega dela (oziroma delovno skupnost stanovanjske skupnosti).

74. člen

Udeleženci pooblaščamo odbor _____ samoupravne stanovanjske skupnosti za tekoče spremljanje izvajanja in uresničevanja ciljev in nalog, opredeljenih s tem samoupravnim sporazumom in za povratno obveščanje udeležencev samoupravnega sporazuma.

75. člen

Udeleženci bomo sporazumno sprejeli potrebne ukrepe za zagotovitev potrebnih sredstev in zmogljivosti izvajalcev, potrebnih za izvedbo minimalnega programa stanovanjske graditve, opredeljenega tudi v družbenem planu občine.

76. člen

Ta samoupravni sporazum je sklenjen, ko ga sprejme večina udeležencev in začne veljati 8 dni po objavi v glasilu Uradne objave.

2

Na podlagi 6. in 11. člena zakona o davkih občanov (Ur. list SRS, št. 32/85) ter 277. člena statuta občine Lendava (Uradne objave št. 37/81) je skupščina občine Lendava, na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne 24/12-86 sprejela

ODLOK

o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov občine Lendava

1. člen

V odloku o davkih občanov občine Lendava (Uradne objave, št. 8/85, 30/85 in 16/86) se za 24. členom doda drugi odstavek ki glasi:

»Ne glede na določila 1. odstavka tega člena, se davek iz gospodarskih dejavnosti ne plačuje od dohodkov kombajnistov, za žetvene storitve občanom.«

2. člen

Prvi odstavek 30. člena se spremeni tako, da glasi:

»Zavezancem davka iz gospodarskih dejavnosti, ki vlagajo sredstva za nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo opreme ali poslovnih prostorov, se pod pogoji iz 86. člena zakona o davkih občanov davčna osnova dodatno zniža do 15 %.«

3. člen

Za drugim odstavkom 48. člena odloka se dodata nov tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»Ne glede na določbe prvega in drugega odstavka tega člena se davek po odbitku od dohodkov iz avtorskih pravic za izvirna umetniška dela in sicer: književna, klasična glasbena ter slikarska in kiparska dela, če so dohodki doseženi pri organizacijah združenega dela s področja kulture, ki jim je to glavna dejavnost, plačuje po stopnji 10 %.

V primeru dvoma, ali gre za umetniška dela v smislu prejšnjega odstavka, odloči davčni organ na podlagi predhodnega mnenja za kulturo pristojnega republiškega upravnega organa.«

4. člen

Besedilo 53. člena odloka se spremeni tako, da se glasi:

»Davek od dohodkov iz premoženja in premoženjskih pravic se plačuje v naslednji višini:

osnova din		%
do 139.140		15
nad 139.140	do 278.270	24
nad 278.270	do 417.410	33
nad 417.410	do 556.550	42
nad 556.550	do 695.680	50
nad 695.680	do 834.820	58
nad 834.820		65

5. člen

Spremeni se 57. člen odloka tako, da se glasi:

»Davek od premoženja se odmerja v naslednji višini:

1. Za stanovanjske stavbe, stanovanja in garaže:

od 2,674.100	do 2,674.100	0,10
od 5,610.000	do 5,610.000	0,20
od 11,220.000	do 11,220.000	0,30
od 16,830.000	do 16,830.000	0,45
od 22,440.000	do 22,440.000	0,65
nad 26,741.000	do 26,741.000	0,85
		1,00

2. Za prostore za počitek oziroma rekreacijo:

osnova		%
od 2,674.100	do 2,674.100	0,20
od 5,610.000	do 5,610.000	0,30
od 9,350.000	do 9,350.000	0,40
od 13,090.000	do 13,090.000	0,50
od 16,830.000	do 16,830.000	0,70
od 20,570.000	do 20,570.000	0,90
od 24,310.000	do 24,310.000	1,10
nad 26,741.000	do 26,741.000	1,30
		1,50

3. Poslovni prostori:

osnova		%
od 2,674.100	do 2,674.100	0,15
od 4,675.000	do 4,675.000	0,30
od 6,545.000	do 6,545.000	0,50
od 8,415.000	do 8,415.000	0,70
od 10,285.000	do 10,285.000	0,90
nad 12,155.000	do 12,155.000	1,10
		1,25

4. Plovni objekti:

Davek od plovni objektov se določi v pavšalnem letnem znesku in znaša za plovne objekte najmanj 8 do 9 metrov dolžine 60.190.— din, na 9 metrov dolžine pa po 23.760 din za vsak nadaljnji meter dolžine.

Pavšalni znesek davka se za vsako leto starosti zniža za 5 %. Ne obdavčujejo se plovni objekti, stari nad 15 let.«

6. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah občine Pomurja, uporablja pa se od 1. januarja 1987 dalje.

Številka: 422-2/86

Datum: 8/12-1986

Predsednik
Skupščine občine Lendava
Rudolf LEINER, l. r.

3

Na osnovi 10. člena Odloka o organizaciji, ureditvi in poslovanju veterinarsko-higienske službe (Ur. objave, št. 29/79) ter na osnovi 316. in 326. člena Statuta občine Lendava (Ur. objave št. 37/81) je Izvršni svet SO Lendava, na seji dne 23. 12. 1986 sprejel naslednji

SKLEP

o spremembah in dopolnitvah pristojbin za plačevanje stroškov veterinarsko-higienske službe na območju občine Lendava

V 9. členu Odloka o organizaciji, ureditvi in poslovanju veterinarsko-higienske službe (Ur. objave, št. 29/79), ki je objavljen dne 13. 12. 1979, se spremenijo in dopolnjujejo pristojbine, ki jih lastniki živali plačujejo ob izdaji zdravstvenih spričeval za živino, za pse pa ob cepljenju proti steklini in se glasi:

— za goveda in konje	310.— din
— za teleta in žrebeta do 120 kg	150.— din
— za prašiče do 50 kg	36.— din
— za prašiče nad 50 kg	120.— din
— za perutnino po komadu	0,80 din
— za čebelarje panje po komadu	30.— din
— za pse po komadu	520.— din

Ta sklep začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah Pomurskih občin.

Številka: 322-10/86-9/95/FA

Datum: 18. 12. 1986

Predsednik IS:
Kuronja Jože, l. r.

4

Na podlagi 26. člena Zakona o financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih (Ur. list SRS, št. 39/74) in

265. člena Statuta občine Lendava so zbori skupščine na sejah zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora dne 24. 12. 86 sprejeli

ODLOK

o začasnem financiranju proračunskih potreb občine Lendava v I. tromesečju leta 1987.

1. člen

Do sprejetja proračuna občine Lendava v letu 1987 se bodo začasno, najdlje pa do 31. marca 1987 financirale potrebe občine, za katere se sredstva zagotavljajo v proračunu občine, na podlagi tromesečnega načrta prihodkov ter njihove razporeditve in v skladu z določbami odloka o proračunu občine Lendava v letu 1986.

2. člen

Razporeditev sredstev proračuna iz 1. člena v globalu ne sme preseči 1/4-tine vseh razporejenih sredstev v proračunu občine Lendava za leto 1986.

3. člen

Načrt prihodkov in njihovo razporeditev za I. tromesečje 1987 sprejme izvršni svet skupščine občine v skladu s splošnimi določbami proračuna občine Lendava za leto 1986.

4. člen

Doseženi prihodki in njihova razporeditev ter uporaba na podlagi tega odloka so sestavni del proračuna občine Lendava za leto 1987.

5. člen

Ta odlok začne veljati 8. dan po objavi v uradnih objavah občin Pomurja, uporablja pa se od 1. 1. 1987.

Številka: 400-2/86-3
Datum: 9. 12. 1986

Predsednik
Skupščine občine Lendava
Rudolf LEINER, l. r.

5

Na podlagi 2. člena Zakona o določitvi obveznosti plačevanja prispevka za pospeševanje družbeno organizirane proizvodnje hrane v letu 1987 (Ur. list SRS št.) in 265. člena statuta občine Lendava (Uradne objave občinskih skupščin Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota, št. 37/81) je Skupščina občine Lendava na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti, dne 24. 12. 1986 sprejela

ODLOK

o določitvi obveznosti plačevanja prispevka za pospeševanje družbeno organizirane proizvodnje hrane v letu 1987 v občini Lendava

1. člen

Za uresničevanje ciljev in nalog pri pospeševanju družbeno organizirane tržne proizvodnje hrane v skladu s planskimi akti občine za obdobje 1986—1990 se s tem odlokom določa za leto 1987 obveznost plačevanja prispevka iz osebnega dohodka delavcev po stopnji 0,5 %.

2. člen

Sredstva zbrana po določitvi prejšnjega člena se v letu 1987 uporabljajo za namene iz 6. člena odloka o ustanovitvi Sklada za intervencije in pospeševanje kmetijstva v občini Lendava zlasti pa:

- za pospeševanje živinorejske proizvodnje na domači krmni osnovi
  - za zagotavljanje družbeno organizirane poljedelske proizvodnje
  - za delovanje kmetijske pospeševalne službe
  - druge naloge v smislu krepitev materialne podlage družbeno organizirane kmetijske proizvodnje.
- Sredstva se uporabljajo na osnovi finančnega načrta sklada za intervencije in pospeševanje kmetijstva.

3. člen

Sredstva iz 1. člena tega odloka se zbirajo pri skladu za intervencije in pospeševanje kmetijstva v občini Lendava.

4. člen

Osnova za obračun prispevka iz 1. člena tega odloka je osebni dohodek, namenjen za zadovoljevanje določenih osebnih potreb, skupnih potreb ter splošnih družbenih potreb.

Prispevek iz 1. člena tega odloka se obračunava in plačuje na način, kot je z zakonom o obdavčevanju prispevkov za zadovoljevanje skupnih potreb na področju družbenih dejavnosti (Ur. list SRS, št. 33/80 in 23/83, 43/85) določeno za obračunavanje in plačevanje prispevkov iz osebnega dohodka za družbene dejavnosti.

5. člen

Obveznost plačevanja prispevka po tem odloku velja za zavezanca po 1. januarju 1987 do sklenitve samoupravnega sporazuma o temeljnih plana Samoupravne interesne skupnosti za pospeševanje proizvodnje hrane za osnovno preskrbo občine Lendava za obdobje 1987—1990, vendar najdlje do 31. decembra 1987.

6. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah občinskih skupščin Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota.

Številka: 422-18/85
Datum:

Predsednik Skupščine
občine Lendava:
Rudolf LEINER, l. r.

6

Na podlagi 1. in 10. člena Zakona o davku na promet nepremičnin (Ur. list SRS, št. 35/85) ter 277. člena Statuta občine Lendava (Uradne objave za Pomurje št. 37/81) je Skupščina občine Lendava na seji Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti dne 24/12-86 sprejela

ODLOK

o spremembah in dopolnitvah odloka na promet nepremičnin v občini Lendava

1. člen

V odloku o davku na promet nepremičnin v občini Lendava (Uradne objave št. 28/85) se 2. in 3. točka 2. člena spremenita tako, da se glasita:

2. Za nezazidana stavbna zemljišča in druga zemljišča, ki se ne uporabljajo za kmetijske namene, od vrednosti m² v naslednji višini:

osnova din		%
nad 130	do 400	19 din + 20 nad 130
nad 400	do 670	73 din + 25 nad 400
nad 670	do 800	140 din + 30 nad 670
nad 800	do 940	179 din + 36 nad 800
nad 940	do 1.070	229 din + 42 nad 940
nad 1.070	do 1.200	284 din + 48 nad 1.070
nad 1.200	do 1.340	346 din + 54 nad 1.200
nad 1.340		422 din + 60 nad 1.340

3. Za gradbene objekte na prometno vrednost gradbenega objekta po proporcionalni stopnji 25 %, na razliko med prometno in gradbeno vrednostjo od m² površine pa po naslednjih stopnjah:

osnova din		%
nad 2.670	do 8.020	400 + 20 nad 2.670
nad 8.020	do 14.710	1.470 + 25 nad 8.020
nad 14.710	do 22.730	3.142 + 30 nad 14.710
nad 22.730	do 30.750	5.548 + 40 nad 22.730
nad 30.750		8.756 + 50 nad 30.750

2. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah za Pomurje.

Številka: 422-5/86-8
Datum: 10. 12. 1986

Predsednik
Skupščine občine Lendava
Rudolf LEINER, l. r.

V SPOMIN
9. januarja minevata dve žalostni leti, odkar nas je mnogo prerano zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Silvo Schmidlechner
iz Rakičana

Tvoja smrt je pustila v naših srcih veliko žalost in globoko rano. Dom je prazen, a v naših srcih še živiš in boš živel do konca naših dni.
Hvala vsem, ki s cvetjem in svečami krasite njegov grob.

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite, spomnite se, kako trpel sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA
V 74. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, stric in svak

Štefan Molnar
iz Sela

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje in nam izrekli sožalje. Posebna hvala g. duhovniku Gustiju Škaliču za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku krajevne skupnosti za slovo ob odprtem grobu ter osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Rakičanu za pomoč pri zdravljenju.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Selo, 9. decembra 1986

Žalujoči: žena Terezija, nečakinja Marija Balajc z družino in Emil Balajc z družino

Prezgodaj čas prišel je za oddih, dom je prazen, dom je tih, ker tebe ljuba mama ni, da bi skupaj še bili.

ZAHVALA
Komaj v 51. letu starosti nas je nepričakovano za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, tašča, sestra in teta

Cecilija Bagar
iz Kramarovec 13

Ob boleči izgubi naše drage mame se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrazili sožalje, pokojnici darovali vence in cvetje ter jo pospremili na zadnji poti.

Zahvaljujemo se g. duhovniku za prelep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku Jožetu Sadlu za lepe poslovilne besede ob odprtem grobu.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: sinova Drago in Milan, hčerka Cilika z družino ter njeni nepozabljeni vnuki Drago, Edita in Sonja, sestri Terezija in Marija, bratje Mihael, Alojz in Nikolaj z družinami ter drugo sorodstvo

Prišel čas je za oddih, dom je prazen, dom je tih, tebe draga mama ni, da bi skupaj še bili.

ZAHVALA
7. decembra nas je v 84. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

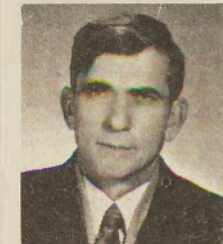
Ana Zorger
iz Kruplavnika

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, posebno družinama Bertalanč in Bokan, ki sta nam bili v teh težkih trenutkih v pomoč, vsem prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji poklonili vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.

Prisrčna hvala č. g. župnikoma za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornici za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: sin Bela, hčerke Angela, Marija in Anica z družinami, vnuki in vnučkinje z družinami ter vnuki in vnučkinje

Niti zbogom nisi rekel, niti roke nam podal, smrt te vzela je prerano, a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA
Tibo in brez slovesa nas je v 66. letu starosti za vedno zapustil moj dragi mož, dobri oče in dedek

Janez Puhar
iz Ivanec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so dragega pokojnika pospremili na zadnji poti ter mu poklonili vence in šopke.

Posebna hvala dr. Ivanu Caru in medicinskemu osebju ambulante v Beltincih, župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS Bogojina za ganljivo slovo ob odprtem grobu in kolektivu ozda Mura M. Sobota.
Ivanci, 19. decembra 1986

Žalujoči: žena in vsi, ki smo ga imeli radi

A dan je črni moral priti, bridkosti dan, ož dan solzan, težko bilo se je ločiti, a solze vse, ves jok zaman.
(S. Gregorčič)

ZAHVALA
V 63. letu starosti nas je po dolgi in težki bolezni zapustila naša draga žena, mama, stara mama, sestra, teta in botra

Jolanka Škrilec
roj. Perkič
iz Gradišča

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, posebno pa dobrim sosedom in vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, nas tolažili, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter drago pokojnico v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Posebna hvala dr. Felkarju za lajšanje bolečin med njeno boleznijo ter vsem patronažnim sestram za obiske na domu, družinam Poldauf, Hašaj in Meckar, sodelavcem Mure tož Perilo, gasilcem, seniorju Novaku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS tov. Flegarju za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — najlepša zahvala!

Gradišče, 19. decembra 1986

Žalujoči: mož Karel, hčerka Marina, sin Zoltan, sin Karel z družino, sestra Irena z družino, brat Geza z družino in drugo sorodstvo

Smrt rešila te je bolečine, iztrgala od nas in je v naših srcih zapustila bolečine.

ZAHVALA
Po težki bolezni nas je v 73. letu starosti za vedno zapustila draga mama, babica, prababica in sestra

Emilija Roudi
iz Kovačevce 19 a

Ob izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Hvala g. župniku, pevcem za odpete žalostinke ter govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Posebna hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu, posebej dr. Kološevi za nesebično pomoč med njeno boleznijo.

M. Sobota, Avstrija, Kovačevci, Poznanovci

ŽALUJOČI VSI, KI SMO TE IMELI RADI

V SPOMIN

Te dni minevajo žalostna leta, polna bolečine in osamljenosti, odkar sem pred 15 leti izgubila sina

Borisa Žoharja
iz Brezovce

in 5 let, ko me je mnogo prezgodaj, za vedno, zapustil tudi sin

Marjan Žohar

V mojem ranjenem srcu živita in bosta živela, dokler tudi mene črna zemlja ne bo za vedno prekrila.

NEUTOLAŽLJIVA MAMA

Spomin na mater pokopano, komu ni drag? Komu ni svet? Umrje mati vsem prerano, naj tudi sto užije let.

V SPOMIN

31. decembra mineva žalostno leto, odkar ni več med nami drage mame in stare mame

Marije Zavec

iz Kušanovec

Ni ure, ne dneva, da se te ne bi spomnili in občutili praznine, ki je nastala za teboj. V naših srcih še živiš in boš živela večno. Hvala vsem, ki se je še spominjate in postojite ob njenem grobu.

Žalujoči: hčerki Marija in Regina z družinama

Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite, spomnite se, kako trpel sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče in stari oče

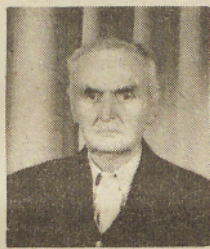
Janez Bači
iz Lendave

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom in prijateljem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ter na izrekli sožalje.

Hvala osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu, župniškemu upravitelju, pevcem in godbi na pihala.

Lendava, 14. decembra 1986

Žalujoči: žena Helena, sinovi Janez, Štefan, Jožef in Franc z družinami

Kje si ljubi oče, kje tvoj mili je obraz, kje je tvoja skrbna roka, ki skrbela je za nas?

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je zapustil naš dragi oče in stari oče

Jože Kranjec
iz Sela

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrazili sožalje. Posebna hvala Marjeti Krianc iz M. Sobote, ki je pomagala pokojniku v najtežjih trenutkih njegove bolezni, ter vsem, ki so nam kakorkoli pomagali in priskočili na pomoč.

Hvala tudi g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS za besede slovesa ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Selo, 15. decembra 1986

Žalujoči: sin Koloman z ženo Agneza, vnukinja Erika z Maksom ter hčerka Marija z družino

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi dragega moža, očeta, tasta, sina in brata

Konrada Beloviča

poslovodje poslovalnice PEKA v Murski Soboti

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, njegov grob zasuli z venci in cvetjem ter darovali v dobrodelne namene, nam pa izrazili sožalje. Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, godbi na pihala in govorniku KS.

Posebna hvala kolektivu Tovarne obutve Peko Tržič za pomoč, tov. direktorju Zajcu za poslovilne besede in sodelavkam za pomoč v zadnjih trenutkih. Hvala tudi sodelavcem iz blag. centra Šoping, kolektivu samopostrežnice Blagovnica Potrošnik, TO Izbira, ID Solidarnost, 2. a razredu SDEŠ in kolektivu SDEŠ.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Terezija, hčerki Breda in Nataša z možem Tomažem, mama, očim, sestri, bratje ter drugo sorodstvo

Tedenski koledar

PETEK, 9. januar — Julijana SOBOTA, 10. januar — Viljem NEDELJA, 11. januar — Matilda PONEDELJEK, 12. januar — Tatjana TOREK, 13. januar — Veronika SREDA, 14. januar — Srečko ČETRTEK, 15. januar — Pavel

Prodaj

GOLF, letnik 1981, prodaj za 2,9 mil., Emil Štraki, Verzej, Prvomajska 9, telefon v službi: 069 82 569. M-19474
PRAŠICA, 150 kg, prodaj. Etelka Lipič, Lukavci 34 b, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-19473
TRAKTOR 560, malo rabljen, ugodno prodaj. Vilko Vajda, Kuršinci 60, p. Bučkovi. IN-19471
KRZENO JOPO BIZAM, št. 40, prodaj. Telefon: (069) 81 327. IN-19461
HIŠO Z MALO ZEMLJE PRODAJ. Gajševci 3. Informacije po telefonu: 81 809. IN-19439
TRAKTOR JOHN DERRE S PREDNIM NAKLADALNIKOM IN MOTORNO KOLO MZ TS 250/1 prodaj. Šalamenci 6. M-11219
MOŠKO KOLO (NA PRESTAVE), novo, prodaj. Vaneča 79 a. M-11220
MESANI GOZD PO IZBIRI prodaj. Kančevci 23, po. Križevci v Prekm. M-11222
KOMBI ZASTAVO 850, letnik 1980, prodaj. Ludvik Kuzmič, Gornji Slaveci 102. M-11224
TRAKTOR URSUS, 35 KS, prodaj. Gyerkeš, Hotiza 32. LE-10538
ZASTAVO 101, novejši letnik, dobro ohranjeno, ugodno prodaj. Fujs, Murska Sobota, Titova 16. M-11230
KOMBAJN EPLJE MOBIL 840 prodaj. Naslov v upravi lista. M-11231
GOSPODARSKO POSLOPIJE S KUHINJO (sadovnjak), v Gančanih št. 147, prodaj. Poizvedbe od 18. do 19. ure po telefonu: 73 161. M-11232
PUJSKE PRODAJ. Satahovič 58 b. M-11234
FIAT 850, prevoženih 8.000 km, letnik 1985, prodaj. Edvard Obal, Rakičan, Parizanska 18, telefon: 23 474. M-11235
STAREJŠO HIŠO z gospodarskim poslopijem, lastnim vodovodom, trifaznim tokom ter asfaltnim vho dom, ob glavni cesti, potrebna adaptacija, prodaj. Oglasite se na naslov: Slavica Kosi, Grabe 5, p. Križevci pri Ljutomeru. M-11238
GOZD V L. O. BERKOVCI, 54 arov, prodaj po zelo ugodni ceni. Stefan Lebar, Berkovci 31. M-11239
RENAULT 4, letnik 1983, vozen, registriran do 20. julija 1987, prodaj. Franc Huber, Kruplivnik 68, p. Grad, telefon: 069 77 616. M-11241
PRIKOLICO ZA GNOJ, PREKUCNO, prodaj. Naslov v upravi lista. M-11242
PLUGE ZA TRAKTOR 18 in lok za Ferguson 39 prodaj. Ivan Horvat, Lipa 71 b, telefon: 71 598. M-11243
PRIKOLICI ZA AVTO IN TRAKTOR prodaj. Naslov v upravi lista. M-11245
OZVOČENJE, 2 x 150 W, z mešalno mizo in razsvetljavo za disko ter motor YAMAHA s cestno histrijo prodaj. Beltinci, Gregorčičeva 19. M-11246
TOVORNI AVTO MERCEDES 111s, kesonar, s prikolicco, prodaj. Telefon 78-614. M-11248
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 3,5 KW, letnik 1985, prodaj. Verzej 63. M-11249
PRIKOLICO ZA OSEBNI AVTO IN 4 GUME 145 13 prodaj. Milan Marinič, Verzej, Trg Slavka Osterca 17. M-11257
NJIVO IN TRAVNIK, 35 arov, prodaj. Motovilci 71. M-11258
BUČNO OLJE, PARCELE ZA VINOGRAD IN SADOVNJAK prodaj. B. Kraigherja 1, telefon: 22 036. M-11259
KAVČ, raztegljiv v ležišče, in dva fotelja prodaj. Koršič, Kupšinci 49 C. M-11260
GOLF JGL, letnik 1982, prodaj. Kuronja, Turmische, Cvetna 8, telefon: 70 255. M-11263

NOVO!

V Ljutomeru, v ulici Ivana Kaučiča 1, je odprta

KOMISIJSKA TRGOVINA

Sprejema in prodaja raznovrstna oblačila in druge predmete. Odprta je vsak dan. Kličete lahko tudi po telefonu: (069) 81 955. Se priporočamo!

HLADILNIK GORENJE, dve peči in štedilnik, vse na trda goriva, prodaj. Turnišče, Prvomajska 13. M-11264
PUJSKA, 150 kg, prodaj. Stefan Pertoci, Krog, Plečnikova 14. M-11265
ZASTAVO 128, prevoženih 32.000 km, prodaj. Naslov v upravi lista. M-11266
STAJER 18 Z REDUKTORJEM prodaj. Krajna 30. M-11272
LADO 1300 S 2105, staro 2,5 leta, prodaj. Dezider Domjan, Bodonci 114, a. M-11274
PEČ EMO CENTRAL 23, novo, prodaj po dogovoru. Bakovci, Soboška 24. M-11276
FRANČOSKO POSTELJO, dobro ohranjeno prodaj. Ogled od 16. do 18. ure, Martin Sabotin, Murska Sobota, Zvezna 1. M-11278
GS 13, letnik 1980, prevoženih 40.000 km, prodaj. Telefon: 21 980. M-11280
MALE PUJSKE PRODAJ. Satahovič 36. M-11281
VEČ SVINJ ZA ZAKOL PRODAJ. Nemčavci 27, M. Sobota. M-11283
OSEBNI AVTO GS IN TOVORNI AVTO TAM prodaj. Informacije po telefonu: 76 358. M-11284
ZASTAVO 101, letnik 1978, september, prodaj. Kobilje 35 a — blok M-11285
FIAT 805 SPORT COUPE prodaj. M. Bakovci, Vrtna 8. M-11271
BARVNI TELEVIZOR GORENJE prodaj. Karel Cipot, M. Sobota, Tišinska 18. M-11049
STAREJŠO ENONADSTROPNO STANOVANJSKO HIŠO V SREDIŠČU VASI VIDEM OB ŠČAVNICI, koristne stanovanjske površine 225 m², podkleteno (65 m²), s 1300 m² zemljišča (dvorišče, vrt), primerno za gostinsko ali drugo obrt prodaj. Dogovor o ogledu in informacije po telefonu: 066 75 939. M-OP
DOBREM IN SKRBNEMU GOSPODARJU PRODAJ PSICKA, starega 12 tednov. Brezovci 40. M-11279
5 GUM 165 x 13 prodaj ali zamenjam za 175 x 13 ali 14. Prednji desni blatnik za kadet, luči za IMV KOMBI in prednjo steklo ter luči za katrco prodaj. Krog, Murska 104. M-11286
ŽITNI KOMBAIN EPLE 840 prodaj. Jože Kuzmič, Šalamenci 54. M-11287
PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO, 32.000 kalorij, z 80-litrskim boilerjem prodaj. Stefan Raduha, Gaberje 90. M-11288
NEŠKROPLJENA JABOLKA prodajamo po nizkih cenah. Vprašati: Murska Sobota, Šercerjevo naselje 17, telefon: 23 014. M-11289
ŠKODO S 100 L, vozno, prodaj po delih. Križevci 104 v Prekmurju. M-11290
TAM 6500, prekučnik, motor TAM 170 KM in LADO 1300, letnik 1974, prodaj. Telefon: 76 041. M-11291
FIAT 126 P, letnik 1976 in računalnik SCHNEIDER CPC 464, prodaj. Tel. 26-015. M-11294
BARVNI TELEVIZOR gorenje, prodaj. Informacije po telefonu 21 906 po 15. uri.
GOLF, letnik 1980, prodaj. Milan Ficko, Okt. revolucije 1, telefon: popoldne 21-889. M-11117
PARCELO ZA VINOGRAD (vodovod in elektrika), sončna lega, 21 arov, asfalt, prodaj. Informacije popoldne po telefonu: (069) 21-310. M-11160
TRAJNOŽARNO PEČ PRODAJ. Murska Sobota, Štefaha Kuharja 7. M-11158
DVE ZIMSKI GUMI S PLATIŠČI ZA GOLFA ALI ZASTAVO 101 prodaj. Odranci 341. M-11170
VOZ Z GUMIJASTIMI KOLESI, 16-colni, prodaj. Barbarič, Peskovci 23. M-11171
PUJSKE, težke 25 kg, prodaj. Doležovec 32. M-11174
MIZO, KAVČ IN DVA FOTELJA ugodno prodaj. Mlajtinci 41. M-11175
TRAKTOR STEYR, 18 KS, s koso, plugom in branami prodaj. Dolenci 79. M-11176
FIAT 850, letnik 1983, prodaj. Črenšovci 122. M-11178
SMUČI ELAN, tekmovalne RC SL, dolžine 195 cm, in RC 04, dolžine 200 cm, z vezmi MARKER ROTAMAT prodaj. Informacije: telefon zvečer 23-841. M-11180
IZRIVALNIK ZA KROMPIR, dvoledni, poljski, in AVTO ŠKODA, tudi po delih prodaj. Lipa 7. M-11181
SVINJO ZA ZAKOL, 130 kg, prodaj. Andrej Berden, Kukeč 8. M-11182
KRAVO IN TELICO, primerno za pripust, prodaj. Hedvika Radušič, Ižakovci 132. M-11183

Vsem svojim strankam, cenjenim gostom in prijateljem želi obilo sreče, zadovoljstva in zdravja v novem 1987. letu. Obenem se pristrčno zahvaljuje za zaupanje in se s svojimi storitvami priporoča tudi v prihodnje. GOSTILNA SPIRIT, ČERNE-LAVCI

MALE PUJSKE PRODAJ. Stefan Cigut, Nemčavci 35 a. M-11186
AUDI 80, letnik 1974, garažiran, v dobrem stanju, in koruzo na storžih, 4 t, ugodno prodaj. Ogled ves dan. Pince 43, p. Lendava. M-11187
ŽELEZNI KAMIN TIP FRANKLIN-PLAMEN prodaj za 25.000 din. Fujs, Vrtna 3, telefon: 21-295. M-11188
TRAKTOR STEYR, tip 86, 18 KS, z reduktorjem, prodaj. Cena po dogovoru. Ludvik Sukič, Šalovci 114. M-11189
DVE POLOSOVINI ZA TRAKTOR STEYR 28 prodaj. Fokovci 68. M-11190
AUDI 80, vozen 10 let, generalno obnovljen, prodaj. Cena 1.500.000 din. Ogled popoldne. Branko Kolenko, Lendava, Zupančičeva 6. M-11191
MINI AUSTIN, letnik 1976, lepo ohranjen, prodaj. Murska Sobota, Kroška 47 a, telefon: 21-083, int. 19 — Vlado. M-11193
SMUČI ELAN Z VEZMI IN SMUČKARSKIMI ČEVLJI prodaj. Vidonci 3, p. Grad. M-11195
ZETOR 5911 z tapcirano kabino, dvoredni sadilnik za koruzo BEKER, žago stihl 085 in obračalnik prodaj. Petanjci 91. M-11196
TELEVIZOR, ČRNO-BELI, prodaj. Boris Pivar, Murska Sobota, Lendavska 37 b. M-11198
KOMBINIRANI ŠTEDILNIK prodaj. Murska Sobota, V. Vlahoviča 10, telefon: 22-415. M-11199
30 PROFESIONALNIH ČAROVNIŠKIH TRIKOV z rekviziti in podrobnimi pojasnili zelo ugodno prodaj. Naslov v upravi lista. M-11201
TRAKTOR IMT 560, 660 delovnih ur, s priklučki, in traktor STEYR, tip 180, prodaj. Franc Makoter, Sotina 21, p. Rogošovci. M-11202
HRASTOVO DVODELNO OKNO, 284 x 165, zastekljeno, dve gumi, 12-00,20, na platiščih, elektromotor ELIN, 12 KW, z zaganjalnikom, dva blatnika z lokom za traktor FERGUSON, novo, dvobrazadni plug za Ferguson in fiat 750, motor z menjalnikom, prodaj. Jože Čuk, Radenci, Kapelska 9. M-11203
POHIŠTVO ZA SPALNICO ORHIDEJA SAFAR, rabljeno en teden, zaradi selitve prodaj. Robert Novak, Bakovci, Cvetna 5, telefon: 76-048. M-11209
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, staro 1 leto, ugodno prodaj. Dušan Bonifart, Krog, Murska 49. M-11210
NOVO HIŠO s 45 ari zemlje, 10 km iz Gornje Radgone, prodaj. Telefon popoldne: (069) 74-531, popoldne: 74-256. M-11211
LADO 1500, letnik 1981, registrirano do novembra 1987, prodaj. Janko Zadravec, Ormoška 15, Ljutomer. IN-19463
MOTOKULTIVATOR GOLDONI, dizel, 14 KS, s frezo in prikolicco, letnik 1982, prodaj. Franjo Makovec, Brezovec 46, Martin na Muri. IN-19464
TELEVIZOR, dober, prodaj. Cena 70.000 din. Volf, Murska Sobota, M-11212
TRAKTOR TORPEDO 6006 s prevoženimi 700 delovnimi urami po ugodni ceni prodaj. Možnost plačila s čekom. Viktor Šarkanj, Sotina 71. M-11214
KRAVO, brejo devet mesecev, staro pet let, in pujske, stare 9 tednov, prodaj. Dolnja Bistrica 55. M-11216
PEČI KUPERBUSCH IN GORENJE S PEČICO, na trda goriva, ugodno prodaj. Murska Sobota, Juša Kramarja 19. M-11217
TEKAŠKE SMUČI, skoraj nove, po ugodni ceni prodaj. Bratonci 140. M-11218
VOLKSWAGEN 1200 PRODAJ. Telefon: 78-638. M-11185

kupim

ENOSOBNO STANOVANJE V BLIŽINI OKOLICI MURSKO SOBOTE KUPIM. Hrovat, Celje, Mariborska 95, telefon: 063 33 155. M-11205
TRAKTOR FERGUSON 335 ali 339 kupim. Naslov v upravi lista. M-HH

sobe

MLADO DEKLE IŠČE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI. Telefon 26 070. M-11250
STANOVANJE (GARSONJERO ALI VEČJE) nujno potrebujem od marca do novembra. Plačam vnaprej. Telefon: 24 737. M-11269
TRICLANSKA ZDOMSKA DRUŽINA išče dvo- ali trisobno stanovanje v Murski Soboti, za dobo od 1,5 do 2 let, od 1. 7. 1987. Plača lahko vnaprej. Naslov v upravi lista. M-11275

VEČJO KOLIČINO SVEŽEGA ZELJA PRODAJ. NORŠINCI 62.

GOSTIŠČE RAJH BAKOVCI

sporoča cenjenim gostom, da bo zaprto (zaradi dopusta) od 12. do 25. januarja. Cenjenim gostom se še naprej toplo priporoča!

GARSONJERO ALI ENOSOBNO STANOVANJE VZAMEM V NAJEM. Telefon: 22 710, int. 50. M-11157

zaposlitve

DELAVCA ZA POMOČ V OLJARNI, PO MOŽNOSTI ŽE PRIUČENEGA, ZAPOSLIM ZA DOLOČEN ČAS. Pogoj nealkoholik. Plača po dogovoru. Franc Sedonja, ožjarna Rakičan, Panonska 32. M-11226
KV STRUGARJA IN ORODJARJA ZAPOSLIM. Nastop službe takoj. OD po dogovoru. Telefon: 069 21 336. M-11227
ČISTILKO TAKOJ ZAPOSLIM. Gostilna Zelenik, Črenšovci, telefon: 70 010. M-11256
ŽENSKO oziroma dekle za varstvo otroka na domu nujno iščem. Hrana in stanovanje preskrbljena. Drugo po dogovoru. Telefon: 24 990. M-11277

razno

VSE VRSTE PROJEKTOV IZDELUJE ZA VAS PROJEKTIVNI BIRO VLADA GOLUBIČA, telefon (069) 75 670 ali 042 86 165. LE-10463
ODKUPUJEM OSEBNE AVTOMOBILE IN KMETIJSKE STROJE. Janko Antolič, Žerovinci, telefon: 062 714 113. IN-19465
PREKLIČ! Preključujem veljavnost obračunskega lista od prodaje mleka za vpis na hranilno knjižico št. 16037-4, izdano pri HKS KZ Panonka M. Sobota. Jože Potočnjek, Dolnji Slaveci 154. M-11194
OBRTNIKOM SESTAVLJAM DAVČNE NAPOVEDI IN PLAČILNE LISTE TER VODIM KNJIGOVODSTVO. Murska Sobota, Šercerjevo naselje 18, telefon: 23 408. M-11197
OBVESTILO! Marija Trplan, Markovci 45 a, ki sem časovno v ZDA, obveščam javnost, da sem sama lastnica vsega premoženja pri svojem domu (premičnin in nepremičnin), kot je bilo določeno na sodišču, in moj sin Jožef Trplan ne sme prodajati ničesar. Vse informacije sporočite na moj naslov: M. Trplan, Suite 445, P.O. BOX 17070, SAN DIEGO, CA, 92117, USA. Poštnino povrnem. M-MM
PREKLIČ! Preključujem veljavnost pogodbe o vezni vlogi št. 1-35740-4, izdane pri HKS KZ Panonka M. Sobota. Ludvik Temlin, Strukovci 51. M-011206
PREKLIČ! Podpisana Jožefa Rajbar s Krajne 57 preključujem neresnične besede, ki sem jih izrekla zoper Bernardo Bodnec s Krajne 15, ter se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. Jožefa Rajbar. M-11207
PREKLIČ! Preključujem veljavnost naloga za vpis OD za november v hranilno knjižico št. 14878-3, izdano pri HKS KZ Panonka M. Sobota. Viktor Banko, Noršinci 43. M-11213
PREKLIČ! Preključujem obračunski listek za vpis v hranilno knjižico št. 35444-9, izdano pri HKS KZ Panonka M. Sobota. Franc Martinec, Rakičan, Zvezna 21. M-11215
PREKLIČ! Preključujem veljavnost sprječevala, izdanega leta 1986 na OS Stefan Kuhar-Bojan, Puconci. Jože Kerčmar, Šalamenci 62, p. Puconci. M-11225
OBVEŠČAM JAVNOST, da sprejemam naročila za polaganje parketa in druga montažna mizarska dela. S svojim kakovostnim delom se vam tudi v novem letu priporočam in želim vsem SREČNO NOVO LETO. Drago Štefanovič, Mačkovič 37. M-11237

PREKLIČ! Preključujem veljavnost obračunskega lista, z dne 13. 6., 15. 8. in 15. 9. 1986 od prodaje mleka za vpis v hranilno knjižico št. 11832-3, izdano pri HKS KZ Panonka M. Sobota. Stefan Balaško, Rakičan, Zvezna 1. M-11273

PREKLIČ! Preključujem neresnične besede, izrečene 14. 9. 1986 v Rogošovcih pred gostilno Kišfalvi o Rudiju Gaberju iz Serdice št. 69. Viktor Vogrinčič, Krašič št. 54. M-11247

DO SERVIS VOZIL IN KMETIJSKE MEHANIZACIJE LJUTOMER

objavlja po sklepu delavskega sveta javno dražbo za prodajo

NAPRAVE ZA PRESKUS ZAVOR, TIP ANDERSEN

izključna cena znaša 2.800.000 din
Javna dražba za prodajo omenjene naprave bo 9. 1. 1987 ob 11. uri v prostorih DO Servis, Kolodvorska 16 a, v oddelku tehničnih pregledov.
Ogled naprave je možen eno uro pred začetkom dražbe.
Za zainteresirane morajo pred začetkom dražbe položiti 10-odstotno varščino od izključne cene.

V SPOMIN

5. januarja 1987 minevata dve leti, odkar nas je za vedno zapustila naša draga žena, mama in stara mama

Karolina Hari

iz Lončarovec 34

Boleč in nepozaben je spomin nate in prehuda je bolečina v naših srcih, da bi kdaj zamrla. Hvala vsem, ki obiskujete njen grob, ga krasite s cvetjem in prizigate sveče.

ŽALUJOČI: VSI NJENI

Ko si nam zadnjič stisnil roko, slutili smo — to je slovo. V življenju, ki tako rad si ga imel, hlad smrti je neusmiljeno zavel.

V SPOMIN

na dragega moža in očka

Daniela Halasa

Minili sta dve leti, odkar si odšel od nas. Ostala sta bolečina in spomin na tvojo ljubezen in dobroto. Hvala vsem, ki se ga spominjate in mu na poslednjem domu prizigate sveče.

VSI NJEGOVI

A dan je črni moral priiti, bridkosti dan, ož dan solzan, težko bilo se je ločiti, a solze vse, ves jok zaman.

ZAHVALA

Končata se je življenjska pot dragega moža, starega očeta in brata

Ludvika Ciguta

iz Borejec 37

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancom, prijateljem in sosedom, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala dr. Kozarju in medicinskemu osebju kirurškega oddelka v M. Soboti za nesebično pomoč med njegovo boleznijo, č. g. župniku in pevcem za pogrebni obred, kolektivu OŠ Tišina, oddelku LBT, SDK M. Sobota in vaščanom Predanovec.

Žalujoči: žena Kristina, sin Ludvik, hčerka Cvetka in brat Karel z družinami

ZAHVALA

Upali smo, vendar zaman, bolezen nam je 15. decembra 1986 v 66. letu starosti vzela dragega moža, sina, očeta, brata, tasta in starega očeta

Franca Horvata

upok. P 11 iz Martjanec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancom, lovskim tovarišem in prijateljem, ki so dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, mu grob prekrili z vencem in cvetjem ali darovali v dobrodelne namene, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje. Posebna hvala dr. Kocjančiču za požrtvovalnost, med. osebju pljučnega in internega oddelka Splošne bolnišnice M. Sobota, še posebej dr. Horvatu in dr. Hudoščku. Hvala tudi med. osebju zdravstvene postaje Martjanec, kakor tudi dež. med. osebju ZD, patronažni službi in reševalni službi v M. Soboti ter med. osebju Onk. inštituta v Ljubljani. Pristrčna hvala za govor lovskega tovarišu Poredošu, tov. Ūlnu in g. župniku za poslovilne besede in pogrebni obred ter pevcem za odpete žalostinke. Vsem še enkrat — pristrčna hvala!

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

VESTNIK

Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/1. Ureja uredniški odbor:
Stefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Bernarda Peček, Stefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Zunec, Endre Gönter (tehnični urednik), Nevena Emri in Marjan Maučec (lektorja). Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1, telefoni: novinarji 21 232, 21 064 in 21 383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništvo Gornja Radgona 74 597, dopisništvo Lendava 75 085 in dopisništvo Ljutomer 83 317. Nenaročnih rokopisov in fotografij ne vračamo. Celoletna naročnina 4.500,—, polletna 2.250,— din; letna naročnina za tujino 322 šilingov, 46 mark, 24 kan. dol., 18 am. dol., 38 šv. frankov; letna naročnina za delovne organizacije 6.000,— din. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900—603—30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100—620—00112—5049512. Cena posamezne številke je 120,— din. Tiska ČGP Večer Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

ZAHVALA
Ob nepričakovani izgubi očeta
in deda

Janosa Horváta

iz Gornjega Lakoša

se v globoki žalosti iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom in vsem znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje in darovali cvetje ter ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala družini Lukač za pomoč, duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, KS Gornji Lakoš in Obrtni zbornici Lendava za poslovilne besede in gasilcem za pomoč.

G. Lakoš, 22. decembra 1986

ŽALUJOČA DRUŽINA

Zakaj si moral nam umreti,
ko pa s tabo je bilo lepo živeti?
Odkar utihnil je tvoj glas,
žalost, bolečina domujeta pri nas.

ZAHVALA
V 63. letu nas je nepričakovano zapustil naš dobri mož, oče, brat in tast

Štefan Maučec

iz Lukačevca

Iskrena hvala sorodnikom, dobrim sosedom, sovaščanom, znancem in vsem, ki so dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje ali darovali v dobrodelne namene, sočustvovali z nami in nam kakorkoli pomagali.

Prisrčna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevkam za odpete žalostinke, sodelavcem kolektiva Agromerkur ter govornici KS za ganljive besede ob odprtem grobu.

Žalujoči: žena Marica, sinova Feri in Štefan z ženo Roziko, sestra z družino in drugo sorodstvo

Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA
V 87. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, dedek in pradedek

Alojz Kosednar

iz M. Črnc

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste ga v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Hvala kolektivu Agromerkurja, Transportu in DSSS za darovane vence, kakor tudi GD M. Črnci.

Prisrčna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem in govorniku KS.

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

Ak' silni glas bi gromu vzela,
da razodel bi vsem ljudem,
kar sem trpela, saj zase vem,
nikdar, nihče bi ne verjel.

ZAHVALA
V 48. letu starosti nas je po težki boleznici zapustila naša draga žena, mama in stara mama

Marija Lendvai

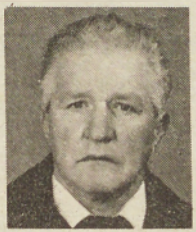
roj. Lipič iz Ižakovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo v tako velikem številu od blizu in daleč pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje.

Posebna hvala zdravstvenemu osebju intenzivne nege internege oddelka bolnišnice v Mariboru in Rakičanu, kolektivom KG Rakičan tozdr Farma Nemščak in nekdanjim sodelavcem ter OŠ 17. oktober Beltinci. Prisrčna hvala družini Balažic za nesebično pomoč, duhovnikoma za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornikom za ganljive besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: VSI, KI SMO JO IMELI RADI

Tvoj dom je tih,
kjer zdaj živiš,
trpljenja rane so ostale,
v nas še zmeraj ti živiš.

V SPOMIN
12. januarja mineva boleče leto,
odkar si nas za vedno zapustil v prerani mladosti, trpljenja in upanja poln, naš dragi mož, brat, oče in dedek

Anton Balažic

iz Dolnje Bistrice 159

Ob prerani izgubi našega dragega pokojnika se zahvaljujemo vsem, ki se ga še spominjate, mu prižigate sveče na grobu in ga krasite s šopki cvetja.

Tvoj dom je ostal tih, a ni ure, ne dneva in noči, da praznine za teboj ne bi občutili.

Žalujoči: žena Marija, sinova Anton in Stanislav ter hčerki Irena in Dragica z družinami

Ko si v cvetu bil življenja,
poln veselja in moči,
ko si želel si življenja,
si odšel za vedno ti.

ZAHVALA
V 19. letu starosti nas je mnogo prežgodaj za vedno zapustil dragi sin in brat ter vnuk in nečak

Simon Bobovec

iz Lipovec

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, posebno botrini Ščančar, sosedoma Vaneku in Stanku Luliku za vso pomoč v najtežjih trenutkih ter vsem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter izrekli sožalje.

Prisrčna hvala g. duhovniku, pevcem za odpete žalostinke, mladinski organizaciji in Ekonomski srednji šoli za ganljive besede, kolektivoma Panonije in Mesne industrije, medicinskemu osebju hematološkega oddelka bolnišnice v Ljubljani, posebno dr. Černelcu, kakor tudi sestram za vso požrtvovalnost med njegovo boleznijo.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: oče, mama, brat Robert, stara mama, teta Regina z družino iz Avstrije, teta Emica z možem Jožetom iz Kanade ter teta Angela s Francem in Sandro iz M. Sobote.

ZAHVALA

Nenadoma nam je v 65. letu starosti umrl srčno dober, ljubljani mož in očka, dedi, brat, stric, svak in prijatelj

dr. Štefan Berden

zdravnik v Martjancih

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih urah priskočili na pomoč, izrekli ustna ali pisna sožalja, na željo pokojnika prispevali za gradnjo kirurškega bloka, darovali vence in cvetje.

Prisrčna hvala vsem, ki ste ga spremljali do groba, govornikom, duhovnikom in pevcem.

V ŽALOSTI: VSI NJEGOVI

Povsod menim, da jo vidim,
da se ljubko mi, kot nekdanj smeji,
povsod roko po nji stegam,
a nje, a nje — nič več tu ni.

J. Murn

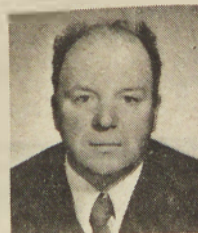
V SPOMIN
naši ljubljani

Metki

6. januarja minevata dve leti bridkosti in bolečine, odkar te zamačakamo, iščemo, pogrešamo.

Hvala vsem, ki se ustavite ob njenem grobu, prinašate cvetje, prižigate svečke in se je spominjate.

V ŽALOSTI VSI NJENI

Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA
Tiho in brez slovesa nas je v 51. letu starosti nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, zet, stric, brat in dedek

Štefan Török

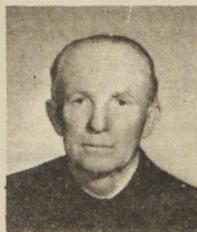
zidar iz Filovec

Ob boleči in nenadni izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami, izrekli sožalje ter darovali vence in cvetje.

Posebna hvala g. duhovniku Zveru za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, GD Filovci in predstavniku KS tov. Ošlaju za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Prisrčna hvala sodelavcem, učencem 3K3 CTPU, kolektivu pralnice Moravskih Toplic, mladincem ter botrini za darovane vence in cvetje. Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Agnezija, hčerki Ivanka in Milena z družinama, hčerka Renata, sin Jože, tača, sestra Ana z družino in drugo sorodstvo

Zemlji, ki me je rodila,
dajte moj umrli prah,
ona bodi mi gomila,
njen odeva naj me mah.

(S. Gregorčič)

ZAHVALA
Tiho in mirno nas je v 74. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, tast in brat

Alojz Granfol

tesar v pokoju iz Kroga

Ob boleči izgubi dragega očeta se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje.

Posebna hvala govornikom za ganljivo slovo ob odprtem grobu, kolektivom IMP Panonija, SGP Pomurje, ZGEP Pomurski tisk TO Tiskarna, sodelavcem Tesarstva, BD Mura Krog in RK Krog.

Iskrena hvala g. župniku za opravljeni obred in pevcem za odpete žalostinke. Prisrčna hvala za nesebično pomoč dobrima sosedoma Mariču in Šerugi.

Krog, 14. decembra 1986

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

Prišel sem domov pod rodni krov

Ljubljana je bila v zadnjih dneh minulega leta gostitelj jubilejne 10. srečanja slovenskih društev Zahodne Evrope. V tem času je bilo doma več tisoč naših ljudi, sicer časno zaposlenih na tujem, ki so prišli za nekaj dni domov pod rodni krov. Pod tem sporočilom je potekala tudi osrednja prireditev v Cankarjevem domu, prizorišču doma vseh dogajanja. Le večerni del sobotnega programa so prenesli na Gospodarsko razstavišče, kjer je bila prireditev Zagodi nam godec, veselja nam daj in pozno v noč družabno srečanje. Organizatorji, odboru je predsedovala Zora Tomič, so dali poseben poudarek prireditvam in nastopom otrok in mladine. V enem samem dnevu smo lahko spremljali kar tri večje: Nam je dan v bodočnost ključ, Živžav in otroški program Snežinka.

Tako nastopajočih kot obiskovalcev je bilo veliko. Iz številnih društev so se skupine pripeljale s posebnimi avtobusi in prišli so mnogi, ki so bili doma na dopustu. Iz Pomurja je bilo predvsem slednjih bolj malo, čeprav je iz naše pokrajine na tujem še vedno največ ljudi. Ljubljana je pač daleč in po dolgi, naporni vožnji domov je le redke vleklo na daljšo pot. Del krivde gre pripisati tudi društvom, saj so v nekaterih bolj slabo poskrbeli za informiranje o jubilejnem srečanju. Iz vrst Lastovk iz Ingolstadta smo v Ljubljani srečali le eno družino, čeprav ima društvo okrog 250 članov in je pred leti s svojo aktivnostjo celo izstopalo. Da gre za subjektivni vzrok, potrjuje udeležba članov društva Miško Kranjec iz Erlangna, ki ima manj kot sto članov, pa so prišli s posebnim avtobusom in sodelovali na vseh prireditvah.

Organizatorji so srečanje izkoristili tudi za izčrpen pogovor s predstavniki slovenskih društev iz Zahodne Evrope, čeprav sta bili dve uri premalo za vse, kar so želeli povedati in povprašati. Predstavniki različnih republičnih organizacij in institucij so slovenskim društvom ponudili bogato paleto možnosti sodelovanja — od razdeljevanja razne literature, pomoči mentorjev, izmenjave mladine v kolonijah in raziskovalnih taborih, organiziranja predavanj do sodelovanja v Pilovi Veseli šoli in bralni znački. Pobude in predlogi so bili sprejeti z velikim odobravanjem in z eno samo pripombo, da bi vse ponujeno dejansko tudi uresničili.

Najodgovornejši predstavniki društev so izrekli še nekaj zanimivih mnenj. Tako nekateri menijo, da so slovenska društva v Zahodni Evropi preorganizirana, da med sabo slabo sodelujejo, da se tudi občine-pokroviteljice pred organiziranjem obiskov premalo dogovarjajo, da je zelo pomembno sodelovanje društva in šole, kar pa povsod ne teče najboljše, da so nekatera društva v večjih središčih v privilegiranim položaju pri organiziranju gostovanj iz domovine... Razgovorili so se tudi o vračanju. Načrtovano nekajletno bivanje v tujini se je v večini primerov spremenilo v zdaj že večdesetletno, vendar misel na vrnitev s tem še ni izbrisana. Doma ne bi smeli ponujati kot možnost za zaposlitev samo drobno obrt, ker za to večina ni usposobljena, niti nima dovolj sredstev. Pričakujejo več zanimanja slovenske industrije za tiste, ki so se specializirali za določeno delo. Če se takšen zdaj vrne, je doma kvečjemu avtoprevoznik. Izrazili so željo, da se ljudem v domovini še podrobneje pojasni problematika zdomstva in dodali opredelitev večine, ki želi ostati del slovenskega naroda in Jugoslavije. Predvsem pa ne kaže zamuditi nobene možnosti in priložnosti za skrb in pomoč mlademu rodu.

I. Benko

Kaj je minulo leto prineslo Porabcem?

Na to vprašanje kajpak ni lahko celovito odgovoriti, tako da bi bila zajeta vsa področja iz njihovega življenja in dela. Zato se bomo skušali zadržati le ob nekaterih pomembnejših dogodkih, ki bi jih lahko imenovali tudi novosti.

Prva in vsekakor dobrodošla novost je bila izdaja prvega samostojnega Slovenskega koledarja za leto 1986, ki so ga za porabske Slovence izdali pri Demokratični zvezi južnih Slovanov na Madžarskem. Tako je prišlo v Porabje okrog 1000 novih knjig, ki so ponesle med domačine materno, to je slovensko besedo, pa najsi je ta zapisana v knjižnem jeziku ali narečju. In to drži tudi za letošnji koledar, ki ga nameravamo predstaviti v enih prihodnjih številkih našega tednika...

Tradicionalnim prireditvam, kot so Slovenski bal, Prešernova proslava, Obmejno kulturno srečanje in proslava v počastitev 29. novembra, sta se lani pridružili tudi Narodnostni dan Železne županije, ki je bil v Monoštru, in poimenovanje monoštrskega muzeja po slovensko-madžarskem ustvarjalcu in rojaku s Cankove, Avgustu Pavlu, čigar stoto obletnico rojstva smo lani z veliko pozornostjo praznovali na obeh straneh meje. Poleg tega pa so v Szombathelyu pripravili 1. slovenski dan na tamkajšnji visoki učiteljski šoli. To je bilo 10. aprila, ko so pripravili slovensko etnološko razstavo, literarno srečanje s pesniki iz Slovenije, ogled jugoslovanskega filma in nastop slovenske dramske skupine, ki so

jo ustanovili izmed študentov katedre za slovenski jezik in književnost na omenjeni šoli. To pa je bila hkrati tudi prva igra, ki so jo kdaj porabski Slovenci zaigrali v knjižni slovenščini. In lani je ponovno oživela tudi dramska skupina iz Števanovec, ki prikazuje porabsko gostovanje. Prav tako kaže omeniti, da so na osnovni šoli na Gornjem Seniku ustanovili otroško lutkovno skupino, ki je pripravila prvo lastno lutkovno predstavo.

Vse to bi lahko ocenili kot pomembne premike v kulturnem življenju porabskih Slovencev. O kakšnih pomembnejših premikih na drugih področjih, ki bi imeli odločilnejši vpliv na uresničevanje narodnostnih pravic, pa najbrž ne bi mogli govoriti. V šolah so sicer nadaljevali z dvojezičnim poučevanjem predmetov spoznavanje narave in glasbena vzgoja v prvih in drugih razredih, na Gornjem Seniku pa poskusno še zgodovine v 5. in 6. razredu, v otroških vrsticah pa z govornimi vajami v slovenščini dvakrat po pol ure tedensko; vse to pa je zaenkrat še premalo, da bi se slovenščina bolj razširila in utrdila med mladimi ter da bi jo zlasti uporabljali v javnem življenju. Za to bodo najbrž potrebni še odločnejši koraki.

Jože Graj

»Ka srečo nosim, tou je istina...« tako poje rounaš Karči, pa verjemite ali ne. In če je ne nosi pa jo seveda vošči in povrh podari še lep stenski koledar. Foto: B. Z.

NEMČAVCI

Gradnjo doma je prekinila zima

Čeprav se je tu in tam malo zataknilo, so v Nemčavcih pri Murski Soboti končali prvo fazo gradnje novega vaško-gasilskega doma. Pod streho so, poleg garaže, tudi skupni prostori. Nadalje jih bodo urejali, ko bo to vreme dopuščalo, spomladi pa se bodo lotili še gradnje večje dvorane za sestanke in prireditve. Denar za novo pridobitev zbirajo s krajevnim samopriskevkom, imeli pa so tudi nabiralne akcije v okoliških vaseh.

Kaj pa gasilska oprema? Pravijo, da so kar dobro opremljeni, le gasilski avtomobil bi rabili. Vse kaže, da ga bodo kupili že letos.

-js-

NOVA TRGOVINA V VIDMU

Budimir Gašević, direktor radgonske Mercator-Sloge je prerezal vrstico in tako novo trgovino slovesno predal v uporabo krajanom.

Zadnjo soboto decembra 1986 je Mercator Sloga iz Gornje Radgone v Vidmu ob Ščavnici slovesno odprl novo trgovino. Vaščani so hkrati predali namenu asfaltirano avtobusno postajo.

Marles iz Maribora, ki je bil izvajalec vseh del pri gradnji trgovine v Vidmu, je z deli začel nekoliko pozneje kot so načrtovali, kljub temu pa je dokončal težko pričakovano trgovino še v letu 1986. Celotna naložba je stala Mercator 155 milijonov dinarjev, od tega je 30 odstotkov združenih sredstev, 57 milijonov posojila banke, preostalo pa so posojilo izvajalca in lastna sredstva. Prebivalci 25 ali več okoliških vasi bodo kupovali v prostorni trgovini s 600 kvadratnimi metri, od tega je 300 kvadratnih metrov prodajnih prostorov ter bife, drugo so skladišni in pomožni prostori. V njej bo zaposlenih osem delavcev, odpiralni čas pa bo predvidoma od 8. do 16. ure.

Bernarda Peček

Šesto leto v drugem stoletju

»Mladi mirajo, gjes pa li živjen...« Tako je pred dobrim letom, med drugim, povedala Anna Vogrin-Tajika iz Rakičana, ki je v decembru v krogu množice svojih dragih dočakala 105. rojstni dan. Takrat je povedala tudi pesmico, zdaj pa usta molčijo, le oči iščejo naokrog. Nikoli ni sama, tek ima za svojgo spoštljivo starost kar dober, le pri vsem drugem ji je treba pomagati.

Srečno šesto leto v drugem stoletju ji želimo!

Zabeležil: Janko Stolnik

POGOVOR Z NAŠIMI ZDOMCI

Bil je živ in koristen dialog!

Občinska konferenca Socialistične zveze v Murski Soboti je bila organizator že tradicionalnega pogovora z našimi delavci na časnem delu v tujini, ki so se ga udeležili tudi predstavniki izvršnega sveta in komiteja za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve ter obrtnega združenja, banke in skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ti so odgovarjali na vprašanja zdomcev, ki se jih je v soboškem gasilskem domu zbralo okrog 20. Uvodoma pa so se seznanili z gospodarskimi rezultati soboške občine, o čemer je govoril predsednik komiteja za družbenoekonomski razvoj in planiranje Vlado Kerec.

Bil je živ in koristen dialog, ki bo omogočil našim delavcem na časnem delu v tujini, da se bodo ob dokončni vrnitvi v domovino lažje znašli v poplavi raznih predpisov in carinskih dajatev. Tako so se zlasti zanimali za ugodnosti pri uvozu kmetijskih strojev in pripomočkov za opravljanje obrtne dejavnosti, kjer je potrebno potrdilo občinskega upravnega organa. Ob okrog 140 avtoprevoznikov in množici gostilničarjev jim je bilo razumljivo, da se bo treba odločiti za kak drugačen poklic, ki ga v soboški občini primanjkuje. Ker so že načrti za gradnjo obrtne cone v Murski Soboti v letu 1987, kar bo prevzela SOZ Prekmurka, je bilo veliko zanimanje za obrtne delavnice. Pogodba s to obrtno zadrugo bo namreč omogočala nemoteno urejanje kreditnih zadev, kar je nova in pomembna stvar. S tem se odpirajo večje možnosti za razmah drobnega gospodarstva.

Seveda so v pogovoru naši delavci na časnem delu v tujini opozorili tudi na pomanjkljivosti iz prakse, ki ne spodbujajo njihove skorajšnje vrnitve v domovino. Predstavniki OK SZDL pa so jim zagotovili, da bodo skušali po svojih močeh prispevati k odpravljanju marsikaterih nejasnosti pri zaposlitvi in uveljavljanju pravic v domovini.

M. Jerše

Posebna darila za večrojenčke

Prednovoletni je tudi čas daril in dan pred iztekom starega ter prehodom v novo leto so na skupnosti otroškega varstva v Murski Soboti imeli majhno slovesnost, na kateri je predsednik skupščine Stanko Sraka vročil darilne bone (v vrednosti 15 000 dinarjev) vsakemu od pomurskih večrojenčkov, točneje pa Šavlovim četverčkom in dvojnimi trojčkom: Šerkezijevim in Zakojčevim.

Odločitev, da se družine s številnejšimi otroci posebej obdaruje, gre vsekakor pohvaliti, saj so otroci res naše bogastvo, prava redkost pa za škofjeloškimi prvi pomurski — Šavlovi četverčki iz Murskih Črnc. Prav njim so namenjeni posebni darilni zavitki iz proizvodnega programa Rašičinega tozda Beltinka iz Beltincev, ki je poskrbela, da Uroša, Aleša, Sonjo in Sandro v teh zimskih dneh ne bo zeblo, s simboličnim darilom pa so se v naši tovarni pletenin spomnili tudi roditeljev.

bb

Za darilo — tehtnice

V delovni organizaciji Gorenje-Elrad v Gornji Radgoni, ki zaposluje 1.400 delavcev, je sindikalna organizacija poskrbela za novoletno obdaritev vseh zaposlenih z zidno kuhinjsko tehtnico Gorenje-Gospodinski aparat Nazarje. Običajni novoletni zaključek je tokrat odpadel, za zaposlene pa je največje zadovoljstvo uspešen zaključek proizvodnega leta. Ludvik Kramberger

Obnovljeno »srce« zdravilišča Radenci

Zadnje dni decembra je bilo nadvse delavno in praznično tudi v Naravnem zdravilišču v Radencih. Slovesno so namreč odprli vrata obnovljene Velike terapije, ki je bila zgrajena 1936. leta in je ena najstarejših stavb v zdraviliškem kompleksu. Nadzidava in obnova terapije je ena največjih naložb (poleg nove zdraviliške opreme) Naravnega zdravilišča, z deli pa so začeli julija 1986.

Načrte je naredil arhitekt Matjaž Tomori, dela pa so opravili delavci SGP Pomurje iz Murske Sobotice. Obnovljeni hotel kategorije B bo namenjen predvsem gostom, ki prihajajo v Radence na zdravljenje. S posebnim hodnikom bodo gostje povezani s fizioterapijo in bazenom, v hotelu pa je tudi lepa restavracija. Jedilni bodo po posebnem hodniku pripeljali iz kuhinje Radina ter jih dokončno pripravili v pripravilnici. Gostom bo verjetno veliko zadovoljstvo posedeti v »letnem salonu«, še posebej, če bodo uresničili zamisel o parku okrog stavbe (park bo tam, kjer je bila stara fizioterapija). Sobe so okusno opremljene, s sanitarijami in lepim razgledom na zdraviliško naselje in vrelce.

Trak je prerezala Pavla Storga, sobarica z najdaljšo delovno dobo (v zdravilišču dela že 27 let), v kulturnem programu pa so sodelovali učenci radenske osnovne šole in pevski zbor Radenske.

Naravno zdravilišče je tako bogatejše za 126 postelj. Če bo gostov vedno dovolj, tako v hotelu A kot tudi v hotelu kategorije B, se bodo stroški obnove (507 milijonov dinarjev) kar hitro povrnil.

Bernarda Peček

ZADNJA VEST

Obvezna menjava za Madžarsko 10.000 din

Potovanje na Madžarsko je po novoletnih praznikih postalo kar precej dražje. Od 6. januarja velja namreč nova odredba madžarske finančne (carinske) službe, da morajo jugoslovanski potniki ob prestopu meje, če potujejo s potnim listom v LR Madžarsko, obvezno zamenjati v forinte 10 tisoč dinarjev. Doslej je bil obvezni znesek menjave 7.800,— dinarjev za eno osebo oziroma 3.900,— dinarjev za potovanje z maloobmejno prepustnico. Znesek, ki ga dobijo jugoslovanski potniki pri obvezni menjavi, pa ostaja ves čas nespremenjen, torej pri obvezni menjavi s potnim listom prejmejo za 10 tisoč dinarjev 760 forintov, z maloobmejno prepustnico pa za 5.000,— dinarjev 380 forintov. To pa pomeni, da je treba za en forint odšteti več kot 13 dinarjev, medtem ko so v Ljubljanski banki v Murski Soboti 6. januarja madžarskim državljanom zamenjali forinte v dinarje po tečaju 6,5 dinarja za forint.

Po naših predpisih smejo jugoslovanski potniki pri potovanju na Madžarsko imeti s sabo toliko dinarjev, kolikor znaša obvezna menjava na madžarski strani, carinski predpisi pa seveda še vedno omejujejo nakup blaga, tako kot je to določeno pri potovanjih v druge države.

Obvezna menjava pa bo prav gotovo še dalje eden izmed zavalnih dejavnikov za večji pretok in sodelovanje ljudi ob meji.

J. G.

Pozornost ob visokem jubileju

Judita Berke iz Budincev je 22. decembra praznovala 103. rojstni dan. Obiskali smo jo pionirji dolenske in šalovske šole ter predstavniki krajevne skupnosti, ji čestitali ob visokem jubileju in jo skromno obdarili.

Jubilantka se je rodila 22. decembra 1883 v Šalovcih. Imela je tri otroke, ki so že vsi umrli. Do svojega 99. leta je živela sama, sedaj pa živi pri vnukinji v Budincih. Pripovedovala nam je o svoji mladosti, ki ni bila tako lepa kot naša. Vedno je jedla le domačo kmečko hrano. Še danes ima zelo rada domača jajca, vsak dan popije tudi kozarček domačega rdečega vina. V vsem svojem dolgem življenju je bila vedno zdrava.

Da je ne bi preveč utrudili, smo se kmalu poslovili ter ji zaželeli še mnogo zdravih let. Za spomin pa smo se z njo tudi fotografirali. Nada Krajcar

